

SMAGGO

THOMAS
ANDRESEN

NÁHODNÉ SVĚDECTVÍ

thomas andresen

náhodné svědectví

kriminální román

mladá fronta praha 1986

Hlavní osoby románu:

Dr. Herb Berking – plastický chirurg

Dr. Erik Kristenhusen – internista

Marion Lefebrová – fotomodelka Scholz-Landau – obhájce

August Morawitz – loupežný vrah Hans Dieter Treske – vrchní
komisař

Román se odehrává v severní části NSR.

První část

Poznámky dr. Herba Berkinga

1

Nebyl jsem nepřipraven. Věděl jsem, že bych byl ztracený. Před soudem mi to v rozčilení uklouzlo. „Jestli Erika Kristenhusena osvobodíte, tak se mi za mou svědeckou výpověď pomstí. Oddělá i mě!“

Scholz-Landau, obhájce, hlasitě zaklepal svou berlí, požádal o slovo a potom potichu řekl: „Vám tedy, pane svědku, velice záleží na tom, aby byl doktor Erik Kristenhusen prohlášen vinným?“ Pohledem jsem žádal o pomoc státního návladního, v jeho zamračeném obličejí jsem ale četl jen to, že jsem udělal další chybu. Jestli soud nevěří mně, očitému svědku vraždy Marion Lefébrové, má státní prokuratura proces prohraný. Obhajoba nemohla mít za současného stavu věcí jinou taktiku, než zpochybnit mou věrohodnost.

A obhajoby se ujal zrovna Scholz-Landau. Udělalo se mi špatně, když jsem se to dozvěděl. Scholz-Landauovi jsem jednou způsobil bolestnou prohru. Samozřejmě šlo tenkrát o ženu. O jeho ženu. Ostatně tohle byla jedna z mála epizod z mého soukromého života, kterou Scholz-Landau nerozvířil.

Scholz-Landau tady neplnil snad jen svou povinnost obhájce. Znamenal jsem pro něj něco víc než jen současné ohrožení jeho mandanta. Cítil ve mně nebezpečí jako takové, nebezpečí pro společnost jeho druhu. Na mou aféru se svou ženou nezapomněl. Byl jsem vetřelec. Zbořil jsem mu geometrii jeho primitivních pudů. Už dříve ve mně cítil nepřítele, osočoval mě jako módního doktůrka a sukničkáře. Teď v mém obličejí viděl hubu, do které by mohl mlátit celé hodiny. Chtěl mě svléknout donaha. S kulháním a chrchláním, ale s převahou mstitele.

Dlouho před začátkem procesu jsem si všiml, že mi pověsil na paty soukromé detektivy. Myslel jsem, že znám svoje slabiny. I kdyby proces dopadl tak příznivě, jak jen by bylo možné, musel bych pak bojovat o svou existenci. Své ženě před procesem řekl: „Toho tvého přítele Herba Berkinga rozšlapu napadrt!“ Předseda soudu řekl s tou svou zdánlivě optimistickou velkorysostí: „To už my zařídíme, aby vás obžalovaný nezabil, pokud bude osvobozen!“

A jak, ty hlupáku? nejraději bych na něj zařval. Když už teď mi nikdo nevěří, jak bych se asi chránil před Erikem

Kristenhusenem na svobodě? Nikdo mu nezabrání, aby mě pronásledoval, dokud mě nebude moci zabít.

Ale předsedovi jsem odpověděl: „Samozřejmě, pane předsedo. Prosím o prominutí. Nemyslel jsem to tak.“

Takže jsem se ovládl. Protože jsem si v té chvíli vzpomněl na svůj plán. Už jsem ho propracoval do všech podrobností. Tak mě fascinoval, že jsem si několik minut přál, aby Erika osvobodili, jenom abych ten svůj fantastický nápad mohl uskutečnit. Jsem v některých ohledech génius, tohle přesvědčení mi zůstalo.

Plán řešil i jiné problémy. Moje existence lékaře tady v Hamburku byla toho času už dost ohrožená Scholz-Landauovými ničivými nájezdy. Statisíce, které jsem vrazil do své soukromé kliniky, se mohly amortizovat jen tehdy, kdyby moje legendární pověst plastického chirurga kráčela ve stopách společenských úspěchů. A společensky, tady jsem si nic nenalhával, mě už Scholz-Landau zruinoval. Neklamným znamením byli supové. Několik věřitelů už na mě začalo naléhat, když noviny napsaly o mé první výpovědi na policii. Byl jsem svědek obžaloby v případě vraždy, který vyvolával velkou pozornost, a to jim stačilo. Chytráci z řad mých věřitelů pochopili dříve než já, co mi hrozí. Že jsem měl dohromady skoro milión marek dluhů, to toho času kromě mě nevěděl ještě nikdo. Jenom snad kdyby Scholz-Landau vyšťoural i tohle. V tom mém nápadu je vlastně skryto jedno přání, které mám už moc a moc dlouho. Už jako chlapec jsem sníval o tom, že bych beze stopy zmizel. Když jsem kdysi vězel až po krk v malérech, maloval jsem si náramné plány. Všechny byly dětinské. Žádný z nich bych nebyl schopen uskutečnit. Takový ohromný nápad jsem jako dítě neměl, měl jsem jen velká přání.

Zmizet beze stop. To by byla ta pravá záchrana před Erikem Kristenhusenem. Nikdo Erika nezná tak dobře jako já. Jen já vím, jak se to všechno mezi námi vyvine, až bude volný. U soudu jsem se mu nechtěl podívat do očí. Ale on si to vynutil. „Můj mandant má ještě otázku na svědka doktora Berkinga!“ ohlásil Scholz-Landau a tloukl holí do podlahy. Předseda soudu otázku připustil. Jednalo se o jeden moment z mých narozenin. Erikova otázka sama o sobě nebyla nebezpečná. Ale musel jsem se na něj podívat. Chtěl jen tohle. Oba jsme tomu pohledu porozuměli. Podnikne všechno pro to, aby mě zabil.

Už jenom strach z něj byl nesnesitelný. Se svými věřiteli bych se už nějak vypořádal. S vynaložením veškeré síly vůle bych přece jen měl šanci znovu se v skromných poměrech postavit na nohy. Ale mít bez přestání strach z Erika Kristenhusena, s tím

bych nedokázal žít. Znal jsem jeho pomstychtivost, přišel jsem mu na tu jeho chorobnou neschopnost prohrávat.

Jak zemřela Marion Lefébrová? Soudci, porota a všichni ti lidé mohli být přesvědčeni, mohli věřit nebo se domnívat. Vědět jsme to mohli jen já a Erik.

Marion byla jeho šílenou životní vášní. Já jsem ho před ní varoval. Ale on se přece nedovedl vzdávat. Z jeho pohledu jsem poznal, že ani její smrt v něm neuhaslila ten zákazonosný pud. A kdyby byl volný, znamenalo by to moji záhubu.

Pro Erika existovaly jen tři možnosti: jeho konec, můj konec, nebo kdyby to nešlo jinak, konec nás obou. Já jsem viděl čtvrtou možnost: zmizet beze stop.

A sny o téhle čtvrté možnosti jsem žil. Nic jsem neplánoval, nebral jsem to vážně. Potom jsem dostal ten ohromný nápad. Jiskřičku zažehla šťastná náhoda. Ale tou jiskérkou vzplanul můj duch. Nejlepší nápady zapadnou, ať už padnou na chytráka nebo na hlupáka. Jen neobyčejní jedinci dokážou velké nápady k něčemu dovést. Je mi přes čtyřicet a čtyřicet let jsem dělal hlouposti. Ale jsem jeden z mála osvícených.

August Morawitz, miliónový lupič a vrah, byl mou šťastnou náhodou. Vymyslel náramně rafinovaný plán, jak zmizet beze stop. A jeho plán musím zužitkovat, jak jen budu moci. Ukrást, dá se také říci. Ukrást Morawitze, to už je samo o sobě obtížné. Ale v tom snad není velikost mého nápadu. Pro mne je jeho plán o třídu pod úroveň. Mým pronásledovatelem je Erik, a tomu už musím předhodit něco mnohem lepšího, než co má za lubem Morawitz s policií.

Dobře jsem si rozmyslel, jestli se mám svého plánu držet, i když bude Erik prohlášen vinným. Spočítal jsem si to: své dluhy, svou zničenou pověst. A to nevyváží cenu, jakou ode mne vyžaduje můj plán. Však já se už postavím na nohy, když mi uvěří u soudu. Jen strach ze smrti mi dá odvahu provést takovou hroznou věc. Soud tedy také rozhodne, jestli budu muset ten svůj nápad uskutečnit. Scholz-Landau je hrozný nepřítel. Ale žádný obhájce nevyhraje všechny své procesy. V téhle chvíli jsem už nalomený. Ale nemohu připustit, že už Scholz-Landau vyhrál. Jak já to vidím, na body ještě prohrává. Soud mi musí uvěřit. To je moje záchrana před pomstou Erika Kristenhusena. Svůj velký plán mám jenom v zásobě.

2

Při výslechu obžalovaného jsem nesměl být v soudní síni. Když mě příští den zavolali na svědeckou lavici, věděl jsem jen zhruba, co Erik Kristenhusen vypověděl. Noviny jsem si

koupil ráno v sedm ve stánku na hlavním nádraží. I při tom mě sledoval jeden ze dvou Scholz-Landauových detektivů. Oba čmouchaly jsem si pojmenoval: Krakonoš a Želva. Toho rána to byl Krakonoš. Sledoval mě i v podzemce. Noviny jsem neotevřel. Strčil jsem je složené do aktovky. Dál než ke dveřím mého domu mě Krakonoš sledovat nemohl.

Nechtěl jsem ani, aby mne při čtení viděla žena a dcera. Šel jsem s novinami na záchod.

Byl to hrozný úlek. Děsivý sen se vyplnil. Jako první jsem objevil svou fotografii. Teprve potom jsem roztáhl dlouhý titulky:

KRISTENHUSEN OBŽALOVÁVÁ SVÉHO PŘÍTELE

Čekal jsem něco jiného? Ne. Ale že se to noviny odvážily napsat! Cožpak mu už všichni uvěřili?

V novinách byly také fotografie Marion Lefébrové a Erika. A text pro mě koneckonců nebyl zas tak hrozný jako první dojem. Ovšem podtitulek byl zase pěknou ranou do žaludku:

KOMU PATŘILA VRAŽEDNÁ KRAVATA?

Kravata. Jen se nerozčilovat. To jsem přece čekal. Proti tomu jsem měl zbraně. Je pochopitelné, že Scholz-Landau a Erik opírají obhajobu zrovna o tohle a noviny nabízené sousto samozřejmě schlamstnou.

Tučnými písmeny to pokračovalo:

Zavraždění fotomodelky Marion Lefébrové (25)

18. července 1968 se zřejmě stane nejsenzáčnejším případem vraždy posledních let! Z činu obžalovaný internista dr. Erik Kristenhuse (41) energicky popírá všechna obvinění. Klíčovou osobou procesu zřejmě bude chirurg dr. Herb Berking (41), dřívější přítel obžalovaného. Je hlavním svědkem obžaloby. O to senzáčnější je potom tvrzení obžalovaného, že Marion Lefébrová byla uškrtna kravatou jeho někdejšího přítele.

Když jsem to četl, nevypadalo to už vůbec tak nebezpečně. A pokračování bylo ještě nevinnější:

V senzáčním procesu vraždy krásné fotomodelky Marion Lefébrové byl včera vyslýchán obžalovaný dr. Kristenhuse. V době vraždy žil rozvedený internista s Marion Lefébrovou. Tvrdí: „Když jsem kolem 13.30 odcházel ze svého domu, Marion Lefébrová žila.“

Asi o čtvrt hodiny nato zastavila dr. Kristenhuse na policii po dopravní nehodě na Bramfeldské třídě. Obžaloba tvrdí: „Pokoušel se

uprchnout po činu.“ Obžalovaný připouští, že měl ve voze nejnutnější cestovní potřeby. Ale vysvětluje to takto: „Teprve hodinu předtím jsem se vrátil svým vozem z lékařského sympozia v Bad Nauheimu. Ještě jsem si nevyndal kufr z auta. Potom mě zavolali k pacientovi se srdečním záchvatem. Ihned jsem vyjel. Cestou se na Bramfeldské třídě stala ta nehoda.“

Karta se obrací, pomyslel jsem si. Kousavý mezititulek už necenil zuby na mne:

PODIVNÝ LÉKAŘ NA MÍSTĚ NEHODY

No vida! A dál:

Při projednávání této nehody se objevují první rozpory mezi státní prokuraturou a obhajobou. Státní návladní Voss se nespokojil s nevinným líčením nehody na Bramfeldské třídě: „Chtěl jste snad podniknout ještě malou projížďku po dálnici, když jste k tomu svému těžce nemocnému pacientovi tak spěchal?“

Obhájce Scholz-Landau: „Protestuji proti tomu, aby se tady do debaty zatahovalo slovo dálnice jako ověřená skutková podstata! Že chtěl můj mandant jet na dálnici, je naprosto nesmyslné podezření. Bramfeldská třída je nejkratší cesta k pacientovu domu.“

Státní návladní Voss: „Ale když si uvědomíme, že pacient vůbec nebyl doma, ale ve své kanceláři v Niendorfu?“

Dr. Kristenhusen tvrdí: „Nikdo mi neřekl, že pacient dostal srdeční záchvat v kanceláři. Samozřejmě jsem se domníval, že nemocný je doma.“

Státní návladní Voss: „Kolik peněz jste si s sebou vzal na cestu?“

Dr. Kristenhusen: „Vůbec žádné. Měl jsem s sebou ovšem stále ještě peněženku.“

Státnímu návladnímu připadá podivné, že cyklistovi, do kterého vrazil, nabídl za poničené kolo 500 marek. Dr. Kristenhusen: „Chtěl jsem celou záležitost co nejrychleji urovnat, abych mohl pokračovat v jízdě k pacientovi se srdečním záchvatem.“ Na otázky státního návladního potom připouští, že cyklistu, do kterého vrazil, vůbec

neprohlédl, jestli není třeba zraněn. Státní návladní Voss: „Jako lékař na místě nehody jste se choval poněkud zvláštně! Nebo snad ve své praxi také příležitostně nabízíte pacientům 500 marek místo lékařského vyšetření?“

Vychutnával jsem udivující britkost státního návladního. Později jsem právě o ní začal hloubat. Nebyla ta ironie přehnaná? Nemohla ta příliš brzká tvrdost vzbudit spíše soucit s obžalovaným? Proč Voss předváděl hned na zahájení takovou útočnost? Byl si opravdu tak jistý svou věcí? Nebo potřeboval bleskový úspěch hned na začátku?

Noviny vyhradily procesu hodně místa. Ale na mou zvědavost to bylo ještě pořád málo. O Erikových výpovědích stran vražedné kravaty, předkládaných jako úžasná senzace, se například referovalo velmi stručně:

Velkou pozornost vzbudilo tvrzení obžalovaného o kravatě, kterou byla oběť zardoušena. Kristenhusen tvrdí: „Věnoval jsem ji 17 dní před tou událostí svému příteli Herbu Berkingovi k narozeninám!“

Má se za to, že Kristenhusen chce tímto tvrzením uvrhnout do podezření z vraždy svého bývalého přítele, který je údajným očitým svědkem činu.

Ani ostatní noviny nepřinesly o kravatě podstatnější zprávy. Neodpověděla snad státní prokuratura na Erikovu povídku o jeho dárku k narozeninám žádným útokem, který by stál za zmínku? O Erikově líčení rozhodující hodiny před činem přinesly zprávu jen jedny noviny:

Obžalovaný vypověděl, že se 18. července kolem půl jedné vrátil vozem z lékařského sympozia v Bad Nauheimu a že zastihl svou družku Marion Lefébrovou, jak se koupe v bazénu. Byl prý velmi unaven a nejraději by se hned uložil ke spánku, ale přišel jej přivítat jeho přítel a soused dr. Berking. Ve třech tedy seděli na lehátkách u bazénu a pili chlazené nápoje. Na otázku předsedy senátu připustil dr. Kristenhusen, že nápoje byly hodně přichuceny koňakem. Zvláště on vypil koňaku větší množství, protože jej dost sužovala senná rýma. Dr. Berking mu potom proti senné rýmě přinesl nějaký prostředek. Krátce nato mu telefonoval pacient se srdečním záchvatem. Údajně se hned vydal na cestu. Dr. Berking

prý se slovy: „Hned také půjdu, jen dopiji svou sklenici,“ zůstal s Marion Lefébrovou.

Při jízdě autem, údajně omylem ve špatném směru, došlo potom k oné nehodě, která později dr. Kristenhusena tolik uvrhla do podezření. Ačkoliv při srážce s cyklistou, penzionovaným školním radou Martinem B., nevznikly žádné podstatné škody, byla vyrozuměna policie.

Dr. Kristenhusen: „Zřejmě se domníval, že jsem opilý, a mou nabídku 500 marek odškodného si špatně vyložil.“

Na otázku svého obhájce posléze uvedl, že se před odjezdem považoval za schopného jízdy, protože podle svého odhadu nevypil zmíněného koňaku zas tak příliš mnoho. Nevzal však v úvahu působení léku proti senné rýmě, které se projevilo bezprostředně před nehodou.

Nic nového Erik a Scholz-Landau prvního dne jednání očividně nemohli nabídnout. Vyprávěli přesně tu historku, kterou všichni jen trochu zasvěcení očekávali.

Jedny noviny to vše shrnuly. Sloupkař Bern Benedens napsal:

KDO MLUVÍ PRAVDU?

Dr. Erik Kristenhusen při svém prvním vystoupení před soudem připomínal člověka výtečně připraveného na nějakou zkoušku. Dokázal působit klidně, aniž vzbuzoval dojem chladnokrevnosti, předváděl vzrušení, aniž vypadal nervózně. Počátečním břitkým útokům státního návladního čelil s výrazem shovívavosti. Jen na začátku podlehl obhájce Scholz-Landau pokušení přispěchat svému mandantovi na pomoc. Mandant však pomoc sotva potřeboval. Jeho obranný postoj se nezměnil. Stejně jako předtím to nejspíš není žádná pevnost. Ale po prvním dni jednání už nevypadá tak zranitelně. Obžalovaný samozřejmě ví, že jeho soused a bývalý přítel dr. Herb Berking se vydává za očitého svědka činu. Berking by svou výpověď sotva mohl před soudem odvolat. Jak se s tím Kristenhusen vyrovná? Bude někdo ochoten uvěřit, že soused a přítel měl snad halucinace? Nebo že snad pln zloby vrší lež na lež? Nebo se snad ujme podezření, že Herb Berking sám zabil Marion Lefébrovou? Není sporu o tom, že Kristenhusen se může úspěšně hájit jen touto verzí!

Jisté je, že pravdu může mít jen jeden z nich. Výpověď stojí proti výpovědi. Z tohoto pohledu to vypadá jako vyvážená situace. Ale zdání klame. Jedna výpověď nemá vždy stejnou váhu jako druhá. Obžalovaný je Kristenhusen. A nepřitěžuje mu jen výpověď Herba Berkinga. Státní prokuratura bude jistě schopna předložit ještě mnohé jiné materiály. Jestlipak se obhájbě může podařit stejnou měrou otřást věrohodností dr. Berkinga? Sotva postačí to, že je v podezření. K tomu bude zapotřebí ještě něco přihodit. Kdo mluví pravdu? Rozhodnou maličkosti.

Na shledanou! Váš Bernd Benedens

U snídaň mi bylo tak zle, že jsem snědl jen lžičku vajíčka a housku jsem jenom nakousl. V životě mi už před mnoha zkouškami bylo takhle zle. Skoro u všech jsem dopadl lépe než můj přítel Erik Kristenhusen. Ale vždy jsem byl nervózní já, a on působil jako klidný, výtečně připravený kandidát.

3

Když jsem vstoupil na svědeckou lavici, měl jsem v zorném poli Erika Kristenhusena i Scholz-Landaua. Ale nepodíval jsem se na ně. Myslím, že jsem se usmál na předsedu. Lidé mi často říkali, že se usmívám, když se plně soustředím. Scholz-Landaua jsem si všiml, teprve když předseda, odříkával: „Nejste s obžalovaným v příbuzenském poměru „ Vlevo za mnou zadusala berle a já jsem zaslechl polohlasný Scholz-Landauův výsměch: „Pouze v přátelském.“ Ohlédl jsem se a vážně jsem mu řekl do očí: „Ano, v přátelském.“ Nečekal jsem, jakou grimasou zareaguje. Hned jsem se zahleděl zpátky do očí předsedovi. Získal jsem jistotu. Od Scholz-Landaua to ale byla hloupá poznámka, pomyslel jsem si. I on se tedy dopouští chyb. Zdaleka nebyl tím nechybujícím advokátem, za jakého platil.

Svou výpověď jsem se naučil takřka zpaměti. Když jsem mluvil, poslouchal jsem svůj hlas, jako kdyby patřil někomu cizímu. Střední poloha, bez přízvuku, jasný, sympatický. „Toho dne jsem byl doma sám. Manželka byla s naší patnáctiletou dcerou na prázdninách v naší chatě v Steinberghaffu. Když jsem se v poledne vracel z kliniky domů, projel jsem kolem svého přítele, který právě vystupoval z auta. Postavil jsem vůz do garáže a šel jsem hned naproti k němu, abych ho přivítal. Byl přece tři dny pryč. Potkal jsem ho u bazénu. Zřejmě mluvil s Marion Lefébrovou, která se tam koupala. Už z dálky na mě mával.“

„A volal: ‚Nazdar, starý brachu!‘“ přerušil mě Scholz-Landau.
 „Ano, tak nějak. Na slova si už přesně nevzpomínám.“
 „A Marion Lefébrová vás také pozdravila „Nazdar, starý brachu!“ pokračoval Scholz-Landau. Slyšel jsem, jak se několik posluchačů zasmálo.
 „Ne,“ řekl jsem, „myslím, že jsme si řekli ‚Dobrý den nebo možná taky jenom ‚Ahoj! Je to důležité?‘“
 „Toho dne jste se s Marion Lefébrovou ještě nezdravili?“
 „Ne. Asi ještě spala, když jsem ráno jel na kliniku.“
 „Odkudpak víte, že spala?“
 „Netvrdil jsem, že spala. Jen jsem vyjádřil domněnku.“ S pocitem, že jsem se už se Scholz-Landauem vypořádal, jsem se opět obrátil na předsedu. Ale Scholz-Landau mi vpadl do zad ještě s jednou otázkou.
 „Jestlipak si vzpomenete, co měla Marion Lefébrová na sobě?“
 „Jistě. Koupací plášť.“
 „Byla přece ještě v bazénu, když jste přicházel. Přece neplavala v koupacím plášti?“
 „Ne. Domnívám se, že na sobě měla plavky.“
 „Už zase se domníváte? No, to tedy dovolte! Doktor Kristenhusen vypověděl, že byla nahá. To je přece ještě i dnes tak trochu rozdíl oproti koupacímu plášti! To se přece dá zjistit bez jakékoliv domněnky! Vy to snad nedokážete?“
 „Když jsme se zdravili, viděl jsem jí přes okraj bazénu jen hlavu.“
 „A jak se dostala z bazénu?“
 „Nedíval jsem se.“
 „Nezájem? Nebo snad dobré vychování?“ pitvořil se Scholz-Landau.
 „Nedovedu si představit, co vy chápete pod pojmem dobré vychování,“ řekl jsem. S hrdostí jsem zaznamenal potlačovaný smích v sále. Sám jsem se divil své pohotovosti. Byl jsem ve formě.
 Konečně zasáhl předseda: „Chcete říci, že jste mluvil s doktorem Kristenhusenem, a proto že jste neviděl, jak se Marion Lefébrová dostala z bazénu?“
 Podával mi pomocnou ruku. Nepotřeboval jsem to. Ale měl jsem radost. Bral jsem to jako známku jisté blahosklonnosti.
 Řekl jsem: „Pokud si vzpomínám, stál jsem při rozhovoru s doktorem Kristenhusenem zády k bazénu. Ona na nás potom zavolala, jestli nechceme něco k pití. V tomto okamžiku na sobě měla koupací plášť. Vzpomínám si, že měla úplně mokré vlasy. Můj přítel a já jsme pak šli k terase u bazénu. Přivezli jsme k ní zahradní bar a posadili jsme se do lehátek. Pan Kristenhusen vypadal, jako by byl duchem někde jinde, a skoro nemluvil.“

Několikrát si stěžoval na únavu. Pochopil jsem to jako prosbu, abych jej nechal o samotě. Proto jsem vypil rychle svou sklenku. Marion Lefébrová si potom všimla, že má zase silnou sennou rýmu, a řekla: „Copak jste vy, doktoři, pořád ještě na sennou rýmu nic nevynalezli?“ Já jsem řekl, že bych jeden takový nový lék proti senné rýmě měl. Chtěl jsem mu ho dát. Šel jsem naproti do domu a vzal jsem ty prášky ze skříňky na léky. Když jsem se vrátil, nebyl už můj přítel u bazénu. Marion řekla: „Erik se necítí dobře. Šel do domu.“ Ostatně už na sobě neměla koupací plášť, ale neglizé. Dal jsem jí ty tabletky a rozloučil jsem se.“

„Doktor Kristenhusen nám to ale včera líčil jinak,“ přerušil mě předseda. „Tedy, až do okamžiku, kdy odcházíte, abyste přinesl prášky proti senné rýmě, se vaše výpovědi kryjí. Ale doktor Kristenhusen tvrdil, že jste se opět u bazénu posadil, dal jste mu ty tabletky, a že jste tam ve třech potom ještě seděli, dokud nezazvonil telefon.“

„Rozloučil jsem se s Marion Lefébrovou a šel jsem naproti do své zahrady. Mluvím pravdu.“

Za mnou Scholz-Landau zase dusal svou berlí: „Před soudem také není obvyklé, aby někdo nemluvil pravdu... a potom to připustil.“

Poprvé jsem zaznamenal, že se předseda bezmocně usmál. Asi se už obával, že by tady mohl udávat tón Scholz-Landau. Ale byl příliš těžkopádný a zbabělý na to, aby se pustil do souboje. Přišel jsem mu na pomoc. Spiklenecky jsem na něj pohlédl a pokynul jsem hlavou, jako kdybych mu pohledem dával na srozuměnou, aby se o toho výtržníka vlevo za mnou vůbec nestaral a aby pokračoval ve výslechu. Sám jsem slyšel, že se v mém hlase nic nezměnilo.

„Tak tedy šel jsem naproti do své zahrady,“ řekl jsem, „když se mi přihodila zvláštní, ovšem osudová hloupost. Uviděl jsem na trávníku dceřinu badmintonovou pátku. Má dcera je trochu nepořádná. Chtěl jsem badminton uklidit. Ležel tam taky míček. Zkusil jsem jeden úder vysoko do vzduchu. Míček nešťastně přistál v živém plotě, který mám kolem pozemku. Plot je dost hustý. Není vidět na dům ani na pozemek mého přítele. Objevil jsem míček hluboko ve větvích. Odhrnul jsem větve stranou. Náhodou za nimi byla mezera v listoví. Později jsem přece ten skrytý otvor ukázal policii. Měl jsem výhled na dvůr, na kterém stála zahradní houpačky mého přítele. Viděl jsem, že se tam něco pohybuje...“

„To se tedy povedlo!“ slyšel jsem za sebou Scholz-Landaua. „No prosím, prosím!“ řekl předseda. Nervózně listoval ve svých papírech. Asi tam stálo, co jsem vypověděl policii a při

předběžném vyšetřování. Nakonec se rozhodl, že by se v tomhle okamžiku měla vyloučit veřejnost.

4

Když jsem líčil tu scénu, slyšel jsem Scholz-Landaua jen tu a tam zakašlat. Předseda a státní návladní mě pořád přerušovali otázkami, Scholz-Landau mlčel. Teprve když jsem si myslel, že už to mám za sebou, přihlásil se k výsledku. Byl mnohem nebezpečnější, než jsem očekával po té potyčce na začátku, i když se zdálo, že zase začíná nevinnou šarvátkou. „Proč jste vlastně nezasáhl, pane svědku?“

„Nedošlo mi, co se to tam děje. Považoval jsem to za prudké objetí, i když trochu podivné.“

„A toho podivného objetí jste se chtěl zúčastnit pouze jako zvědavý divák?“

„Nesmysl, to jsem nechtěl. Byla to přece jenom náhoda, že jsem to viděl. Byl jsem jak očarovaný, eh...“

„A jak dlouho jste byl jak očarovaný?“

„Odešel jsem, když se doktor Kristenhusen zvedl. To jsem přece už říkal.“

„Ptal jsem se, jak dlouho. Kolik minut asi? Kolik minut jste byl svědkem toho všeho?“

„Snad tak pět minut.“

„Není to i ve vašich pojmech trochu moc? Pět minut jako očarovaný. Ano, teď řeknete, že neznáte rozdíl mezi mými a svými pojmy. Ale vysvětlíte prosím vás, proč to kouzlo pominulo, když doktor Kristenhusen vstal.“

„Měl jsem strach, že mě objeví.“

„Jako pozorovatele vraždy, nebo jako pozorovatele podivného objetí?“

„Tehdy jsem na vraždu ještě nemyslel, pokud si vzpomínám. Marion Lefébrová se sice už nehýbala, ale z konce celé scény jsem viděl opravdu jen několik sekund.“

A tu hru s kravatou, kterou jste nám popsali, považoval jste ji také za součást onoho podivného objetí?“

„Považoval jsem to samozřejmě za abnormální. Za sadismus. Ale nedokázal jsem si představit, že by ji mohl uškrtit úplně.“

„Že by ji uškrtil úplně, to jste si představit nedokázal! Jak dalece byste si to tedy představit dokázal?“

„Dokázal jsem si představit, že je můj přítel schopen v takové situaci jistého sadistického vytržení. Že by byl schopen nechat věci dojít až k ohrožení života partnerky, jsem si představit nedokázal.“

„Rozeznal jste, že Marion Lefébrová byla škrcena. Ale nemyslel jste si, že je v nebezpečí?“

Udělal jsem první chybu. Scholz-Landau chtěl na mé chování tam v křoví vrhnout stín nepravděpodobnosti. Proti tomu jsem se soustředěně bránil. Že svým útokem chtěl zároveň rozptýlit mou pozornost, to jsem neprohlédl. Odpověděl jsem: „Ne, nemyslel jsem si, že by byla ohrožená. Můj přítel je koneckonců lékař. Lékař přece zná nebezpečí strangulace, musí přece umět včas rozpoznat kritickou situaci.“

„Až do smrti Marion Lefébrové jste tedy byl toho názoru, že sadisticky založený lékař by se bez nebezpečí mohl pouštět do takových hrátek se škrcením?“

„To jsem říci nechtěl!“ Najednou jsem tušil, podle jakého bitevního plánu útočí. Ale už jsem nemohl uhnout. Scholz-Landau přikulhal několik kroků ke mně. „Ne, to jste jistě říci nechtěl. Ale fakticky jste to řekl!“

Byl rozložitější a vyšší než já. S tou svou bledou pokožkou lesknoucí se potem, velkými, brutálními ústy se žlutými zuby a s řídkými, nepěstěnými vlasy by vlastně měl působit ošklivě. Přesto ale vypadal impozantně. Jeho věk se dal jen těžko odhadnout. Já jsem věděl, že je mu čtyřicet osm.

Ten jeho tichý hlas zazněl najednou tak ostře, že mu bylo určité rozumět i v poslední lavici: „A kdyby byl náš sadisticky založený lékař omámený? Omámený drogami a alkoholem?“ Chtěl jsem říci něco o těch tabletkách, které jsem dal Erikovi proti senné rýmě. Ale Scholz-Landau se náhle obrátil a odkulhal zpět na své místo.

Předseda navázal na Scholz-Landauův výslech: „Kdy jste poprvé pojal podezření, že by Marion Lefébrová při tom výjevu, co jste pozoroval, mohla taky přijít o život?“

„Připadalo mi to poněkud podezřelé, když jsem naproti u svého přítele uslyšel, jak něco spadlo do bazénu. Znělo to jinak, než když člověk skáče do vody. Jenom to šplouchlo, potom bylo ticho. Ale tohle podezření jsem pak zase zavrhl.“ Předseda shledal, že je opět možno do sálu pustit veřejnost.

5

Státní návladní Voss se nechtěl jen tak prosekat. I on si přichystal taktické finesy. A to on zahájil útok na mé domněle nejslabší místo. Ne že by o mně, o hvězdě mezi svými svědky, najednou začal pochybovat. Chtěl vypadat jako objektivně kritický hledač pravdy. Tímhle tahem předešel Scholz-Landaua. Když už jednou pod palbou zdánlivě ostrých otázek státního návladního zdárně projdu tenhle ošemetný kus cesty, bude

Scholz-Landauovi zatěžko mě na stejné trati nechat klopýtat. Marionina mrtvola byla objevena teprve tři dny po zavraždění. Stalo se to v neděli. Erikův bratranec Hubert se se svými dvěma malými syny zastavil jednoho nedělního dopoledne na návštěvu. Děti si chtěly hrát u bazénu. Ve vodě objevily plovoucí nahé ženské tělo. Ještě téhož dne mě policie vyslýchala. Chtěli vědět, jestli jsem nepozoroval něco podezřelého. Vyprávěl jsem o brutálně vyhlízejícím mladém muži s dlouhými vlasy. Komisař se také ptal, kdy jsem naposledy viděl Marion Lefébrovou. „Před třemi dny,“ řekl jsem. „Seděl jsem s ní a se svým přítelem naproti u bazénu. Můj přítel byl odvolán k pacientovi. Tak jsem také odešel. Rozloučil jsem se s ní. To bylo naposledy, kdy jsem ji viděl.“

Nebylo by ani třeba takového obhájce, jako je Scholz-Landau, aby proti mně použil má vlastní slova. Udělal by to předseda. Byl jsem si jist, že právě v papírech hledá protokol mé první výpovědi před policií. Ale státní návladní Vos ho šikovně předešel; ohlásil: „Mám dotaz!“

„Jedné věci nerozumím, pane doktore Berkingu!“ prohlásil. „Proč jste s pravdou vyrukoval teprve pět dní po vraždě a teprve při třetím výsledku na policii?“

Předseda otevřel ústa, ale Scholz-Landau byl rychlejší: „O tom, co tady budeme považovat za pravdu, bude mít soud ještě příležitost rozhodnout!“

Voss požádal s ironickým úsměvem a s úklonou o prominutí a řekl: „Položím tedy otázku jinak. Proč jste měl při prvním výsledku na policii po ruce právě tu historku, kterou nám včera vyprávěl obžalovaný?“

Scholz-Landau znova protestoval. I já jsem pochopil, že mi Voss chtěl nahrát na odpověď. Ale já jsem jeho pomoc nepotřeboval. Každé slovo jsem si promyslel. V tomhle kole jsem nemohl nasbírat žádné body, ale svůj kryt jsem považoval za natolik dobrý, abych unikl knokautu.

Když jsem se konečně dostal ke slovu, řekl jsem: „Pan Kristenhusen se se mnou večer osmnáctého července o té historce tak dohodl.“

Měl jsem pocit, že se mi při té větě napjaly svaly na krku a na zádech, vlevo vzadu, kde by mě zasáhl Erikův výkřik. Vysnil jsem si to takhle: velká divadelní scéna – obžalovaný vyskočí a vykřikne: „Lež! On lže! On lže! Zatkněte ho!“ Je třeba tří zřízenců, aby ho zkontrolovali, aby ho zase zatlačili zpět na lavici obžalovaných. Všichni s ním teď cítí. Zdalipak přece jenom není nevinen? Erik by na to dostatek hereckého talentu měl. Ale nestalo se nic. Scholz-Landau ten výstup zřejmě ze scénáře vyškrtl.

Voss rozehrál hrdinský part: „Vy jste tedy byl z falešného přátelství ochoten krýt vraha?“ „Přišel ke mně a vypadal úplně zoufale. Řekl: ‚Pomoz mi, Herbe, pomoz mi! Marion je mrtvá. Zavinil jsem to já. Uškrtil jsem ji, ale nechtěl jsem to. Ona sama chtěla, abych ji škrtil. Byla to masochistka. Dráždila mě. Jenom jednou jsem opravdu pořádně zatáhl, jenom chvíli. Vůbec jsem si nevšiml, že se něco stalo. Najednou byla mrtvá. Byl jsem jako smyslů zbavený. Připadal jsem si jako vrah a jako vrah jsem její mrtvolu odklidil. Teprve zadlouho jsem pochopil, že to vůbec nebyla vražda. Byla to nehoda. Ale teď už je pozdě. Nikdo mi neuvěří. Herbe, pětatřicet let jsme přátelé. Ty přece víš, že nejsem schopen úmyslně zabít člověka. Prosím tě, pomoz mi! Dej mi alibi! A vymyslíme nějakou podezřelou postavu, která se už několikrát potulovala kolem našeho domu a obtěžovala Marion“ „Aha! Kvůli třiceti pěti letům přátelství jste tedy chtěl pomoci vrahovi!“

„Ne vrahovi. Člověku, který příšernou náhodou způsobil smrt jiného člověka. Byl to člověk, kterému jsem věřil víc než komukoliv jinému. V jistém smyslu jsme byli jako dvojčata. Samozřejmě že jsem se ho pokoušel přemluvit. Myslel jsem, že by bylo lépe všechno říci policii. Ale on byl přesvědčen, že by pak byl navždy vyřízený, i kdyby dostal jen několik let. Přisahal se zvednutou rukou: ‚Vezmu si život, jestli dojde k procesu‘. Dnes samozřejmě vidím, že by bylo lépe hned říci pravdu. Ale tehdy jsem prostě nedokázal zradit svého nejlepšího přítele. A tak jsem všechno připustil teprve tehdy, když jsem se od vrchního komisaře Treskeho dozvěděl, že se přiznal.“ Voss řekl pateticky: „Policii a zřejmě i svému příteli byste lépe pomohl, kdybyste rychle a bez průtahů řekl pravdu.“ Posadil se s neproniknutelným výrazem. Ale já jsem za ním cítil zadostiučinění. Byl se mnou spokojen.

Neopovažoval jsem se vydechnout. Opět jsem pocítil svalové napětí na krku a v zádech. Teď určitě zasáhne Scholz-Landau. Znervózňovalo mě, že se předseda se svrašťeným obočím hrabal v podkladech a zřetelně si připravoval otázky. Můj nepřítel byl teď Scholz-Landau. Sice jsem už věděl víc než státní návladní: Tohle tady nebylo nejslabší místo obžaloby. Ano, tušil jsem, co nám hrozí. Nebo strach není tušení? Ale v tomhle bodě nejspíš asi zaútočí Scholz-Landau.

Mýlil jsem se. Scholz-Landau se nepohnul. Co má za lubem? Schovává si náboje až do chvíle, kdy bude mít na mušce mé nejcitlivější místo?

Předseda řekl: „Při svém prvním výsledku na policii jste udal překvapivě přesný popis toho podezřelého muže s brutálním

obličejem a s dlouhými černými vlasy. Celé to líčení bylo jen výplod vaší fantazie?”

„Fantazie mého přítele. Vždyť to byl jeho nápad, tahle osoba.“

„Ale vy jste přece chodil po sousedech a vyprávěl jste o tom člověku?“

„Ano, byli jsme tak domluvení. Chtěli jsme sousedům vsugerovat, že se tady takový člověk opravdu potuloval.“

„K tomu bodu ještě vyslechneme několik svědků. To je vám přece jasné?“

Zaslechl jsem v té poznámce spodní varovný tón. Díky za varování! Dovedl jsem si představit, co budou ti svědkové povídat. Ještě v den vraždy večer a den poté jsem zašel k několika sousedům a vyprávěl jsem jim o mladém muži s brutálním obličejem a s dlouhými černými vlasy. Jestli si ho už taky všimli, ptal jsem se. Jestli třeba neplánuje vloupání. Nebo jestli by to třeba nemohl být voyeur. Říkal jsem, chtěl jsem vás jen varovat. Mějte oči otevřené. Právě jsem před soudem vypovídal: „Chtěli jsme sousedům vsugerovat, že se tady takový člověk opravdu potuloval.“ Byl jsem skutečně tak hloupý, že jsem o tom muži mluvil se sousedy. Erik, pokud jsem věděl, se o té podezřelé postavě zmínil jen před policií. A to ještě řekl jenom to, že jsem mu o něm prý vyprávěl já. S touhle historkou jsem tady teď stál sám. Ale mohlo to na mne vrhnout podezření? Nevidí snad každý, že od Erika bylo nejchytřejší nechat tu lež rozšířit někým mimo podezření, jako jsem já?

Nebo mě předseda varoval před něčím jiným? Nebo snad byla pravdivá pověst, které se chopily jedny noviny? Obhajoba prý našla nějakou ženu, která viděla Marion v rozhovoru s oním mladým mužem, kterého jsem popsal. Prý to bylo před Kristenhusenovým domem, a ten mladý muž se prý Marion nabízel jako masér. Opravdu by Scholz-Landau tuhle svědkyni použil?

Předseda dál listoval v papírech a zeptal se: „A jak to bylo s tou kravatou?“

Kravatou mi ještě jednou ukázali. Řekl jsem: „Tedy mně docela určitě nepatří. To je to jediné, co mohu s jistotou říci. Podle barvy by to mohla být ta kravata, co s ní vrah škrtil Marion Lefébrovou. Ale viděl jsem to přece ze vzdálenosti přibližně dvaceti metrů. Z takové vzdálenosti se kravata nedá přesně rozeznat.“

„Měl obžalovaný tuhle kravatu na sobě, když jste s ním seděl u bazénu?“

„Nevím ani, jestli vůbec měl nějakou kravatu. Takových věcí si nevšímám. Nemohu ani s určitostí tvrdit, že bych ho někdy

viděl s touhle kravatou. Má jich přece plnou skříň, ale s jistotou bych nemohl identifikovat žádnou z nich.“

„Je pravda, že jste od něj k narozeninám dostal kravatu? Sedmnáct dní před činem?“

„Ano, to souhlasí. Dost podobnou kravatu. Dal jsem ji přece policii k dispozici.“

Ukázali mi i tuhle kravatu. Schválně jsem si ji prohlížel hodně důkladně, a potom jsem řekl: „Ano. Myslím, že je to ta kravata, kterou mi dal k narozeninám. Mohla by to být taky nějaká hodně podobná. Tak dobře neznám ani své vlastní kravaty.“ Předseda protáhl: „Tak tedy...“ Zdálo se, že ho žádné další otázky nenapadají.

Teď nastoupí Scholz-Landau, pomyslel jsem si. Ano, už jsem za sebou slyšel jeho berli. Vstal. Odkáslal si. Předseda pohlédl jeho směrem a řekl: „Máte ještě nějaké otázky, pane obhájce?“

„Ano!“ odpověděl Scholz-Landau hlubokým, chraplavým hlasem, který nevěstil nic dobrého. Obrátil jsem se k němu a pevně jsem se mu podíval do očí. Beze strachu. V každém případě si to všichni měli myslet. Soustředěně jsem se usmíval. „Je pravda, pane svědku,“ zeptal se Scholz-Landau, „že jste pana Kristenhusena před Marion Lefébrovou varoval? Řekl jste mu: ‚Dej od ní ruce pryč! Tenhle typ znám. Rychle tě naučí požitkům, kterým propadneš. A pomalu ti nasadí do hlavy, že jsi ve svých třiceti devíti letech už starý pán‘ Bleskový útok z houští. Mé soustředění vzalo zaslé. Celou obranu jsem si připravoval na tu historku s kravatou. Ještě než jsem si celou situaci ujasnil, už jsem řekl: „Ano, ehm...“ Nesměl jsem se zakoktat. Musel jsem tu větu dokončit. „Může být. Člověk toho hodně napovídá, když má dlouhou chvíli. Varoval jsem ho, aby se nerozváděl se svou ženou. Vzpomínám si, že jsem... Kdybyste mě nechal okamžik přemýšlet?“

„Ale prosím!“ odvětil Scholz-Landau a pokusil se vrhnout hadí pohled na králíčka. Obrátil jsem se na předsedu a požádal jsem i jej s rozpačitým úsměvem o několik sekund, abych se mohl rozpomenout.

Když jsem poprvé stál Marion Lefébrové tváří v tvář, zčervenal jsem. Zčervenat jsem jako kluk, co se stydí před děvčaty. Jako chlapec jsem byl velice nesmělý. Dnes mi lidé závidí pověst sukničkáře. Přitom jsem se nesmělosti nezbavil. Ale naučil jsem se s ní zacházet. Víím, že ke mně patří, že k tomu všemu vůbec patří.

Marion už byla Erikovou milenkou. Vyprávěl mi o tom.

„Je to maserati,“ řekl, „nebo lamborghini.“ Srovnával ji s luxusním autem. Přistoupil jsem na hru a žertoval jsem: „Chceš teď snad odstavit svůj vůz střední třídy?“ Měl jsem tím na mysli jeho ženu Gerdu. Ale na rozvod jsem nemyslel.

Už jsem jednou mluvil s Miss Universum. Na pódiu by proti ní Marion asi neměla šanci. Na pódiu ovšem. Na vzdálenost dvou metrů by ale proti Marion byla úplná nula. Marionina disciplína je boj na krátkou vzdálenost. V téhle hře jsem ještě nenarazil na ženu její třídy. Dlouhé vlasy jí splývají na záda. Nosí je obarvené, skoro úplně do černa, jen s nepatrným odleskem do rudohněda. Má svítivě modré oči. Její obličej vzdáleně připomíná hladové dítě, a zdálo by se, že jí v úsměvu zůstala stopa studu. Zjemnělé klišé krásy má jiné rysy. Její obličej vypadá jako skica načrtnutá třesoucí se rukou mistra. Člověk musí mít vytříbené smysly, aby plně pocítil její vliv.

„To je můj nejlepší přítel, Herb Berking,“ říká Erik, „už jsem ti o něm přece vyprávěl.“ Jestlipak si všiml, že jsem zčervenat? Nevím. Ale jsem si jist, že ona to poznala.

Na nic si nehraje. Je do Erika zamilovaná. Bude mu dnes věrná.

I když jí není lhostejné, že jsem při pozdravu zčervenat.

Tančí se. Je to jeden z nejdražších a nejznámějších podniků Hamburku. Divím se, že se s ní tady Erik ukazuje. Je to odvaha. Jsme tady ve třech. Já jsem ten večer bez dámy. Ale těžko se mohu vydávat za gardedámu.

I já tančím s Marion. Ptá se: „Vy jste plastický chirurg?“ „Ano,“ řekl jsem, „ale od vás bych raději dal ruce pryč.“ Chápe kompliment, ale chápe i tu dvojznačnost. Nesměje se tomu. Dívá se zasněně do prázdna a vypadá zase jako hladové dítě.

V lásce ale už dávno dítě není. Erik mi o ní podrobně vyprávěl.

Představoval jsem si ji jinak, jednodušší, levnější.

Když se upravuje, jsem s Erikem sám u stolu. Říkám: „Překonává všechna moje očekávání. Je to klasa. Gratuluji!“ Šťastně se usměje. Potom říká: „Poslouchej! Hned to s ní skončí, pokud ještě nejsi úplně vyřízený. Nerozumím ženám zase tolik, jak si lidé myslí. Ženská duše je bludiště, to je i moje všechna moudrost. Ale v jednom jsem přece jen znalec. Ženu

úplně nejvyšších kvalit jsem asi přece jenom ještě neměl. Ale ten druh, jako je Marion, ten znám. Myslím tím, že vím, na co hraje. Rychle tě naučí požitkům, kterým propadneš. A pomalu ti nasadí do hlavy, že jsi ve svých třiceti devíti letech už starý pán.“

Namočí prst do whisky a pak si jej olízne. Neodpoví mi. Teprve až za půl hodiny dostanu svým způsobem odpověď. Všimám si, že mě nechali samotného. Řekli číšníkovi: „Musíme pryč. Doktor Berking zaplatí útratu.“

Příští den se mi Erik omlouvá. Chce mi bezpodmínečně vrátit peníze, chce sám zaplatit celý účet. Nebráním se. Kdyby šlo jen o peníze, nechal bych to tak. Ale nebudu platit za jeho bláznovství. Nebudu platit za jeho bláznovství. To jsem si tenkrát opravdu říkal.

7

„Kdybyste mě nechal několik vteřin přemýšlet!“ požádal jsem. Nepotřeboval jsem tu chvilku, abych si osvěžil paměť. Vzpomínky jsem mohl přímo nahmatat. Ale potřeboval jsem trochu času, abych si rozmyslel, co řeknu.

Ticho v soudní síni mi rušivě pronikalo do vědomí. Dokázal bych se lépe soustředit, kdyby lidé mumlali, pokašlávali a vrzali židlemi.

„Ano, teď si vzpomínám,“ řekl jsem, „skutečně jsem něco podobného vyslovil. Varoval jsem ho před ní. Ale trochu jinými slovy a úplně jiným tónem. Řekl jsem to v žertu. Ty se svými třiceti devíti lety jsi pro ni přece jen trochu starý. Dej od ní ruce pryč!“ Scholz-Landau hledal svou hůlkou oporu. „V žertu,“ řekl jsem. Vhodnější slovo k protiúderu mě nemohlo napadnout. Nebyla to pravda. A přitom jsem si vtloukal do hlavy: Drž se pravdy, dokud to jen půjde. Třikrát si rozmysli, než zalžeš! – Tuhle lež jsem si rozmyslel jen jednou. Scholz-Landau mě převezl.

Scholz-Landau řekl: „Doktor Kristenhusen to nepovažoval za žert“.

Pokrčil jsem rameny: „Zřejmě neměl ve svém rozpoložení smysl pro humor.“

„Kdyby byl býval měl pánbůh více smyslu pro humor, nevyhnal by Adama a Evu z ráje,“ řekl Scholz-Landau a odkulhal zpět na své místo. Přehraboval se v papírech. Zdálo se, že něco našel, ale nakonec stáhl ruku zpět prázdnou. Prsty si setřel pot z čela. Potom znovu poodešel ke mně.

„Tak vy jste tedy žertoval! Můžete nám říci i to, co jste si o Marion Lefébrové myslel vážně? Za jakou ženu jste ji považoval, když ještě žila?“

„Dříve než jsem se s ní seznámil, poznal jsem, jak do té doby žila. Pan Kristenhusen mi všechno vyprávěl. Mnohé z toho mohlo být přehnáno nebo vymyšleno. Ale v podstatě jsem nebyl na pochybách. Za koho jsem ji považoval? To přece říká její život!“

„Ten nám tedy vyprávět nemusíte!“ zasáhl předseda. Scholz-Landau prohlásil: „Neptal jsem se také na život Marion Lefébrové, ale na svědkův názor na něj – a na ni. Bude-li se svědek pořád uchylovat k slovním hříčkám, vznesu požadavek, aby bylo předvoláno dvaadvacet svědků, kterým pan doktor Berking řekl, co si myslí o Marion Lefébrové!“

Věděl jsem od svých přátel, že Scholz-Landau a jeho čmuchalové kladli stále tutéž otázku: „Co říkal doktor Berking o Marion Lefébrové?“ Dostal dvaadvacet vhodných odpovědí, pokud neblufoval.

Zasmál jsem se tomu číslu a udělal jsem z něho odpověď: „Dvaadvacet? Ach, to vám tedy můžu ještě trochu pomoci. O Marion Lefébrové jsem mluvil nejméně se stovkou lidí. To už je taková mužská slabost, s potěšením mluvit o ženách. Ale já jsem nemluvil jenom o Marion. Povídal jsem si s nimi odhadem tak o stovce žen.“

Scholz-Landauovi ztuhly rysy. Jeho žena byla jednou z té stovky, pochopil. Přitiskl si levou ruku na hrud'. Asi dostal srdeční záchvat.

Státní návladní Voss bystře zaútočil na ohroženém křídle: „Myslím, že tu hrozbu s dvaadvaceti svědky tady nikdo nebere vážně. A kdyby, tak nikdo nebude brát vážně jejich výpověď. I kdyby tady snad byl muž, který se nikdy ani mezi muži o ženách nebavil. Nejsme tady přece proto, abychom u soudu zasedali nad vtipy, které si svědek a jeho přátelé mezi muži vyprávěli o Marion Lefébrové!“

Předseda se podíval na Scholz-Landaua, jako by se obával exploze. Aby jej upokojil drobným podpurným gestem, řekl: „O každé ženě si snad pánové vtipy nevyprávějí.“

„Třeba přece jen ano,“ řekl jsem.

Scholz-Landau si pomalu sundal ruku z prsou. Setřel si pot z čela.

Úplně potichu se mě zeptal: „Míloval jste ji?“

„Myslíte Marion Lefébrovou? Ne.“

„Toužil jste po ní?“

„Ne.“

„Flirtoval jste s ní?“

„Jen potud, co se pod slovem flirt rozumí. Nikdy vážněji.“

„Brala podle vás Marion Lefébrová ten flirt také jen tak v žertu?“

„O tom jsem nikdy nepřemýšlel. Nikdy mi totiž nedala ani ten nejmenší důvod, abych o tom přemýšlel.“

„Také vám nikdy nedala ani ten nejmenší důvod přemýšlet o tom, jestli se do vás třeba nezamilovala?“

„Ne,“ řekl jsem tak klidně, že to i mně bylo nápadné. Zvláštní, tehle nápadně klidný tón dodával mému hlasu odstín strachu. Obranný reflex. Myslel jsem na to, jak Scholz-Landau předtím hledal v papírech a jak po něčem sáhl. A už jsem si namlouval, že jsem zahlédl, co to tam váhavě povytáhl a potom zase rychle zasunul zpátky. Obálku od mého dopisního papíru. Scholz-Landau se zeptal: „Přemýšlel jste někdy o tom, že by snad po vás Marion Lefébrová toužila?“

Můj dopisní papír. A ne s třicetifenikovou známkou pro tuzemsko. Se známkami do Ameriky.

„Nevzpomínám si,“ řekl jsem.

Scholz-Landau oddusl ke svému místu. Sáhl do papírů. Vytáhl dopisní obálku. Můj strach měl pravdu. Dopis Viktoru Schreibovi do San Franciska!

Ani v Americe nebyl tehle dopis před Scholz-Landauem a Erikem Kristenhusenem v bezpečí. A ani já bych v Americe nenašel úkryt před pomstou. Kdybych neuskutečnil svůj plán s Morawitzem.

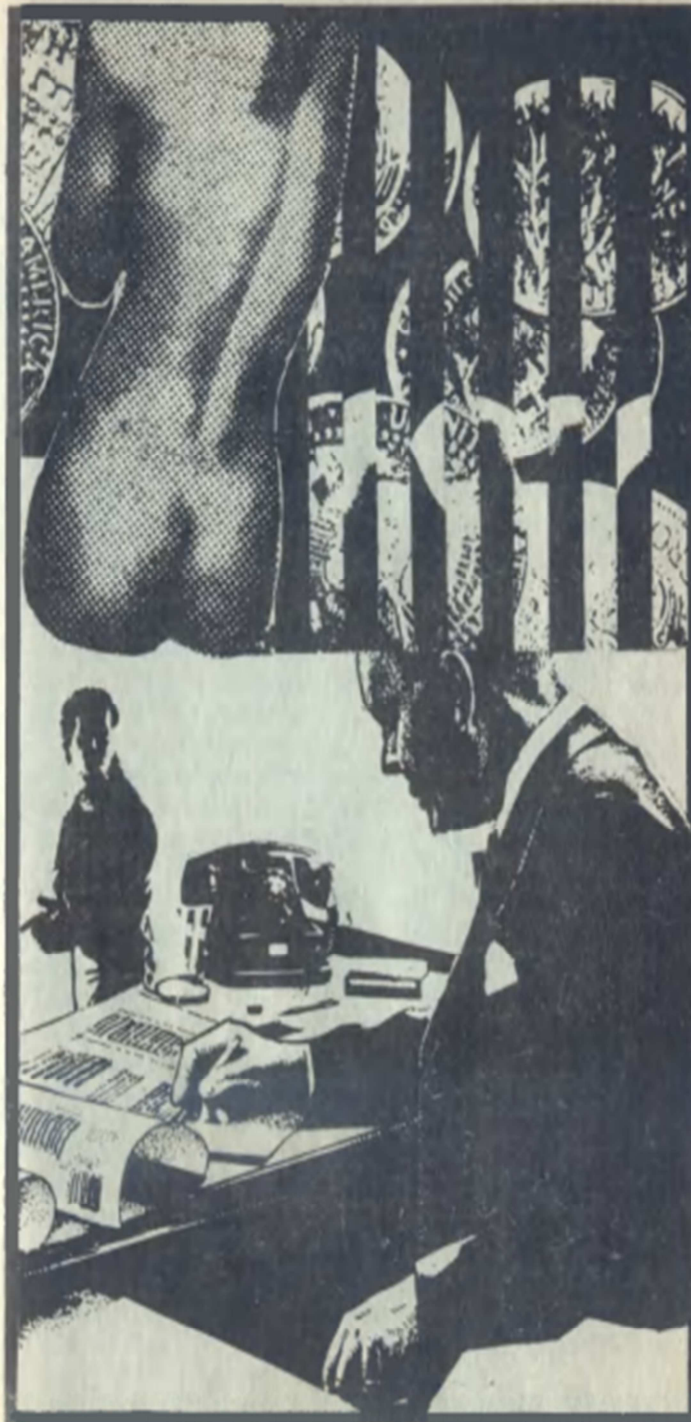
Scholz-Landau najednou dopis upustil a sáhl si rukou na srdce. Stísněným hlasem požádal o přestávku v jednání.

V tomhle okamžiku jsem zajásal. Dostal srdeční záchvat. Mohl by to být infarkt. Možná že jsem zrovna v téhle pro mě tak nebezpečné situaci vyhrál celou hru. Potom bych se nemusel pouštět do ničeho s Morawitzem. Mám ze svého geniálního plánu strach. Morawitz je přece jen vrah.

8

V téhle chvíli bych mohl vypočítat z hlavy, kolik hodin už znám zblízka a v živém vydání obličej Augusta Morawitze. Krátce po jednadvacáté hodině to budou přesně čtyři dny. Déle to není, co se ten strašák vynořil na mé soukromé klinice.

Měl jsem za sebou dlouhý pracovní den a chystal jsem se domů. Vešel jsem do svého pokoje, abych se převlékl. Už jsem si svlékl lékařský plášť, právě jsem si zouval přezůvky, a otevřel jsem skříň. Stál v ní nějaký muž s pistolí.

Nevykřikl jsem, nepadl jsem do bezvědomí. Ustoupil jsem o krok a řekl jsem: „Nechte toho!“ Mělo to přibližně stejnou morální cenu jako výkřik nebo jako mdloby. Ale Morawitz nevěděl nic o žádné morální ceně, ten dbal jen na vnější efekt. „Máte dobré nervy!“ pochválil mě. „Velmi dobře. Dobré nervy jsou podmínkou.“

Vylezte ven z mé skříně!“ drmolil jsem. To už byl ovšem venku. Šel ke dveřím pokoje a zamkl je.

Řekl: „Vůbec nevypadáte na to, že byste mě nepoznal. Jsem ten muž ze zatykače. Znáte můj obličej z televize.“ August Morawitz. Jeden ze čtyř mužů, kteří přepadli transport s penězi. Ukořistili něco přes milión marek a zavraždili dva lidi. Ty tři komplice mezitím policie zatkla. Morawitze, vůdce bandy, ještě hledali. A peníze také ještě neměli.

Skutečně jsem jeho obličej už viděl v televizi a v novinách. Vážný, chytrý, měkký obličej. Morawitzovi bylo třicet devět let. Posadil se do křesla a vyzval mě, abych se také posadil. Drobné, nenucené pokyny pistolí.

„Jak víte, nemohu už svým třem spolupracovníkům dát jejich podíl. Sedím tady sám s miliónem dvěma sty čtyřiceti šesti tisíci markami. Milionářem chci zůstat. Ale těch dvě stě čtyřicet šest tisíc marek by mohlo být pro vás.“

„Co ode mě chcete?“

„Vyhledal jsem si vás už před loupeží. Pro případ, kdyby něco neklaplo. A teď tedy něco neklape. Teď bych vás mohl potřebovat.“

„K čemu?“

„Prý jste génius v oboru plastické chirurgie,“ řekl. „Chcete, abych vám operativně změnil obličej? To si raději najděte někoho jiného!“

„Vím toho o vás ještě víc. Nezapomínejte, že jsem z bankovní branže. Máte dvě stě tisíc marek dluhů. Existuje také odměna za informace, které by vedly k mému dopadení. To by pro vás nebylo ani jako kapka na rozpálený kámen. Ale mých dvě stě čtyřicet šest tisíc marek by vás postavilo na nohy.“

Věděl jen o části mých dluhů. 246 000 marek by mě na nohy nepostavilo. Musel by k tomu přidat i ten milión. Myslel si, že mi čte myšlenky. Řekl: „Nevěřte mi, protože vám připadá nabízený honorář moc vysoký?“

„Moc vysoký? Naopak. Koneckonců ta operace by se stala součástí vaší miliónové loupeže. Byl bych vašim komplicem, kdybych se s vámi dal dohromady. A jakým komplicem! Nedělal bych jen zeď. V tuhle chvíli si ještě vůbec nedokážu

představit, jak bych tu operaci mohl provést tajně. A za to všechno jenom pětinu kořisti?”

Uměl jsem číst myšlenky lépe než on. Ulevilo se mu, protože to vypadalo, že smlouvám o cenu. Ale ještě mi nedůvěřoval. „Promluvme si úplně otevřeně!” řekl. „Viděl jsem vaši fotografii v novinách. Líbil jste se mi. Přišel jsem na to, že je mezi námi dvěma jistá podobnost. A zdá se mi, že nejenom vnější. Kromě toho jsem se o vás informoval. Prý jste jeden z deseti nejlepších plastických chirurgů na světě. Kdybych chtěl jen jiný nos, lehko bych někoho našel. Ale já chci víc. Čeká na mě úplně jiná existence. Mám pas, ve kterém není vůbec nic zfalšováno. Má jenom jednu slabinu: fotografie v pasu mi není dost podobná. Chtěl bych vám ji ukázat. Pas ne. Tak moc toho o mém plánu nemusíte vědět. Ale mám ještě několik jiných obrázků toho muže z pasu.” Podal mi tři fotografie. „Mohli byste mi operací změnit obličej tak, abych vypadal jako tenhle člověk?” zeptal se. Jeho nápad mě ohromil. Podíval jsem se na obrázky.

„To bych si je musel pořádně prohlédnout,” řekl jsem. „A musím se vám podívat na pnutí pokožky v obličejí.”

Vstal jsem a šel jsem k němu. Nepohnul se.

„Před kosmetickou operací si musím takhle důkladně prohlédnout obličej každého pacienta,” řekl jsem. Ale ve skutečnosti jsem takhle důkladně nevyšetřoval ještě nikoho. „Génius by to snad mohl dokázat,” řekl jsem konečně. „Tak fajn,” řekl.

A tak vznikl můj nápad. Chtěl jsem to udělat stejně jako Morawitz. Jen o stupeň chytřeji. Můj plán se zakládal na jeho plánu. Nabízel mi čtvrt miliónu. Kdybych přestal existovat jako Herb Berking, nebyly by pak jeho dluhy už mými dluhy. Čtvrt miliónu marek bylo na nový začátek hodně peněz. A možná by mi Morawitz po dobrém obchodě nabídl ještě víc. Ještě víc peněz. A co jsem od něho ještě jinak potřeboval, jsem mu mohl jen ukrást. O tom by se s ním dalo těžko jednat.

Řekl jsem: „Ted’ vám musím mastnou tužkou nakreslit na kůži pár čar a teček. Potom si vás ze všech stran vyfotografuju.” Nic nenámítal. Držel svou nedůvěru na uzdě. Naděje převážila. „Žádné strachy,” pokoušel jsem se ho upokojit, „své filmy si vyvolávám sám. Je to takový můj koníček.”

„Tak tedy souhlasíte?” zeptal se.

„To budu moci říci teprve tehdy, až ty fotografie přesně proměřím a porovnáám s fotografiemi dvojníka, co jste si vybral.” Vypotřeboval jsem celý film. „Mám se usmívat?” ptal se přitom.

Bylo mi ho líto. Zavraždil dva lidi. A možná chtěl nakonec zavraždit i mne. Přesto mi ho bylo líto.

Odpověděl jsem: „Ano, usmívejte se jako váš muž na fotografii. Ale až nakonec. Napřed potřebuji ještě několik obrázků se zavřenýma očima.“

Snažil jsem se ho vidět jako obludu, kterou je potřeba zničit. Přesto jsem měl soucit. Nikdy netrap z žertu zvířata. Žert? Od utrpení k rozkoši vede cesta; tam a zpět. Kdybych i já věděl, jak dojít od utrpení k žertu, snadno bych se vypořádal se soucitem. Morawitz se mi už vydal do rukou. Zeptal se: „Kdy to provedeme?“

„Nevím, jestli to vůbec budeme moci udělat,“ řekl jsem, „nejdřív musím v klidu vykalkulovat, jaké máme šance. Pokud výsledek bude pro mě příznivý, znovu se sejdeme a všechno domluvíme.“ Domluvili jsme se, že mi za čtyři dny ve 21.10 hodin zavolá domů. Když se ohlásím *haló*, znamená to odmítnutí. Když se ale ohlásím jménem, chci se s ním sejít. On měl odpovědět s americkým přízvukem: „Sorry, vytočil jsem asi špatné číslo.“ Podle toho jsem ho měl poznat.

„Ale kde se sejdeme?“ přemýšlel jsem. „To je jedna z mnoha potíží. Předpokládám, že jste dnes vnikl do mého pokoje v nějakém přestrojení, přinejmenším v klobouku, brýlích a s falešným vousem.“

„Žádné falešné vousy. To by jenom přitahovalo pozornost. Baskická čapka a niklované brýle.“ Vyndal čapku a brýle z kapsy pláště a nasadil si je.

„Dobré,“ řekl jsem, „dobré tak na to, abyste na ulici nebo na schodech kolem někoho prošel. Ale když vás někdo bude vidět déle nebo častěji, začne se mu váš obličej zdát povědomý i s niklovanými brýlemi.“

„Už jsem vymyslel moc chytrý plán, jak se sejdeme,“ řekl Morawitz.

„Je otázka, jestli je chytrý i pro mě. Viděl jste mou fotografii v novinách. Jistě jste si k ní přečetl i text. Musím vypovídat jako svědek v případě vraždy.“

„O všem jsem informován.“

„Tak? I o detektivech, kteří se mi na objednávku obhajoby pověsili na paty?“

Morawitz se nejistě ušklíbl. „Zkoušíte to na mě!“ řekl.

Usmál jsem se. Muselo to vypadat bolestně.

„Třeba je to sledování jen tak naoko,“ řekl jsem. „Třeba mě chtějí znervóznit natolik, abych udělal nějakou hloupost. Jeden z těch čmuchalů za mnou jel i v zimě na dovolenou. Když jedu na nějaký lékařský kongres, mám vždycky jednoho z nich v patách. Jestlipak opravdu Scholz-Landau doufá, že mě přistihne při nějaké vraždě z vlnosti?“

„Jak to?“

„Obhajoba má jen jednu naději,“ vysvětloval jsem. „Musí vyvolat zdání, že jsem Marion Lefébrovou mohl zabít třeba i já.“
„A je na tom něco?“
„Jistěže ne!“ uklidňoval jsem ho. „Ti detektivové mě taky nesledují na každém kroku. Ale vždycky se zase vynoří. Kdyby nás viděli spolu, určitě by se ptali: Kdo je ten chlapík s baskickou čapkou?“
Morawitz si čapku a brýle zase sundal. „Ksakru,“ řekl. Dal jsem mu cigaretu a vzal jsem si taky jednu. Kouřil rychleji než já a řekl si o druhou. Já jsem rychleji přemýšlel. Když jsem zhasel svou cigaretu v popelníku, už jsem mu mohl nastínit plán: „Pojeďu po určité trase městem, pořád dokola, třikrát nebo čtyřikrát. Vy budete stát v bezpečném úkrytu a budete mě pozorovat. Když kolem vás projedu dvakrát, určitě už poznáte, jestli mě nesleduje nějaké auto. Když mě nikdo sledovat nebude, přistoupíte jednoduše při třetí objíždce ke kraji chodníku a kývnete na mě jako na starého známého. Já vám odpovím a zastavím. A nastoupíte ke mně do vozu.“
Zamyšleně dokouřil cigaretu. „Zkusíme to!“ řekl konečně. Vytáhl jsem plán města a společně jsme určili trasu. Kam se schová, mi neřekl. Pořád ještě měl strach, že bych si chtěl pohodlně vydělat odměnu za jeho dopadení. Že by byl tak hloupý a vůbec neměl strach, v to jsem doufat nemohl. I kdyby nepoznal, o co mi jde, nemohl si mnou být jistý. Já sám jsem si ještě nebyl jistý. Jisté bylo jen to, že jeho plán se rozhodně neuskuteční. Řekl: „Tak dobře, zavolám vám tedy za čtyři dny v dvacet jedna deset domů.“ Já na to: „Ten den budu vypovídat u soudu.“

9

Zoufalá naděje se rozplynula. Scholz-Landaua neodvezli do nemocnice, infarkt nedostal. Po přestávce zase nastoupil. Nemohl jsem si odpustit pohled na lavici obžalovaných. Erik se nahýbal daleko přes hrazení, až k uchu svého obhájce. Něco šeptal a oči mu svítily jako v hypnóze. Scholz-Landau s tvrdým výrazem přikyvoval. Ta scéna mi připomínala boxerský zápas. Sekundant vysílá svého boxera s důtklivými pokyny do dalšího kola. V tomhle kole ho doděláš! Už je otřesen! Když udeříš neočekávaně, trefíš rovnou do černého!

Zase mě zavolali na svědeckou lavici. Věděl jsem, o co půjde. O můj dopis Viktoru Schreibovi.

„Tvrďte, že jste o Marion Lefébrové hovořil nejméně se sto lidmi,“ řekl Scholz-Landau. „Napsal jste o ní i sto dopisů?“ Dělal jsem trochu hloupého. „Dopisy? Nikdy jsem jí nepsal.“

„Budete rozumět lépe, když budu mluvit trochu hlasitěji? Psal jste nějaké dopisy o Marion Lefébrové? Psal jste například tento dopis?“ Zvýšil hlas, takže skoro křičel. Pozvedl dopis, který jsem napsal Viktoru Schreibovi, a potom mi jej podal.

Připustil jsem, že jsem ten dopis psal.

Potom jej přečetl. Už jsem si pořádně nevzpomínal, co jsem tenkrát psal. Teď jsem to vyslechl v Scholz-Landauově přednesu: „Mám velkou starost o Erika. Zcela vážně se pokouší zničit své první manželství a založit druhé. Žije už odděleně od Gerdy a dětí. Utekly k tchyni a k tchánovi. Do domu se nastěhovala nová oblíbenkyně.

Lidé vždycky Erika přeceňovali, a už dlouho se přeceňuje i on. Jenom jednou našel správnou míru, to když si tenkrát hledal nevěstu. Pamatuješ si ještě, jak často vyprávěl, že usnul nad učením? Jednou jsem se ho zlomyslně zeptal, jestli neusíná taky nad Gerdou. A on ten vtip dokonce pochopil. Vyložil mi, proč je s ní šťastný. Netvrdil, že by snad byla nějaká obzvláštní kouzelnice v lásce. To by taky celou historii jenom zpochybnilo. Jeho manželská věrnost v sobě měla něco nepříjemného. Jsem si jist, že v něm opravdově vyhasla všechna smyslnost. Přitom lev v něm nebyl mrtev. Lev jen hrál roli ochočené kočky. Malá epizoda před zhruba dvěma roky byla prvním varováním. Erik měl v ordinaci novou pomocnou sílu, blondátou a s ohnutým nosíkem, ne zrovna z tanečních pro začátečníky, ale právě tak málo z uličky lásky. Třeba se do ní zamiloval, třeba si jen dělal liché naděje. Je však jisté, že Amora s lukem a šípem povolala do zbraně ona. Zásah se vydařil. Ze všeho se mi vyzpovídal, s pedantickou přesností. Podle mých měřítek byla jeho slabá hodinka slabá ve všech ohledech. Prožil vzrušení, ve kterém ztratil hlavu. Potom se ho zmocnilo rozčilení, a ztratil hlavu znovu: vyhnal to děvče jako nějakou poběhlici. Ta epizoda byla tak směšná, že jsem ji považoval jenom za malý překlep. Dnes jsem si jist, že to byla chyba v gramatice. Protože dnes zostudil sám sebe.

Žena, která to všechno způsobila, je takzvaná fotomodelka. Samozřejmě že existuje i několik jejích profesionálních fotografií. Fotografie, kterou přikládám k dopisu, je moje vlastní amatérské dílko: Erik a Marion – jmenuje se Marion Lefébrová – na zahradní houpačce. Mezi profesionálními snímky se najdou lepší obrázky Marion, ale žádný není tak dobrý, jako je ona sama ve skutečnosti. Ty víš, jak se Erik a já lišíme, určitě nejsme ze stejného těsta. Ale asi bychom nebyli dvacet pět let přáteli,

kdybychom v jednom nebyli jako dvojčata. Chápu, že ho tahle žena úplně pobláznila. Má závist dostupuje vrcholu, když si představím Erika a Marion v objetí. Ale i můj soucit má svůj vrchol: když si je představím propletené a zauzlované.

V té ženě je smrt. Už od puberty se pokouší vzít si život, doposud to udělala šestkrát. A přitom není ani slabomyslná, ani duševně chorá. Třeba si se smrti jen hraje. Ale je to vážná hra. Udělala to šestkrát kvůli mužům. Nechce jen tak nějakého mužského. Zřejmě má vysoké nároky, ale je to vlastně sebetřýznění. Erik ji zachránil při šestém pokusu o sebevraždu, a propadl bláznivému nápadu, že by ji mohl zachránit s konečnou platností. Když se podíváš na obrázek těch dvou na zahradní houpačce, budeš si myslet, že jsou šťastní. Zeptáš se: Pročpak by ji nemohl dokázat vyléčit z té její nešťastné slabosti? Když to nepůjde jinak, ať ji pošle k psychoanalytikovi!

Šance je tu příliš malá, než aby si jí jeden z nich všiml. Erik se zase jednou přeceňuje, přeceňuje její dobrou vůli, přeceňuje své šance. Brzo ji přejde chuť na tu jeho pečovatelskou lásku. Mám větší soucit s ním než s ní. Ona chce umřít. Což je snadné. On chce žít dál. Což je mnohem těžší. Pokoušel jsem se mu poradit. Podle starého kupeckého pravidla: první ztráta je nejlepších. Nevěří mi. Ted' už mi zbývá jenom čin.

No, a v tomhle ohledu jsem v krajně delikátní situaci. Už dlouho jsem měl tak trochu podezření. Ted' jsem si téměř jistý. Ona mě považuje za muže, jakého hledá. Hru očí už máme za sebou. Nesní o tom, že by seděla na lavičce a muž by jí dýchal do vlasů. Má chuť na něco jiného. A ve mně vidí kouzelníka, který zná ten správný trik. Trik, jak se člověk rozhoří. Čistotný Erik vymete popel z domu. To bude jeho poslední výstup v tomhle aktu, a konec bude tragický. Alespoň to nebude i jeho poslední akt. Jen velká přestávka. Potom jistě zbude na mě a na Erika ještě pár výstupů. A Marion? Pokud nezemře..

Jako velký herec nechal Scholz-Landau větu doznít, otočil se a s kulháním se došátral zpět na své místo. Ve společnosti se uměl pohybovat jinak, bez námahy, skoro elegantně. Ale tady se nestyděl hrát trpícího mrzáka, kterému lidé dopřejí vítězství už ze soucitu.

Scholz-Landauův odchod. Vrchol celé scény. Zbytek malým rolíčkám.

Předseda: „Tedy, jen co je pravda, pane doktore Berkingu! Tohleto je něco úplně jiného než vaše dosavadní výpověď!“ Podařil se mi nenucený úsměv. „Ten dopis se taky nedá brát vážně,“ řekl jsem. „Adresátem je přítel z mého básnického a myslitelského období z roku devatenáct set čtyřicet pět. Dnes žije v podstatě z toho, že svému bohatému bratrovi v San

Francisku umývá cadillac, ale pořád je to stejný přemrštěný intelektuál, pořád mi věrně píše lyrické dopisy. A tak ze sebe musím ze soucitu a ze zdvořilosti tu a tam pro něj do dopisu vymáchat trochu psychologické lyriky. Dostávám bolení břicha, když mi tady pan obhájce tak přemrštěně deklamuje má vlastní slova. Dnes mi připadá strašně k smíchu, že jsem do téhle smyšlenky o Erikovi a Marion Lefébrové dosadil jako eroticky zajímavou figuru sám sebe. Byl to takový básnický popud. Prosím vás, pane předsedo: Co jsem tam jen namíchal za slova – popel, rozhořet se, kouzelník –, to přece nemůžete postavit proti mé věčné výpovědi, kterou jsem tu učinil pod přísahou!“ Předseda: „Ještě nejste pod přísahou.“

Státní návladní Voss: „Je věcí soudu, jakou míru svévole obhajobě strpí. Táži se: Musíme si tu podobné věci jako tento dopis nechat předvádět jako králíky z klobouku? Ten dopis snad není z dnešního rána! Pročpak nedá pan Scholz-Landau své informace k dispozici včas? Včas ve smyslu hledání pravdy, nikoli ve smyslu co největšího efektu!“

Předseda prstem vyhledal datum dopisu. „Čtrnáctého července šedesát osm,“ zamručel. Podíval se směrem k Scholz-Landauovi. Zřejmě se na něj významně ušklíbl. Potom pochopil. „Pouhé čtyři dny před smrtí Marion Lefébrové! Tedy, lyrika sem, lyrika tam, je to přece jen zvláštní. Ostatně, když ten dopis projdeme bod za bodem... Dovedu si představit, že obhajoba k vám bude mít ještě lečjakou otázku, pane doktore Berkingu!“

Za mnou hlas Scholz-Landaua: „Nedovedu si představit, že by za tohoto stavu věcí bylo třeba ještě nějakých otázek.“

Ani státní prokuratura už ke mně žádné otázky neměla. Scholz-Landau oznámil, že později bude nutno konfrontovat mě s výpověďmi ostatních svědků. Vznasl požadavek, abych prozatím nebyl vzat pod přísahu. Soud jeho žádosti vyhověl.

10

Jsem pověřivý. Měl jsem snad nešťastný den? Ve 21.10 třeba zavolá Morawitz. Mohu se spolehnout na své štěstí a dát se do toho? Ještě jsem se nerozhodl. Trápily mě pochybnosti. V soudní síni jsem už svůj plán skoro zavrhl. Už jsem nechápal, jak jsem jej mohl brát vážně. Připadal mi šílený. Rozhodl jsem se nechat Morawitze Morawitzem. Můj boj byl tady před soudem. Nechtěl jsem bojovat o nic jiného. Chtěl jsem až do konce věřit ve své vítězství. Nestál jsem tu sám. Byl jsem hrdý na své spojení. Na muže, jako jsou státní návladní Voss a vrchní

komisař Treske. Hans Dieter Treske, silný jako býk. Vedl vyšetřování vraždy, zatkl Erika. Byl dalším svědkem po mně. Polévalo mě horko, když si se Scholz-Landauem vyměňovali úder. Vzrušením se mi udělalo špatně jako při brutálním boxerském zápase. Když bylo po všem, nechal jsem se odvézt domů jako nemocný. Ten den jsem si před soudem protrpěl. Dokázal bych zopakovat každé slovo. Ale nedokázal jsem posoudit, jestli to pro nás dopadlo dobře nebo špatně. Když jsem na to pomyslel, roztřásl jsem se.

Podlehl jsem pokušení a dal jsem si injekci. Zase ze mě udělala muže, jakým jsem měl být.

Jestlipak jsem byl schopen uskutečnit svůj velký plán? Už jenom sama tahle otázka byla pokušením.

Co všechno bych musel opustit? Lisu, svou ženu. Brali jsme se velice brzy, mně bylo dvacet čtyři let, jí dvacet pět. Už více než šestnáct let jsme si byli lhostejní. Šestnáct let bylo Iloně, našemu dítěti. Byla hezká, zkažená, zlá. Nenáviděla mě, jak jen může dcera nenávidět svého otce. Ale tímhle úsudkem předbívám. V téhle chvíli jsem její nenávist považoval jen za krajní naplnění obvyklé míry.

Přišel bych o Hamburk, o spoustu svých přátel. Mohl jsem jen přibližně odhadnout, jaké citové ztráty by mě to stálo. Hodnota skrytá v mém plánu vážila víc než to nejradostnější nebo nejsentimentálnější bratrství.

Očekával jsem, že Morawitz bude přesný na minutu. Krátce po deváté hodině jsem šel k telefonu a vytočil jsem číslo na přesný čas.

„Gong oznámí dvacet jedna hodin, šest minut, dvacet vteřin.“

Ještě slabé čtyři minuty. Nařizuji si hodinky. Do pokoje vešla Ilona. „Nemohla bych si zatelefonovat?“

Právě teď jeden z Iloniných sáhodlouhých telefonních hovorů?

„Hned,“ řekl jsem, „napřed musím někomu zatelefonovat já. Podej mi telefonní seznam! Musím si najít číslo.“

Ilona mi podala seznam.

Náhle zazvonil telefon. Morawitz zavolal o dvě minuty dřív!

Po sluchátku jsme s Ilonou sáhli současně. Upustil jsem přitom telefonní seznam. Ale byl jsem rychlejší.

„Berking,“ řekl jsem.

Nějaký dívčí hlas zaševelil: „Mohla bych mluvit s Ilonou?“

Ilona stála tak těsně vedle mě, že rozuměla. Chtěla mi vzít sluchátko z ruky. Rozzlobeně jsem ji odstrčil. „Zavolejte prosím znovu za čtvrt hodiny!“ řekl jsem do telefonu. „Očekávám právě důležitý hovor.“

Položil jsem sluchátko a sehnul jsem se pro telefonní seznam na koberci. Vtom zazvonil telefon znovu.
 Zase jsem seznam upustil, ale tentokrát byla rychlejší Ilona.
 „Haló?“ řekla.
 Vytřhl jsem jí sluchátko z ruky a řekl jsem: „Berking!“
 Žádná odpověď. „Už zavěsila,“ řekla Ilona. „Nerekla ani slovo.
 Mohla to být jenom žena, ne? Mám tě nechat o samotě?“
 Posměšně vytančila z pokoje. Musel jsem počítat s tím, že domnělý intimní telefonát některé z mých přítelkyň bude chtít odposlouchávat z ložnice.
 Podíval jsem se na hodinky. Dvanáct minut po deváté.
 Snad to nedorozumění Morawitz zaregistroval. *Haló* byla naše šifra pro *ne*, a Ilona se zrovna musela ohlásit *haló*. Ale Morawitz si přece musel všimnout, že to nebyl můj hlas!
 Uběhlo pět minut, potom už bylo deset hodin. Slyšel jsem, že Ilona jde zase dolů po schodech.
 Vtom konečně zazvonil telefon.
 „Berking!“
 „Mohla bych teď mluvit s Ilonou?“ ozval se zase ten šveholivý dívčí hlas.
 „Ne!“ zakřičel jsem a praštil sluchátkem.
 „Copak je?“ zeptala se Ilona.
 „Přihlouplé vtipy!“ neovládl jsem se.
 „Kdopak to byl?“ chtěla vědět Ilona. Tak jako tak by se to dozvěděla.
 „Řekni svým kamarádkám, aby se do telefonu hlásily jménem!“ huboval jsem. „Nechci, aby sem pořád někdo volal!“
 Zase telefon! Ilona a já jsme současně natáhli ruku po sluchátku.
 Já měl víc síly.
 „Tady doktor Berking!“
 „Sorry, spletl jsem si číslo!“
 Morawitz! Dohoda byla uzavřena. Udělal jsem první krok svého plánu.
 Musel jsem čekat ještě přes půl hodiny. Ve dvacet dvě hodiny jsem měl vyrazit k prvnímu kolu po naší dohodnuté trase.
 Když jsem s vozem vyjžděl z garáže, přšelo. Zapnul jsem ventilátor, aby se okna nezamlžila.
 Pozorně jsem sledoval zpětné zrcátko. Provoz byl slabý. Mohl jsem bez potíží střídat rychlost, kousek se loudat třicítkou, potom prudce přidat plyn a sedmdesátkou předjet několik vozů. Případný pronásledovatel by se při tomhle způsobu jízdy brzy prozradil. Opakoval jsem to obě první kola. Potom jsem si byl jistý, že mě nikdo nesleduje. Do třetího kola jsem šel s přesvědčením, že mě dnes Želva i Krakonoš nechali na pokoji.
 Do zpětného zrcátka jsem se už nedíval. Soustředil jsem se na

chodníky. Ted' musí Morawitz ze svého úkrytu vystoupit na okraj vozovky.
Rothenbaumchaussee, Moorweidenstrasse, Mittelweg, Harvestehuder Weg. Konec okruhu.
Proč nevyšel Morawitz z úkrytu? Špatně spočítal okruhy?
Přece za mnou nemohl objevit pronásledovatele?
Objel jsem ještě jeden okruh. Moorweidenstrasse, Mittelweg, Harvestehuder Weg – nikdo nepřistoupil k okraji vozovky, nikdo mi nepokynul.
Po pátém okruhu jsem to vzdal. Jel jsem domů.
Byl jsem zklamán až k zoufalství. Nejlepší nápad mého života musel zůstat nevyužitý, protože selhala nějaká bezvýznamná malíčkost. Co to jen mohlo být? Objevíli snad Morawitze v jeho úkrytu a zatkli ho?
Nešťastný den, prokletý nešťastný den!

11

Svítila jen žárovka v rozhlasovém přijímači. To bylo celé osvětlení v pokoji. Jasnější světlo bych nesnesl. Byl to nešťastný den. Ted', pozdě v noci, jsem si byl jistý, že se mi můj odhad trapně nepovedl. Ani ten býk Treske nám nezískal žádnou půdu pod nohama. Silný komisař na sobě nedal znát žádný účinek Scholz-Landauových útoků. Oplácel mu rány. Vydržel až po závěrečný gong bez viditelných stop po zápase. Ale vyčerpaný Scholz - Landau tu zůstal jako jasný vítěz. Tak jsem to hodnotil já. Nebo jsem snad vážil špatně, jak jsem tak zoufale dřepěl na své posteli? Vrchní komisař Hans Dieter Treske, na konci čtyřicítky, vysoký nejméně sto devadesát jeden centimetr, sto kilo živé váhy, plné tváře, pleš silných mužů. Podle řeči ho bylo před soudem sotva poznat. Chyběl mu jízlivě vyzývavý tón. Jeho hlas brumlal jako těžký motor. Na otázky předsedy a státního návladního odpovídal s klidem. Neznervózňovalo ho, že musí před soudem stát. Nenechal se vyvést z klidu ani Scholz-Landauovými nečistými údery.
„Do jaké míry to vlastně myslíte vážně s pravdou, pane svědku! Řekl jste panu doktoru Berkingovi při druhém výsledku: ‚Váš přítel Kristenhusen se zhroutil. Učinil plné doznání. Už ho nemusíte krýt?‘ Já se vás ptám: Skutečně se dr. Kristenhusen v některé fázi výsledku zhroutil? Učinil vůbec někdy byť jen částečné doznání?“
„Ne. Byla to jen lest.“
„Připouštíte tedy, že to byla drzá lež!“ „Byla to jen past, jak to ostatně často děláme. Všichni jsme byli zajedno, že doktor

Berking toho ví víc, než připouští. Byli jsme si jistí, že až dosud kryje svého přítele. Proto jsme mu nalhali, že jeho přítel učinil plné doznání.“

„Byli jste si tedy jistí, že až dosud lže. Podle čeho jste to poznali? Červenal se? Třásl se mu hlas?“

„Ne. Ve všech ohledech se ovládal. Ale zkušený člověk přece jen pozná, jestli je někdo nervózní. Své odpovědi formuloval příliš hladce. Tak odpovídá jen někdo, kdo si přesně rozmyslel, co chce říkat. Nebo co musí říkat.“

„Tak jako svou výpověď zde před soudem!“

„Jeho výpověď zde před soudem jsem neslyšel.“

„Nepromýšlel by si své lži právě tak dobře a neformuloval by je právě tak hladce, kdyby byl pachatelem?“

„Nebyl důvodně podezřelý z žádného zločinu.“

„Jak to, že ne? Byl nervózní, lhal, neměl žádné alibi. Kromě toho se právě nevyhýbá hezkým nebo lehkým ženám...“

„V té době bylo podezření z činu vůči doktoru Kristenhusenovi už tak silné, že doktor Berking byl prakticky vyloučen.“

„Kdybyste byli z činu nepodezřívali doktora Kristenhusena, soustředili byste vyšetřování na doktora Berkinga?“

„To je teoretická otázka.“

„Jsou snad teoretické otázky nad vaše síly? Je snad nad vaše síly i teorie, že by doktor Berking mohl být eventuálně pachatelem?“

„Nad mé síly není žádná logická teorie. Protože okruh indicií se v období dotyčného výsledku téměř uzavřel, byla teorie, že by pachatelem mohl být právě tak doktor Berking, nelogická. Nebylo tedy žádného důvodu soustředit vyšetřování na doktora Berkinga“

„Děkuji! To je odpověď, kterou stojí za to si zapamatovat. Tak vy jste vyšetřování soustřeďoval na domnělého pachatele. Dnes už nevíme, jestli třeba skutečný pachatel nemohl nerušeně zahladit nejdůležitější stopy.“

„Každou stopu jsme sledovali s potřebnou starostlivostí.“

„Myslíte? To ale v průběhu tohoto procesu ještě zažijete nějaká ta překvapení! S jakou starostlivostí jste například přezkoumali rozporná tvrzení okolo té kravaty?“

„Pan doktor Kristenhusen tvrdil, že tu kravatu patnáctého července, tedy tři dny před činem, dal svému příteli doktoru Berkingovi k narozeninám. Doktor Berking připustil, že nějakou kravatu dostal. Ukázal nám tuhle kravatu. Barevně si přece obě kravaty byly podobné. Vyslýchali jsme všechny hosty z oslavy narozenin. Většina z nich si nemohla vzpomenout, že by vůbec nějakou kravatu na stole s dárky viděla. Ostatní nemohli s určitostí rozhodnout, která z těchto dvou to byla.

Mezi známými doktora Berkinga jsme nemohli nalézt nikoho, kdo by jej s jistotou viděl s jednou z těchto kravat. Ale paní Ilsa Berkingová, manželka doktora Berkinga, potvrdila výpověď svého muže.“

„A s tím jste se spokojili! Jako pokaždé, když se zdálo, že se objevuje další článek řetězu indicií okolo doktora Kristenhusena! To potom vždycky zavládla všeobecná spokojenost!“

„Nikoliv. Mým úkolem přece nebylo usvědčit doktora Kristenhusena, ale najít pachatele. Neomezoval jsem se na otázky zaměřené proti doktoru Kristenhusenovi.“

„Tak to potom musela být náhoda, že jste pominul všechny otázky, na které byste byl dostal nepohodlné odpovědi!“

„Občas se stává, že to máme pohodlné. Ale nijak si svou situaci neusnadňujeme.“

„Od kterého okamžiku jste byl přesvědčen, že pachatelem je doktor Kristenhusen? Od začátku?“

„Ne. Přesvědčen jsem byl, až když jsme uzavřeli vyšetřování.“

„To tedy ale musím nyní zopakovat otázku, kterou vám již předtím položil pan prokurátor. Jaký dojem jste měl při prvním výsledku doktora Kristenhusena?“

„Působil provinile.“

„Váš úsudek tedy po prvním výsledku byl, že působí provinile! Ale teprve až bylo uzavřeno pátrání, tedy o týden později, dospíváte k přesvědčení, že ten, kdo se tvářil provinile, je vinen. Jaký je tedy spoleh na váš úsudek, když mu ani vy sám moc nevěříte?“

„Po více než dvaceti letech práce u policie se mohu na svůj úsudek spolehnout. Pan doktor Kristenhusen na mě při prvním výsledku provinile působil. Nevěřím, že bych se mohl mýlit. Ale principiálně je u dojmu mýlka možná. Takže jsem ještě na základě svého dojmu nemohl být přesvědčen, že je doktor Kristenhusen opravdu vinen.“

„Jakého druhu byl ten pocit provinilosti, to už přece doktor Kristenhusen před soudem vysvětlil. Dělal si výčitky, že Marion Lefébrovou nevaroval dost důrazně, aby se svou srdeční vadou neplavala. Při prvním výsledku ještě myslel, že se utopila. Odtud jeho provinilý pocit!“

„Byl to pocit provinilosti jiného druhu.“

„Vy umíte číst z obličeje? To tedy uděláme zkoušku! Vyčtete mi z obličeje, co si myslím o vašich schopnostech?“

„Z vašeho obličeje nepřečtu nic.“

Scholz-Landau bezpochyby s Třeskem nejednal poctivě. Tenhle dojem by jemu i Erikovi mohl uškodit, ale Scholz-Landau svou aroganci stavěl na odív s jistým půvabem. Lidé brali jeho

nestoudnost jako známku převahy, vychutnávali ji jako osobitou extravaganci.
Rádio jsem vypnul v 0.10 hodin. Půlnoční zprávy nepřinesly žádné hlášení o tom, že by byl zatčen Morawitz.

12

Ten dopis Viktorovi do San Franciska jsem neměl psát. Cítil jsem tenkrát, když jsem se pral se slovy, že si stavím pevný most k Marion.

Byl jsem rozrušený, když jsem ten dopis psal. Už při zprávách dne jsem lisu a Ilonu nechal samotné u televize a šel jsem k psacímu stroji. Šel jsem ke svým myšlenkám o Marion. Skončil jsem až po půlnoci. Srdečně Tě zdraví – Tvůj Herb.

Ten den byla neděle. Marion a Erik, Ilsa a já jsme v sobotu jeli vlakem do Westerlandu. Dlouho jsme se koupali, asi tak do čtyř do rána jsme se toulali po barech, sešli jsme se v neděli ráno už v devět na snídani a potom jsme zase šli na pláž. Odpoledním vlakem jsme se vraceli do Hamburku.

Vlak byl plný. V našem oddělení první třídy nebylo volné žádné místo. Na místě u okna využívala nějaká americká vdova svůj čas ke studiu průvodce tak intenzívně, jako by z posledního roku života nechtěla v nečinnosti promarnit ani minutu. Ale na poslední rok života ani trochu nevypadala. Naproti ní se rozvaloval tělnatý, šedovlasý přírodní typ, velmi soustředěný na to, aby okno a jeho košile byly co možná nejvíc rozevřené. V průvanu mu povívalo na spálené a vadnoucí kůži na prsou řídnoucí chmýří. Mžoural slunečními brýlemi k západu, směrem k slunci. Erik seděl naproti mně u dveří a spal. Ilsa vstala a klopýtala přes moje nohy ke dveřím. Jízda vlakem jí poněkud znervózňovala močový měchýř.

Opřel jsem se a zavřel jsem oči. Když jsem je zase otevřel, sklopila Marion rychle pohled. Dívala se na mne.

Hleděl jsem na ni dál, dokud zase nezvedla oči. Zase je rychle sklopila. Díval jsem se a čekal. Až zase vzhlédla a už mi neuhnula. Ilsa se za několik minut vrátila. Kdyby nás nikdo nerušil, dívali bychom se sobě navzájem do očí až do Hamburku. Nemluvili bychom, neusmívali bychom se, nedávali bychom si žádná znamení.

Napsal jsem Viktoru Schreibovi: „Hru očí už máme za sebou.“ O tuhle zdánlivě samozřejmou větu jsem bojoval. Slovo hra mi nejprve připadalo příliš nevážné. Ale jak jsem nad tím hloubal, jeho smysl se prohloubil. Děti si hrají. Hrají si na to, co jim skutečnost nedovoluje. Zatím nedovoluje. To bylo třináctého července.

Čtrnáctého jsem se po večeri stavil u Erika. Lisu jsem nechal doma. Erik chtěl ráno odjet na kongres do Bad Nauheimu. Jako vždy chtěl vzít Marion s sebou.

Erik a já jsme spolu půl hodiny poseděli, mluvili jsme o všelijakých hloupostech a pili pivo. Marion nechtěla pít nic. Odešla z pokoje. Nahoře, tam kde byly ložnice, jsem slyšel kroky.

Zazvonil telefon. Erik odešel vedle do pokoje. Byla to jeho hypochondrická sestra, která zase jednou potřebovala uklidňující vysvětlení od odborníka.

Do pokoje vešla Marion. Nahoře si setřela rtěnku a kápala si na kůži trochu parfému. Přistoupila k baru ve skříni a zeptala se: „Chceš koňak s ledem?“

Přistoupil jsem k ní a políbil jsem ji. Objala mě nahými pažemi kolem krku a políbek opětovala. Potom svá ústa oddálila od mých a položila mi hlavu na rameno. Třel jsem jí svou bradu drsnou jako skelný papír o tvář. Kousla mě přes košili do ramene.

Když Erik vedle konečně utěšil svou sestru, byla už zase Marion pryč. S instinktivní jistotou vycítila, kdy hovor skončil.

Když se vrátila, měla už zase ústa nalíčená. Řekla Erikovi: „Zlobil by ses na mě, kdybych s tebou zítra do Bad Nauheimu nejela?“ Erik byl zdrcený. „Chceš zůstat tady? Rozumím, kongres je pro tebe samozřejmě nudná záležitost. Ale na druhé straně...“

„Promiň! Samozřejmě s tebou pojedu, když si to přeješ. Ale...“

„Ne, ne! Já tedy taky nepojedu.“

„Nechci, abys ve svém povolání kvůli mně něco obětoval. Musíš jezdit na kongresy. Na začátku jsem přece s tebou jezdila ráda. Nemůžu ti teď ani pořádně vysvětlit, proč už se mi najednou nechce. Nejspíš se mi protiví spát v hotelu. Spát s tebou v hotelu.“

Chvátal jsem domů. Ilse ještě seděla u televize.

Sehrál jsem to s ní přinejmenším tak rafinovaně jako Marion s Erikem. Nemusel jsem ji ani prosit, aby s Ilonou na pár dní odjela pryč. Věděl jsem, jak v ní probouzet přání. Nakrmil jsem ji potřebnými náznaky: horko, moře, letní dům v Steinberghaffu. Zdánlivě ani neposlouchala. Nenechala se u televize rušit.

Když skončil program, dostala jako sama od sebe nápad, že na několik dní odjede s Ilonou do našeho letního sídla v Steinberghaffu. Měla radost, že jsem její nápad ocenil. Slíbil jsem, že o víkendu přijedu za nimi.

I oba další dny jsem strávil v soudní síni. Scholz-Landau ohlásil, že z výpovědi ostatních svědků vyplnou další otázky ke mně.

Scholz-Landau se držel nápadně zpátky. Jmenovitě pro pány od policie neměl nic ostřejšího než tu a tam nějaký ten líbezný úsměv. Zdálo se, že s výjimkou Treskeho hodnotí práci policie jako vynikající.

Už při ohledání mrtvoly byla objevena strangulační rýha na krku. Pod stříbřitě nalakovanými nehty se našla krátká hedvábná vlákna, vínová a zlatožlutá. Předpokládalo se, že pocházejí z hedvábného šálu nebo kravaty. Marion Lefébrová, tak zněla domněnka, se v boji o život pokoušela strhnout si škrťací smyčku z krku. V křoví za zahradní houpačkou se našla kravata se zlatožlutými a vínovými vlákny. Měla jemné trhliny. Přesný rozbor ukázal, že její hedvábí je ze stejných vláken. Podle měření byla chybějící vlákna dokonce dlouhá asi jako vlákna pod Marioninými nehty. Scholz-Landau měl jen jednu otázku: „Říkáte, že kravatu jste našli teprve tehdy, když jste zahradu pořádně prohledali podruhé. Předpokládejme, že pachatel náhle zjistil, že jeho oběť je mrtvá. Strhl ji kravatu z krku a v rozčilení ji jednoduše zahodil. Zapadla tedy tak hluboko do křoví, že ji při zběžném hledání nemohl najít. Předpokládejme, že na hledání neměl zrovna moc času, protože se musel dát na útěk. Považujete za možné, že při zběžném prohledání nemohl kravatu v křoví najít?“

„Jistěže.“

„Kdyby ale měl pachatel tři dny na hledání té kravaty – jako obžalovaný –, musel by ji přece najít, ne?“

„Vlastně ano...“

Zásah do černého pro obhajobu. Ucítil jsem jej v žaludku. Výpověď lékařského soudního znalce jsem očekával s napětím. Strangulační rýha, jak zněly vývody profesora Loewense, probíhala horizontálně a byla po celém obvodu stejně hluboká. Tím byla vyloučena sebevražda oběšením. Ostatně sebevražda zardoušením je principiálně možná. Loewens se o tom zmínil jen tak mimochodem. Scholz-Landau nezasáhl. Státní návladní Voss namítl, že v případě sebevraždy by se snad kravata musela najít na krku mrtvé.

„Pokud by někdo škrťadlo z krku mrtvé zase neodstranil, jak se stává v případech pojišťovacích podvodů,“ řekl Loewens. Už svým monotónním hlasem působil jako člověk na hony vzdálený skutečnosti.

Obdukční nález, jak vyplývalo ze zdoluhavých vývodů profesora Loewense, byl velmi skrovný. Charakteristické znaky rdoušení se nepodařilo s určitostí zjistit. I kdyby však byly nalezeny, nebyly by směrodatné pro diagnózu násilného zardoušení, protože se mohou vyskytovat i u jiných způsobů usmrcení. Trochu netrpělivě jej přerušil Voss: „Jestlipak můžete s určitostí vyloučit alespoň smrt utonutím?“

Ano, to Loewens mohl. Ale zdůraznil, že nemůže říci s jistotou, co bylo bezprostřední příčinou smrti. V první řadě je třeba uvažovat o kompresi krčních tepen, musí ovšem být brána v potaz i reflektorická srdeční zástava, způsobená podrážděním vagového nervu.

Onu ožehavou otázku položil předseda, diskrétní jak tónem, tak i volbou slov: „Našli jste nějaké stopy, z kterých by se dalo usuzovat, co se dělo, než byla oběť uškrcena?“

Loewens odpověděl, že mrtvola přece ležela odhadem tři dny ve vodě, což ztěžuje jakékoliv posouzení, v některých bodech je prakticky téměř znemožňuje.

Voss, který se samozřejmě výsledky ohledání mrtvolky dozvěděl již v průběhu předběžného vyšetřování, jej přerušil. Asi se bál, že snad Loewens ve své rozvlácnosti nakonec zapomene na to nejdůležitější.

„Našli jste třeba stopy po kousnutí?“

Ano, jedna jizva po kousnutí se našla. Bohužel takového druhu, že nebylo možno zajistit použitelný otisk chrupu. Srovnání se zuby eventuálního podezřelého by nepřineslo žádnou vědecky podloženou výpověď. „V podstatě je v případě jizev po kousnutí...“

Voss jej opět přerušil: „Dá se říci něco o tom, jak bylo to kousnutí staré?“

„Tedy, k tomu kousnutí jistě nedošlo bezprostředně před činem,“ vykládal Loewens. „Jizva již vykazovala jisté známky zhojení, takže se dá předpokládat, že byla nejméně... tedy, řekněme... v okamžiku smrti již mnoho hodin stará.“

„Kolik hodin přibližně?“

Loewens se nechtěl vyjádřit přesně: dvacet čtyři hodiny, možná i čtyřicet osm hodin, možná i sedmdesát dvě hodiny. Ale určitě méně než týden. „Posouzení bylo ztíženo tím, že mrtvola ležela – přibližně – tři dny ve vodě.“

„Našly jste nějaké starší stopy po kousnutí?“ chtěl vědět předseda. Loewens odpověděl záporně.

Předseda se zeptal s bystrým výrazem, ale nejistým hlasem: „Dá se tedy říci, že se Marion Lefébrová nevystavovala pokousání nijak pravidelně?“

Chápal, čeho se dotýká?

Loewens odporoval. Hovořil o nezraňujících kousnutích, která se podle okolností dají dokázat jen asi čtyřicet osm hodin. Scholz-Landau neměl žádné otázky. Proč ne? Loewensovu výpověď by přece mohl červeně podtrhnout. A s třemi vykřičníky na okraj!

Opět se ve mně mísilo ulehčení s nepříjemným pocitem. Na čem Scholz-Landau pracoval, když mu v tomhle bodě do celkového obrazu nezapadal červený inkoust? Jediné kousnutí, které nemohlo vzniknout při činu. Bylo staré třicet šest hodin, věděl jsem to. Loewens vůbec nepočítal špatně. Vzato doslova, rozšířil časové ohraničení až na sedmdesát dvě hodiny. Pochopil, o co jde. Byl příliš zbabělý a možná i příliš nejistý, než aby vyřkl rozhodující slovo. Proto nakonec vyslovil takový gumový odhad. Hlas měl pevný jen tehdy, když hovořil o dvaceti čtyřech nebo čtyřiceti osmi hodinách. V této době byl Erik v Bad Nauheimu.

Bylo zvláštní, že Scholz-Landau, jak se zdálo, nepřikládal žádný význam ani výpovědi dalšího soudního znalce. Po nehodě na Bramfelder Chaussee měl Erik v krvi jen 0,6 promile alkoholu. Soudní znalec ovšem poznamenal, že zesilující účinek je možno připsat onomu prostředku proti senné rýmě. Silná únava je prý typickým vedlejším účinkem tohoto preparátu.

Silná únava. Jen přikývnutí hlavou prozradilo, že to Scholz-Landau nepřeslechl. Proč se toho nechtyl? Konečně to já jsem ten lék Erikovi dal. A věděl jsem, jakou únavu způsobuje, zvláště když byl člověk už předtím vyčerpaný a když pil alkohol. Takovou únavu, že by člověk mohl považovat slunce za lampičku na nočním stolku. Scholz-Landau ohlásil, že ke mně dnes bude mít nové otázky. Tvrdil bych, že jsem na vedlejší účinky prostředku proti senné rýmě nepomyslel, když jsem jej Erikovi dával. Ale Scholz-Landau mi tu otázku nepoložil.

Předseda se překonával: „Mohla tato kombinace působit jako omamný prostředek?“

Soudní znalec si pohladil bradu. „Co je to omamný prostředek? Omamný prostředek, to je široký pojem...“

Zdálo se, že před tímhle širokým pojmem cítí všichni ostych – předseda, Voss a Scholz-Landau. A sám soudní znalec také. Jako šikovný student u zkoušky manévroval k otázkám, na které znal přesnější odpovědi.

Atmosféra byla zdánlivě pokojná. Přitom bylo zřejmé, že je třeba vyjasnit jeden důležitý bod: Erikovu nehodu na Bramfelder Chaussee. Byl to pokus o útěk v panice? Nebo snad alkohol, lék a leknutí z nehody zatemnily Erikovi rozum? Zdálo se, že ani Vossovi, ani Scholz-Landauovi nezapadá znalecký

posudek do bitevního plánu. Podle všeho, co jsem věděl, jsem v tomhle bodě musel počítat s úspěchem obžaloby. Netečnost, s jakou Scholz-Landau táhl do boje, mě zneklidňovala.

Vrchní strážmistr Berg, který byl se svým hlídkovým vozem přivolán na místo nehody v Bramfelder Chaussee, na začátku docílil zásah pro obžalobu. Erik Kristenhusen se prý potácel, často se přefíkával, částečně mluvil zřejmě nesmysly. Když byl dotázán na své dokumenty, musel otevřít kufr u auta. V koženém kufru měl průkaz i papíry k vozu. Ale i pyžamo, holicí strojek, prádlo. Strážmistr Berg si přesně vzpomínal, že se zeptal: „Jedete někam pryč?“ Dr. Kristenhusen řekl, že musí k pacientovi.

Nyní se k výsledku zvedl Scholz-Landau.

„Copak doktor Kristenhusen vůbec nevysvětlil, proč měl ve voze sbalený kufr?“

„Ne. Už jsem se v tom dál nešťoural. S dopravní nehodou nemohl mít kufr nic společného, a mě se přece týkala jen dopravní nehoda.“

Voss prohlédl plánovaný Scholz-Landauův útok a pokusil se jej narušit: „Později jste přece udal do protokolu následující větu: „Měl jsem neurčitý dojem, že je za tím něco víc.“

„Ano, tak jsem odpověděl vrchnímu komisaři Treskemu.“

Scholz-Landau předstíral údiv. „Odpověděl? Ptal se vás snad Treske, jestli jste neměl nějaký neurčitý pocit?“

„Samozřejmě mi vyložil, v jakém podezření je pan doktor Kristenhusen.“

Scholz-Landau se s posměšným výrazem stáhl zpět. Další otázky jsou zbytečné, říkal jeho úsměšek. Pracoval beze slov.

Všiml jsem si, že Voss si dal pořádný hlt vody, když byl na svědeckou lavici předvolán studijní rada ve výslužbě Martin Bull. Posílal tak do boje muže, který na Bramfelder Chaussee zkřížil svým kolem Erikovi cestu. Voss toho starého bojovníka znal z předběžného vyšetřování. Rychle jsem pochopil, proč si Voss předtím svlažil hrdlo. To bylo to nejmenší. Dvojitá whisky by byla lepší.

Studijní rada ve výslužbě Martin Bull. Vyučoval zeměpis, dějepis a tělesnou výchovu. Ani pro své vystoupení před soudem si nenechal rozmluvit pumpky. Měl směšně velké boty. Směšně velká byla i jeho slova: Erik prý jel jako vrah a jako vrah se choval. On sám je jakožto učitel tělesné výchovy šikovný cyklista. „Již před rokem devatenáct set třicet tři jsem byl cyklistou z vnitřního přesvědčení.“ Když chtěl odbočit k významu cyklistiky pro zdraví národa, předseda jej netrpělivě přerušil: „Nabídl vám obžalovaný pět set marek? A prosím vás, pane svědku, vyjadřujte se stručně!“

„Vyjadřuji se stručně, jak je jen možno!“ poučil jej Bull. „Jistěže, a já k tomuto pokusu o podplácení zaujal nekompromisně odmítavý postoj.“

Předseda nenalézal slov. Voss se křivě usmíval.

Scholz-Landau se zeptal tak hlasitě, jako by před sebou měl nedoslýchavého: „Působil obžalovaný jako vrah na útěku?“

„Jistěže, jako vrah na útěku!“

„Upozornil jste policii hned na místě nehody, že by to mohl být jen prchající vrah?“

„Ne, na místě nehody jsem to přece ještě nemohl tušit! O vraždě jsem se dozvěděl až později!“

Zadržovaný smích v sále zadusil předseda tvrdým hlasem:

„Nevím, co je tady k smíchu!“ Potom se rozzlobeně obrátil na Scholz-Landaua: „Myslím, že jsme zde našeho pětasedmdesátiletého svědka namáhali již dost!“

Ano, Scholz-Landau už toho udělal dost. Senilitu toho tělovýchovně svérázného staříka nepotřeboval už dál vystavovat na odiv.

Ale Scholz-Landau si ještě nedal pokoj. V tuto chvíli byl na seznamu poslední svědek, mladý lékař, který Erikovi odebíral vzorek na určení obsahu alkoholu v krvi.

Když odebíral krev ke zkoušce na obsah alkoholu, musel vyplnit obvyklý formulář. Předseda četl otázky a odpovědi. Mladý lékař se vyjadřoval tak nic neříkajícím způsobem, jak jen bylo možno. Ale přece jen mu na papír vyklouzla jedna podivná poznámka: „Popírá, že by měl rodinné neshody.“

Předseda zdvihl obočí a s povzdechem nasál vzduch. Monotónní zvuk, s jakým předčítal nepodstatný začátek dotazníku, zmizel. Ani ne hlasitěji, ale jasně a rytmicky nyní vystoupilo oněch šest slov. Přečetl je dvakrát: „Popírá, že by měl rodinné neshody.“

Co přimělo mladého lékaře, aby se Erika ptal na rodinné potíže? Svědek svěsil rozpačitě hlavu. Mnozí lékaři se zdráhají odebírat kolegům krev pro zkoušku na obsah alkoholu. On se nezdráhal. Možná byl příliš nesmělý na to, aby s patetickým gestem solidarity odmítl zdánlivě bezvýznamnou roli v aféře kolem pochroumaného jízdního kola. Kdyby tak věděl, že mu to vynese roli u přísedního soudu!

Prohlédl jsem ho. Byl připraven zde před soudem vzít zpět všechno, co jen mohl. Právo neprávem, kolega je kolega.

Předseda se zeptal: „Kladete tuhle otázku každému?“

Mladý lékař mumlal: „Ne... ehm... vlastně ne. Ale bohužel nemohu ani říci, jaká konkrétní skutečnost mi k té otázce dala podnět.“

Voss chytračil. Položil správnou otázku nepravé osobě. Pravá osoba, soudní znalec v oboru psychologie, by uhnul do země nikoho, do oblastí vědeckých sporů. Mladý lékař tyhle kličky ještě neznal.

„Rodinné neshody by ale podle vašeho tehdejšího dojmu duševní rozpoložení doktora Kristenhusena vysvětlily?“ zeptal se Voss. „Ano. Ano, tak nějak by se to dalo vyjádřit.“

„Nedokázal jste si tedy jeho rozpoložení vysvětlit opilostí a působením léků, jinak byste si totiž mohl tu otázku ušetřit!“

Mladý doktor nevěděl, co by odpověděl.

A co dělal Scholz-Landau? Vzdal se otázek. Posměšný úsměv, nic jiného nakonec pro svědka neměl.

Pokoušel jsem se mu číst v obličeji. Věřil v nevinu svého mandanta? Věřil, že Erikova nehoda byla jen nešťastná náhoda? Existovali tři svědci Erikova duševního rozpoložení, a všichni tři váhali. To, že starý učitel Martin Bull byl v pokročilém stadiu sklerózy, zdaleka nevysvětlovalo všechno. Nebylo snad možné starému učiteli, který více než čtyřicet let odhaloval školácké lotroviny a prohlédal výmluvy školáků, přiznat přece jen zbytek ostrozraku? Nejednodušoval si to tak Scholz-Landau a nepovažoval i vrchního strážmistra Berga za tak hloupého, že by k celé záležitosti nebyl schopen říci ani slovo? A považoval snad mladého lékaře prostě jen za nešiku? Má otázka v podstatě zněla: Nakolik Scholz-Landau celou tu historii prohlédl?

Když vypovídal poslední svědek téhle epizody, Scholz-Landau se mi prozradil. Pacient s nemocným srdcem, ke kterému chtěl Erik jet, se svého lékaře nedočkal. Ano, volal mu a žádal ho, abych k němu přijel. Je možné, že mu v rozčilení neřekl, že Erik jet do jeho kanceláře v Niendorfu.

Konec kola. Scholz-Landau se na okamžik zapomněl. Pokynul Erikovi, potom se na mne ušklíbl. Četl jsem v tom úšklebku: Tady ti už trochu ujíždí vlak, co?

14

Měl jsem dobrou náladu. Scholz-Landau hrál nečistou hru. Mohl by taky Erikovi ve všem věřit. Ale na to byl moc mazaný. Což ho oslabovalo. Člověk ze sebe může vydat to nejlepší, jen když pevně věří ve svou věc.

Když zazvonil telefon, pomyslel jsem si: Volá Scholz-Landau! Vzrušeně jsem zvedl sluchátko. „Berking,“ ohlásil jsem se. Nějaký hlas s americkým přízvukem řekl: „Helou, sejdeme se zase dnes večer ve stejnou dobu jako včera?“

Morawitz?

Řekl jsem: „Nerozumím. Kdo jste? Tady doktor Berking.“ Hlas s americkým přízvukem odpověděl: „Oh, sorry! To jsem si spletl číslo.“ Potom to ve vedení cvaklo.

Ano, Morawitz. A pokud jsem mu dobře rozuměl, chce se se mnou dnes večer sejít. Ve stejnou dobu jako včera, tak jak jsme byli na včerejšek domluvení.

Měl jsem svůj plán zase na dosah ruky. Kdyby bylo potřeba, mám opět šanci.

Morawitz zavolal, což mi zlepšilo náladu. Mohl jsem jít odpoledne na přelíčení, aniž bych si předtím musel dát injekci. Na svědecké lavici se měly objevit má žena s dcerou.

Věděl jsem, že Ilsa o Erikově vině nepochybuje. Ilona by si snad mohla pohrávat s myšlenkou, že třeba jsem Marionin vrah. Ale jistě by si nepřála roli vrahovy dcery. Věřil jsem, že natolik svou dceru znám. Jistě jí lichotilo, že ji Scholz-Landau tak často vyslýchal. Vyprávěla mi, jako by mi chtěla vyhrožovat, na co se jí Scholz-Landau ptal. „A co jsi odpověděla?“ chtěl jsem vědět. „To přece uslyšíš před soudem.“ Bylo až směšné, jak se se svou nenávisť ke mně cítila důležitá. Taky jsem se jí jen vysmál.

Před Ilsou a Ilonou předvolali jednu svědkyni, kterou jsem považoval za bezvýznamnou. Paní Karin Oldendorfovou jsem znal jako prodavačku v obchodě mezi Alsterarkadenem a Neu Wallern; jeho značku měla ona sporná kravata. Ukázalo se, že jsem tu asi třicetiletou paní odhadl správně: velmi pěstěná, velmi sebejistá, s velmi přesným pozorovacím talentem a – asi právě proto – naprosto bez fantazie.

Paní Oldendorfová tvrdila, že si ještě dobře vzpomíná, jak Erik naposledy kupoval kravatu. Doprovázela ho nějaká dáma. Kravatu vybírala ona.

Svědkyně se podívala na fotografie.

„Ano, je to ta dáma. Pan doktor Kristenhusen je v našem obchodě častým zákazníkem. Předtím jsem ho už jednou s tou dámou viděla.“

Svědkyně vrátila fotografie.

Tedy Marion. Marion sama vybrala kravatu, kterou pak byla uškrčena.

Paní Oldendorfová se podívala na kravatu.

„Ano, je to tahle kravata.“ Nikdo se jí nezeptal, jestli si tím je jistá. Měla příliš sebejistý výraz i hlas. Ukázalo se pak, že Voss udělal chybu, že navzdory tomu její jistotu hned od začátku nezpochybnil.

„Vzpomenete si ještě na cenu té kravaty?“

„Ano, jistě. Třicet šest marek.“

Předseda jí podal pokladní blok: „To je pokladní blok, o kterém obžalovaný tvrdí, že jej dostal při koupi kravaty.“

„Ano, je to on. Je to můj rukopis, a tady ostatně je také cena. Třicet šest marek.“

Když se Scholz-Landau přihlásil k výslechu, rozpoznal jsem nebezpečí. Četl jsem je v jeho obličeji. Dobře to připravil. Scholz-Landau řekl: „Já sám jsem si u vás koupil kravatu. Víím, že svým zákazníkům vždy dobře poradíte. Zeptala jste se doktora Kristenhusena, k jakému obleku chce tu kravatu nosit?“

„Pan doktor Kristenhusen na sobě tehdy měl ocelově modrý oblek. Řekla jsem mu, že se mu ta kravata k obleku dobře hodí. Odpověděl, že ji nekupuje pro sebe, ale pro svého přítele. Má to prý být dárek k narozeninám.“

Scholz-Landau se obrátil na předsedu: „Upozorňuji, že pokladní blok je datován třicátého června. Kravata tedy byla koupena den před narozeninami pana doktora Berkinga!“

Vyskočil jsem a vykřikl: „Ale svědkyně mu přece tak dobře poradila! Řekla, že se ta kravata moc dobře hodí k jeho obleku! A on je přece ješitný jako páv! Když mu někdo řekne něco takového, raději si tu kravatu nechá a v dalším obchodě koupí jako dárek, k narozeninám jinou!“

Voss na mě rozzlobeně pohlédl. Jeho pohled mě zapřísalhal: Proboha, jen žádné dramatické scény!

Předseda mě přísným hlasem odkázal zpátky na místo. Zabručel něco o nepřístojném chování před soudem. Vykřikl jsem: „Ale vždyť je to pravda!“

Scholz-Landau se otočil. Erik se předklonil, přivolal svého obhájce pokynem ruky a pošeptal mu něco do ucha.

Berle zadusaly, mumlání v sále utichlo.

„Můj mandant má v tomto bodě k doktoru Berkingovi ještě jednu otázku!“

Musel jsem se Erikovi podívat do očí. Řekl: „Copak už si vůbec nevzpomínáš, jak jsi tu kravatu vybalil? Marion ti řekla: ‚Líbí se ti? Sama jsem ji vybrala. Potom ti ji dala kolem krku...‘“

Erik to pojal jako pantomimu. Vypadal, jako by nějakému člověku, stojícímu před ním, dával na krk kravatu. Poznali to všichni v soudní síni. Ale jenom já jsem pochopil, co mělo znamenat to nepatrné škubnutí rukou. Myšlená kravata v jeho ruce se stala myšlenou oprátkou. V představách mě rdousil. Řekl mi to pohledem. A uměl jsem si vyložit i jeho pomalu vyslovenou větu: „Ty to musíš vědět! Na něco takového se nezapomíná...“

Nikdy mi to nezapomene.

Obrátil jsem se na předsedu: „Marion Lefébrová mi na krk vůbec žádnou kravatu nedala. Neřekla k dárku mého přítele ani

slovo. S jistotou mohu říci, že tohle tvrzení je vymyšlené. Ostatně vůbec to nebyla tahle kravata.“

Pomalu a rovně jsem šel zpátky na místo. Když jsem si sedal, popotáhl jsem si kalhoty za puky. Dobře hraná jistota. Když jsem ale chtěl všem těm čumilům předvést, jak se ležérně uvolňuji, nepodařilo se to. Zkřížil jsem paže na prsou, zdvihl jsem hrdě hlavu. A hlava se mi začala třást. Silný třes, kterého si všichni museli všimnout. Rychle jsem hlavu zase sklonil, otočil jsem ji doleva, potom doprava, předstíral jsem pozorné pohledy. Chtěnými pohyby jsem se v sobě pokoušel zadusit pohyby neovladatelné. Teprve když jsem si hlavu podepřel rukama, třes mě přešel. Navenek.

Byla to chyba, že jsem šel na přelíčení bez injekce.

Vystoupení mé ženy nejdřív trochu uvolnilo napětí.

Odolal jsem pokušení, abych ji představil v dobrém světle. Lstivě pokroucenými radami jsem řídil její snahu, aby před soudem udělala dojem. Šla k jednomu z nejdražších kadeřníků, nechala si ušít elegantní kostým. Ověsila se cennými šperky. S desetiletým zpožděním se pokoušela o návrat. Chtěla vypadat mladě, pěstěně a vyrovnaně, ale tak velkou zkoušku nemohla moje slabá Ilsa vydržet. Pokazila to svému kadeřníkovi i krejčímu. Za opadávající omítkou vystoupila jasněji než jindy její pravá podoba. Byla o rok starší než já. Tehdy, když jsme se brali, oba velmi mladí, mě její kyprost přitahovala. Před několika lety jsem jí už jednou řekl do očí: tehdy přitažlivá, dnes utahaná. Zamlada mě ta nespoutaná kyprost lákala. Tak rychle povolila. Když jsme trochu zestárli, rychle se vzdala. V některých ohledech se rozdíl dá vyjádřit čísly: dvacet šest let tehdy, čtyřicet čtyři roky dnes. Šedesát šest kilo tehdy, osmdesát osm kilo dnes. Nemyslím to zle. Pro mě jako pro kosmetického chirurga byla tou nejhorší reklamou. A nejhorší reklama může být zrovna správná. Jinak je mi na obtíž. Ale není v tom ani stopa zloby. Takže žádná nenávisť.

Předložili jí obě kravaty. Zvedla tu mou.

„Tuhletu dostal můj muž k narozeninám,“ řekla.

„Jste si tím úplně jistá?“ zeptal se předseda.

„Ano, samozřejmě.“

Potom už to vypadalo, že je jenom docela bezvýznamnou svědkyní. Ale k útoku ještě nezatroubil Scholz-Landau. Scholz-Landau se zatvářil tak vážně, jako by měl předat nějaké tragické poselství. „Vážená paní,“ řekl, „nakolik jste informována o erotických dobrodružstvích svého manžela?“

„Cože?“ Ilsin klidný, široký hlas se změnil v pípání. Pak se s trhnutím podívala na mě. Úplně otevřeně se mě ptala očima, jestli smí mluvit.

Podíval jsem se na předsedu. Naše pohledy se setkaly. Vyhnul se mi, zahleděl se do svých papírů a namyšleně svažil obočí. Namyšlenost hrané suverenity. Maskoval své selhání velkorysým jednacím stylem.

V zuřivosti jsem se přestal ovládat. Vyskočil jsem a zařval na předsedu: „Jaké otázky tady ještě hodláte připouštět? Taky jenom uhnete očima, když se vaší ženy někdo zeptá na vaše erotická dobrodružství?“

V rozčilení jsem toho napovídal ještě víc. Předseda mě přísně varoval a pohrozil mi pokutou za nepřístojné chování před soudem. Scholz-Landau ještě předtím stihl prohlásit: „Vzdávám se své otázky.“

Ale nevzdal se dalšího výsledku llsy. Můj zuřivý výbuch a předsedovy zásahy ji rozrušily.

„Řekněte mi ještě jedno, paní Berkingová! Jak vlastně můžete s takovou jistotou tvrdit, že ta kravata patří vašemu muži? Váš muž má přece kravaty více. Jak můžete po tak dlouhé době prohlásit: Tuhle kravatu nosil můj muž?“

Zavětril jsem past. Scholz-Landau se vyznal v matení pojmů. Jestli mi ta kravata patří. Potom vloží jednu větu, a pak proměna: Jestli jsem tu kravatu nosil.

Ilse do pasti spadla oběma nohama: „Náhodou to mohu říci přesně, protože den předtím, než mi ten pán od kriminální policie ukázal obě kravaty, jsem si jednu z nich pořádně prohlédla. Můj muž ji ten den měl náhodou na sobě. Řekl mi: „Jak se ti líbí tahle kravata? To je ta, kterou mi dal Erik k narozeninám. Podívej se na ni, není hezká?“ „Tak jsem si ji dobře prohlédla. A náhodou se mě na ni příští den zeptal kriminální komisař.“

„Náhodou?“

„Ano, náhodou!“

„Pěkná náhoda!“

Neztratil jsem v té katastrofě hlavu. Zkusil jsem zachránit, co se dalo. Zvedl jsem ruku jako školák, když se hlásí. Přehlédl mě. Chtělo se mi vyskočit a dát se do toho. Ale tentokrát jsem se ovládl. Teď bylo chytřejší zůstat zticha. Příležitost se najde. Bude lepší, když si slova s rozvahou připravím.

15

Když na svědeckou lavici zavolali Ilonu, pocítil jsem nejdřív radostný úlek. Ale brzy se dostavila bázlivá otázka. Hodně se změnila. Byla u kadeřníka. Hřívá byla pryč. Vlasy měla ostříhané sportovně nakrátko. A zjevně si koupila i nové šaty, jednoduché, nenápadné. Ani památky po blýskavých

ozdobách. Nebyla nalíčená. Už neměla nalakované nehty, dokonce je měla krátce ostříhané. Ilona obětovala celou svou hippieovskou fasádu. Podvolila se snad kvůli mně návalu měšťáckého zmoudření? Protože na soud teď navenek působila jako dobře vychovaná, rozumná, důvěryhodná dívka. Úplně jinak, než jaká byla doopravdy – když se to tak vezme, měl bych říci, než jaká byla doma. Jaká vlastně byla doopravdy, a kdy byla opravdová? Nikde a nikdy? Ani když byla nahá, neodkládala svůj převlek.

Když jsem zaznamenal Scholz-Landauův spokojený pohled, vytušil jsem podvod. Byl snad Scholz-Landau autorem téhle masky? Řekl snad Iloně: „Jestli před soudem řeknete to a to, bude lepší, když se tam objevíte v jiném oblečení!“? Když jsem to pochopil, věděl jsem, i co řekne. Netušil jsem však, že nevím všechno. Ilonu vyslýchal předseda, potom státní návladní. Moje obavy se rozplynuly. Samé přebytečné otázky a zdánlivě svědomité, nic neříkající odpovědi.

Potom k výsledku přikulhal Scholz-Landau.

„Váš otec tady před soudem řekl, že jste nechala ležet na trávníku svou badmintonovou soupravu, a vůbec že jste velice nepořádná.“

Svísila hlavu a řekla: „Už jsem se polepšila.“

Rafinovaná potvora!

„Ale je pravda, že jste tam tu soupravu ležet nechala?“

„Ano, vzpomínám si. Můj otec ji sebral. Z legrace se pokusil odpálit míček. Ten náhodou vletěl do houští. Můj otec tam pro něj sám vlezl. Vrátil se s míčkem zpátky a řekl: ‚V houští je díra, kterou je vidět přímo do dvora ke Kristenhusenovým‘“

Ta čertice!

Scholz-Landau se s předstíraným překvapením zeptal: „Ale osmnáctého července jste přece byla s matkou v Steinberghaffu?“

„Ano, ale tohle se nestalo osmnáctého července. Bylo to v půlce května, krátce po mých narozeninách, ke kterým jsem právě dostala tu badmintonovou soupravu. Hrála jsem s ní vlastně jen jednou.“

Voss rozpoznal, co se děje. Zasáhl: „Dovolte! Víte přece, co tady vypověděl váš otec!“

„Ne, to nevím. Vždyť jsem při tom nebyla.“

Voss se dostával do varu: „Chcete mi namluvit, že nevíte, co váš otec vypovídal při předběžném vyšetřování? Celá záležitost se už táhne přes rok, váš otec je jeden z nejdůležitějších svědků. A vy prý nevíte, co tak asi mohl váš otec vypovídat? Že pozoroval pachatele při činu, protože náhodou odpálil badmintonový míček do houští?“

Voss Ilonu usměrnil. Připustila: „Ano, tohle přece vím.“

Voss ještě přitlačil: „Slečno Berkingová! Vyslýchala vás policie, vyšetřující soudce, já sám. A právě s vámi hovořil pan předseda. A nikomu jste neřekla, že podle vás váš otec lže!“

„Já netvrdím, že lže.“

„Váš otec objevil skulinu v živém plotě buď v půlce května, nebo osmnáctého července. Buď lže on, nebo vy!“

„O tom jsem ještě neuvažovala.“

„Nedělejte ze sebe hloupou! Pročpak přicházíte se svou podivnou historkou teprve tehdy, když je scéna zralá na velký efekt?“

„Předtím se mě na to nikdo neptal.“

„Ani pan Scholz-Landau?“

„Ten ano. Ale neuvědomila jsem si, že je to tak důležité.“

Ilonina výpověď mě zasáhla tvrdě. S tím jsem nepočítal. To, čeho jsem se bál, také třeba teprve přijde. Chopil jsem se příležitosti, abych ji předešel. Reflexy jsem neměl otupené. Vstal jsem a nahlas, ale zdvořile jsem řekl: „Pane předsedo, smím k tomu něco říci?“

Ano, směl jsem. Přerušili Ilonin výslech.

Řekl jsem: „Má dcera, pane předsedo, často vypráví – zdánlivě věrohodně – o zážitcích, které třeba vůbec nejsou její. Občas si myslí, že prožila něco, o čem jí jenom někdo vyprávěl. To je přece známý jev, že příhody, kterým člověk třeba jen podvědomě naslouchá, protože je například pod drogami – že takové příhody později považuje za své vlastní zážitky. Mohu přísahat, že jsem své dceři tu historku s badmintonovým míčkem a skulinou v živém plotu vyprávěl po osmnáctém červenci. Ještě si také vzpomínám, že přitom byla v ... trochu podivném stavu.“

„Chcete tím snad naznačit, že vaše dcera mohla být při tom vyprávění pod vlivem omamných prostředků?“

„Bohužel musím říci, že velice často bere hašiš a jiné drogy.“

Nebyl jsem si v tu chvíli tak docela jist, jestli jsem právě neudělal velkou chybu. Ale zlobný pohled, který na mě vrhl Scholz-Landau, mi napověděl, že jsem jednal správně. Ať už teď Ilona vypoví cokoli, bude velice zřetelná a vysvětlitelná její pomstychtivost. A řekla by to i bez mé výzvy.

Předseda se zeptal: „Je to pravda, slečno Berkingová? Užíváte hašiš a jiné drogy?“

Ještě neztratila rozum a ani tak docela svou tvář. Řekla: „Hašiš jsem už párkrát měla. Kdopak to ještě nezkusil?“

„Já tedy ne!“ vykřikl Voss a přehlušil předsedu, který břitčeji než předtím prohlásil: „V šestnácti letech! Milé dítě!“

Hleděl jsem na Ilonu a pokoušel jsem se orientovat v otevřených i skrytých proměnách jejího výrazu. Řídí ji ještě Scholz-Landau, nebo se už od něho odpoutala?

I když je člověk sám se svým příběhem, myšlenky se mu křiví do vypravěčských klišé: „Na obzoru byla katastrofa.“

Co se ve mně skutečně odehrálo, když na mne Ilona jako herečka upřela pohled? Nebezpečí jsem vycítil už dřív, ale mé tušení se změnilo v jistotu teprve tehdy, když už Ilona skutečně jednala. Pohlédli jsme si navzájem do očí. Nic víc. Pohybovala se jako herečka. Ale nepodívala se na mě jen kvůli divadelnímu efektu. Hledala můj pohled.

Věděl jsem teď, že mě považuje za vraha. Věřila tomu, jak jen člověk může v patnácti nebo v šestnácti letech něčemu věřit, nebo kdy vlastně člověk mívá svoje období víry. Kdybych si s ní o tom promluvil předtím, nebyla by si utvořila jiný názor. Ale přesto bych to všechno býval mohl odvrátit. Tuhle chybu si můžu vyčítat. Myslel jsem si, že by mě mohla považovat za vraha. Ale přehlédl jsem jednu možnost: že by na to mohla být svým způsobem hrdá. Svým způsobem. Chápu to jen proto, že jsem Iloně tak podobný. Přes všechno své afektované chování věděla, že to s ní jde z kopce. Cílevědomě začala sestupovat dolů. A najednou si myslela, že má na cestu průvodce. Otce. Otcův vzor. Ať už jakkoliv i sama před sebou své city ke mně zastírala nenávistí.

Řekla: „Hašiš je buď jak buď neškodnější než to, co si píchá můj otec: dolantin a pervitin.“

Když tohle říkala, tušil jsem nebezpečí už nějakou tu chvíli. Měl jsem čas, abych si připravil odvetný úder. Vyskočil jsem, přehlušil jsem ji a nikdo nebyl schopen zarazit příval mých slov: „Chorobně mě nenávidí! Je nenávistí úplně posedlá! Je snad v pořádku, že pan obhájce využívá nenávist a prolhanost dítěte, aby znemožnil svědka obžaloby? Jen proto, že obhajoba nemá jinou možnost, jak dostat svého člověka na svobodu?“ Scholz-Landau stál rovně jako svíce. Nejoddanější bojovník spravedlnosti. Dělal, jako by hrdinně opanoval nezkrotný hněv, a zdrženlivě vznesl protest. Ještě jednou, zase „naposledy“ mě předseda napomenul. Nepřístojné chování před soudem. Scholz-Landau se bez ostychu uchýlil ke kýči: „Slečno Ilono Berkingová! Víte přece, že tady před soudem musíte mluvit pravdu, nic než pravdu!“

Ilona řekla, že mě jednou překvapila, jak jsem si dával injekci do paže. Později mě ještě dvakrát pozorovala klíčovou dírkou. Křikl jsem: „Píchal jsem si vitamíny! Protože jsem měl chřipku!“ Ilona tvrdila, že se jí později naskytla příležitost sáhnout mi do odloženého saka. Strčil jsem prý totiž ampulky zpátky do

kapsy. Byly to bezpochyby právě ty ampulky. Dolantin a pervitin.
Když jsem to odbyl posměšným posuňkem, netušil jsem, že mi Ilona chce zasadit úder ještě drtivější.
Tvrдила, že několikrát poslouchala, jak mluvím sám se sebou. Jednou jsem při tom před sebou měl fotografii Marion. Prý jsem deklamoval pořád stejná slova. Goethova slova z Krále duchů: „Můj mazlíčku, tvé krásné tělo mám rád – pojď po dobrém, sic budeš litovat!“
Hystericky jsem vykřikl: „To už je vrchol! Musí mě k smrti nenávidět! Chce moji smrt! Jestli Erika Kristenhusena osvobodíte, tak se mi za mou svědeckou výpověď pomstí. Oddělá i mě!“
Strach mě přešel, když mě znovu zavolali na svědeckou lavici. Vyprávěl jsem, jak to bylo doopravdy. Ilona se několik měsíců před oním létem učila Krále duchů zpaměti. A právě tohle místo recitovala pořád dokola. Šla mi s tím na nervy. Jednou jsem se po ní opičil. Opičil – Ilonina historka neměla jinak se skutečností společného nic.
Co jsem tam vykládal, stálo podle mě dost na vodě. Jak už to s pravdou často bývá. Třeba jsou všichni tak moudří, a právě proto mi uvěří. V Ilonině vymyšlené historce bylo příliš mnoho systematickosti.

16

Byl to moc špatný den. Báł jsem se, že by moje schůzka s Morawitzem mohla dopadnout stejně.
Čekal jsem na klinice až do jedenadvaceti hodin. Potom už začal účinkovat můj malý koktejl. Znovu jsem nabył důvěry. Bylo deštivé počasí.
Cestou k Rothenbaumchaussee mě nikdo nesledoval. Přešel jsem semafor na oranžovou. Ulice za mnou byla pořád prázdná. Manévry z předchozího dne jsem vynechal. Obě první kola jsem projel plynule: Rothenbaumchaussee, Moorweidenstrasse, Mittelweg, Harvestehuder Weg.
Potom jsem zvolnil jízdu a dával jsem pozor na chodník. Dodnes nevím, kde se Morawitz schovával. Když jsem projel druhé kolo, opustil úkryt a šel mi naproti. Uviděl jsem ho v Mittelstrasse. Očekávaná maškaráda v ženských šatech se nekonala. Měl na sobě zase baskickou čapku a niklované brýle. Hned jsem ho poznal. Pro všechny ostatní to byl nenápadný muž, který se chce v dešti rychle dostat domů. Byl chytřejší, než jsem si myslel. Nebylo mi zrovna dvakrát dobře, když jsem si to přiznal. Byl bych raději, kdyby byl chytrý trochu méně.

I když mě jistě poznal už z dálky, zdálo se, že si mě nevšiml. Teprve když jsem projížděl kolem něho, kývl na mne, jako by mě náhle poznal. Zabrzdil jsem. Aby ke mně mohl přistoupit, musel jít kousek zpátky. Všechno to vypadalo opravdově: potkal jsem náhodou známého a беру ho s sebou, protože kromě toho ještě venku prší.

Možná jsem jel trochu moc nápadně pomalu. Morawitz měl poznámky: „Jestli jste nervózní, nechte řídit mě! Nemůžete se tady plazit čtyřicítkou! Policie by si mohla myslet, že za volantem sedí opilec, který se chce opatrně domotat domů.“

„Co se dělo včera?“ zeptal jsem se. „Proč jste tu nebyl?“

„Byl jsem tady. Jezdil jsem za vámi. V čerstvě kradeném červeném volkswagenu.“

„Proč mi vyprávíte takové pohádky? Dával jsem si dobrý pozor na zpětné zrcátko. Žádný červený volkswagen mě nesledoval.“

„První dvě kola jste se možná do zpětného zrcátka díval. Nechal jsem vás dvakrát projet. Měl jsem přece taky dávat pozor, jestli vás někdo nesleduje. Pak jsem se na vás pověsil. A to jste dával pozor už jen na chodce. Hledal jste mě. Bylo pak docela snadné vás nenápadně sledovat.“

„A co to mělo znamenat?“

„To bylo kvůli mé bezpečnosti. Jak jsem měl vědět, jestli si raději nebudete chtít vydělat odměnu za mou hlavu? Mohl třeba u vás v autě sedět skrčený za sedadly polda s připravenou zbraní. Nebo byste mě zavezl do pasti. Byl bych vám dost vydán na milost a nemilost. Proto ta zkouška. Nejdřív jsem vás musel zkusit na volnoběh. Sledoval jsem vás ještě až domů. Nedal jste nikomu žádné znamení, že jsem nepřišel. A nikdo nevylezl z úkrytu ve vašem autě. Byl jste opravdu úplně sám.“

„Vy jste ale rafinovaný chlapík.“

„Tak je to v pořádku. Nebo ne?“

„Ano, samozřejmě. Samozřejmě!“ Má slova byla v téhle situaci příliš nervózní. Ale uznaný smích už potom zazněl jistě. Zněl tak opravdově, protože jsem se ve skutečnosti smál vlastní chytrosti. Možná mi stále ještě nedůvěřoval. Ale mohl mít jen falešné podezření. Tak chytrý, aby prohlédl mé záměry, Morawitz nebyl. Řekl jsem: „Dobře poslouchajte! Dal jsem dohromady docela použitelný plán. Příští sobotu odjedu na dovolenou. Znenadání. Řeknu, že už mám pořádně pocuchané nervy a že potřebuju oddech. To mi každý uvěří. Každý pochopí i to, že chci být sám, že u sebe nechci mít ženu ani dceru. Mám v Steinberghaffu u Flengsburského fjordu chatu. Schovám se tam tak na tři čtyři týdny. Budu chodit sólo na dlouhé procházky kolem vody, budu si sám vařit, pokoušet se znovu získat klid. Něco takového jsem už jednou podnikl před

dvěma lety na podzim. Pravda, nebyl jsem tehdy tak docela sám. Ale tentokrát to bude opravdu bez dámského doprovodu, a vy se při mých procházkách vždycky pěkně schováváte v ložnici. Budu vás operovat v kuchyni. Nepotřebuju ničí pomoc. Místní umrtvení dělám tak jako tak sám. V nouzi se mohu obejít i bez instrumentářky. A materiál na šití se nemusí navlékat. V kosmetické chirurgii se používají jehly, na které jsou vlákna přivařena. Otvory po šití totiž musí být co nejmenší. Materiál, který budu potřebovat, si můžu obstarat potají. Bude trochu namáhavé operovat bez asistenta. Ale nepřidělá mi to žádné vážné obtíže. Pořád ještě mám deset šikovných prstů.“

„Jak dlouho to bude trvat?“ zeptal se Morawitz.

„To ještě nemohu říci. Nevím, jestli se operace povede na jeden zátah. Možná budu potřebovat ještě druhou operaci kvůli nějakým drobnostem. Jestli nemáte dost času, nebude z toho nic.“

„Mám asi víc času než vy,“ řekl Morawitz.

„Jak to myslíte?“ řekl jsem ulekaně. Měl jsem se s touhle jeho poznámkou vyrovnat lépe. Třeba mluvil jen tak do větru. Ted' se však jen dvakrát krátce zasmál a řekl: „Jen tak.“

Blufoval snad? Nebo Byl ještě mazanější, než jsem se obával? Řekl jsem: „Odjedu z domu v devatenáct hodin. Navrhuji, abychom se sešli stejně jako dnes. Docela dobře nám to klaplo. Musíme si být jisti, že nás nikdo nesleduje.“

„Do té doby přece už bude po procesu. Myslíte, že ty detektivy přesto budete pořád mít v patách?“

Ted' to bylo nebezpečné. Svá slova jsem si dobře rozmyslel. Ale váhal jsem. Zmátnu takhle Morawitze? Nebo ho přivedu na správnou stopu? Uhnout jsem už nemohl. Bude si moci zítra přečíst v novinách, co jsem dnes prohlásil v soudní síni. Konečně jsem promluvil: „To samozřejmě závisí na rozsudku. Pokud mého přítele osvobodí, bude se mi chtít pomstít. Nemusí to hned znamenat, že mě zavraždí, ubije k smrti. Ale nedá se vyloučit, že mou smrt chce. Jistě mě neuškrtní někde na ulici. Tak hloupý není. Počká si, až se najde nějaká dobrá příležitost. Má chata v Steinberghaffu je na samotě. A v tuhle roční dobu jistě nikdo nebude nablízku. Výstřely by nikdo neslyšel. Na pláži kotví rybářské čluny, které se dají v noci strčit do vody. Kdyby někdo mrtvolu dobře spoutal a zatížil, zmizí navždy na dně fjordu.“

„A kdo má být ta mrtvola?“ zeptal se Morawitz.

Řekl jsem stísněně: „Doufám, že já to nebudu. Samozřejmě doufám, že to nebude nikdo. Ale s jistým rizikem je třeba počítat. Erik Kristenhusen by se v Steinberghaffu mohl objevit.

Hraju s vámi poctivě, takže vám to musím říci, když už od vás žádám, abyste akceptoval mou cenu.“

Zase se krátce zasmál. Nepřeslechl, že jsem najednou začal mluvit o ceně. Ale odvést od tématu se tím ještě nedal.

„Proč jste si vlastně k operaci vybral takovou past, jako je ta vaše chata v Steinberghaffu?“ zeptal se.

„Protože nevidím jinou možnost. Je tady jisté riziko, nic víc. Nejsem člověk, který by rád žil bez rizika. Riziko je malé, šance pro nás oba velké. Hodně velké!“

„Ještě začnu věřit, že váš přítel je opravdu nevinný a tu fotomodelku že jste zavraždil vy,“ řekl Morawitz. „Ostatně kromě své pistole mám ještě taky automat, co jsme ho použili při tom přepadení. Obě zbraně si s sebou vezmu do Steinberghaffu.“ Pokud by se mi teď nepovedlo odvést jeho pozornost jinam, mohlo by všechno špatně dopadnout. Řekl jsem: „Důležité je, abyste s sebou měl peníze. A ne jenom těch dvě stě čtyřicet šest tisíc. Má cena je vyšší.“

Podarilo se. Ještě jednou se krátce zasmál a řekl: „Co se peněz týká, mě na lopatky nepoložíte. Že si chci nechat milión, to jsem už řekl. Zbytek je ještě pořád spousta peněz. Pokud nechcete vylepšit svou likviditu, tak prostě nejezděte v sobotu na dovolenou! Pracujte si místo toho na své klinice! Ale tolik peněz tam určitě nevyděláte.“

„Tak sebejistý, jak se děláte, si asi sotva připadáte,“ řekl jsem. „Pro dnešek to stačí“ prohlásil Morawitz. „Vysaďte mě prosím támhle na tom rohu!“

Začal jsem se Morawitze bát ještě víc. Kdyby soud dospěl k rozhodnutí, že je obžalovaný vinný, vydělal bych si v sobotu odměnu za Morawitzovu hlavu.

17

Příští ráno se na mě zase pověsili Scholz-Landauovi detektivové. Skrývali se špatně. Mnohem hůř než tu spousta měsíců před procesem. Kdybych o tom přemýšlel, napadl by mě logický závěr. Potom bych taky tušil, co mě ten den ještě mělo potkat. Schválně se skrývali tak špatně. Teď už měli za úkol jen znervózňovat mě cestou k soudu. Svou detektivní práci úspěšně uzavřeli už před půl rokem. Vypátrali Sigrun Feemannovou.

Když byla předvolána svědkyně jménem Sigrun Feemannová, ani jsem nezbystrlil pozornost. Jméno Sigrun Feemannová jsem neznal. Jako prostitutka si říkala „Siggi“.

Vídal jsem ji jen jednou do roka. Když jsem přenocoval ve Frankfurtu, vždycky mě dobře obsloužila. V tomhle roce se

mnou cestoval Želva. Všiml jsem si ho ale až za Frankfurtem. Siggí. Za vhodného osvětlení a za vhodné nálady by ji jistě každý zařadil do luxusní třídy. Tady ovšem její fluidum prostitutky poněkud rušilo.

Sigrun Feemannová. Povolání: tanečnice. Správně! Tak jsem se s ní ostatně seznámil. Byla tenkrát nejlepším číslem programu.

Scholz-Landau: „Odkud znáte doktora Berkinga?“

Sigrun Feemannová: „Byla jsem jeho přítelkyně.“

Scholz-Landau: „Včera tady vypovídala jeho dcera. Také jste si někdy všimla, že by si doktor Berking píchal injekce?“

Sigrun Feemannová: „Ano“

Scholz-Landau: „Vzpomínáte si ještě, kdy to bylo?“

Sigrun Feemannová: „Minulý rok v březnu. To si píchl injekci do paže.“

Scholz-Landau: „Vysvětlil vám to nějak?“

Sigrun Feemannová: „Ne. Píchal si to tajně. Odešel do koupelny. Trochu jsem se koukala škvírou ve dveřích.“

Scholz-Landau: „Máte vy sama nějaké vysvětlení, proč si píchal injekce?“

Sigrun Feemannová: „No, asi trochu sklapnul. Vždycky se tak trochu přepínal.“

Scholz-Landau: „Mohla jste posoudit, jestli na něj injekce měla nějaký účinek?“

Sigrun Feemannová: „No, potom už nebyl ani trochu malátný! Ale taky byl tak nějak legrační.“

Scholz-Landau: „Můžete to popsat trochu jasněji?“

Sigrun Feemannová: „No, nebyl tak nějak docela při sobě. Trochu jako omámený, řekla bych. No, a potom mě taky trochu škrtil.“

Scholz-Landau: „Holýma rukama?“

Sigrun Feemannová: „Ne, punčochou.“

Scholz-Landau: „Tedy škrtidlem?“

Sigrun Feemannová: „Ne, punčochou. Teda, dost mě to vylekalo. Potom jsem ho taky nakopla, abych mohla trochu popadnout dech. „Zbláznil ses?“, řekla jsem mu. Později mi vysvětlil, co na tom je.“

Scholz-Landau: „Co vám vysvětlil?“

Sigrun Feemannová: „Vykládal mi, že jsou dokonce lidé, kteří se záměrně věší. Dávají si dohromady takové stroje, aby se zas v poslední chvíli vzpamatovali. Často se při tom fotografují samospouští. Ale občas to s tím strojem neklapne, a oni se opravdu pověsí. A to všechno jenom proto, že doufají, že zažijí něco zvláštního. Nevím, jestli je to jenom taková pověra, nebo jestli na tom opravdu něco je. Nebylo mi to tak docela jasné.“

Když už začala být takhle směšná, bylo všechno za mnou. Už v první části její výpovědi jsem měl parádní výstup se vším všudy. „To už stačí!“ vyhrkl jsem. „Ať už se přestane s těmi výmysly! Tady ten chlap tahá z rukávu jednu falešnou kartu za druhou!“ Dostal jsem pokutu za nepřístojné chování před soudem. Místo „tady ten chlap“ jsem měl říci „pan obhájce“. Uznávám, byla to chyba.

18

V sobotu v 19 hodin jsem svým vozem odjel z domova. V ulici Mittelweg mi zase šel naproti Morawitz, zase mě jakoby najednou poznal a kývl na mě. Zabrzdil jsem a otevřel jsem mu dveře.

Měl těžkou aktovku a nesl ji v levé ruce. Pravou vyndal z kapsy pláště teprve až v autě. A to všechno dělal jenom proto, aby mi ukázal pistoli. „Mám ji připravenou,“ řekl. „Kdybyste mě snad přece jen chtěl položit na lopatky, dostanete ode mě poslední pozdravení o čtyřech nebo pěti slabikách – ráže sedm milimetrů, pokud vás to zajímá. U mě se dneska taková mrtvola navíc už ani moc nepočítá.“

„Žádné strachy!“ řekl jsem sklesle.

Morawitz si sundal niklované brýle. „Bez brýlí se mi lip míří,“ prohlásil. Potom otevřel aktovku. Nahoře ležela automatická pistole, zavnutá do novin. Připravil ji ke střelbě.

„To by bylo pro mé přátele od policie, pokud byste mě zavezl do pasti. I potom bych ještě rád měl šanci.“

„Nevezu vás do žádné pasti,“ řekl jsem.

„Kolik lidí ví, že jedete do Steinberghaffu?“

„Moje žena ví, kde by mě v nejnutnějším případě zastihla. Jinak nikdo. S pány od novin mám už všechno naštěstí za sebou. Co se týká policie a státní prokuratury, to jsem vyřídil sám. Už ode mne nic nechtějí.“

„A váš přítel Kristenhusen neví, kde vězíte?“

Odkáshal jsem si a řekl: „Ne. A moje žena mu to taky neřekne.“

Myslel jsem si, že bude lepší v tomhle bodě Morawitze obelhat. Morawitz se zeptal: „Už se proti vám o něco pokusil?“

„Ne. Ne, určitě ne. Měl jsem oči otevřené. Všiml bych si toho.“

I to byla lež. Nemohl jsem Morawitzovi vykládat, že jsem jen o vlas unikl pokusu o vraždu. Včera. Krátce po třetí hodině v noci. Ještě jsem se pokaždé otřásl leknutím, když jsem si to tak barvitě promítl ve vzpomínkách.

„Čtl jsem noviny,“ řekl Morawitz. „Mně to přece můžete povědět! Oddělal jste tu Marion?“

„Ne. Zabil ji můj přítel.“

Už nepršelo. Ale silnice byla ještě mokrá. Vítr v poryvech rval mokré podzimní listí ze stromů. Foukal z boku. Ve velké rychlosti jsem musel dávat pozor. Morawitz zřejmě z mé jízdy strach neměl. Často jsem předjížděl a on poznamenal: „Děláte za volantem dobrý dojem.“ Bylo v tom uznání? Nebo výsměch? Podle svého názoru jsem koneckonců udělal dobrý dojem i před soudem. I můj poslední výstup si myslím zaslouží dobrou kritiku.

Řekl jsem na svědecké lavici: „Co se týká personálií téhle mladé dámy, znám jen její přezdívku a telefonní číslo. Je pravda, že jsem ji v jejím povolání dvakrát nebo třikrát využil. Cena byla vždy dohodnuta předem. Zardoušení nebylo v ceně zahrnuto. Proto jsem ji také nerdousil.“

Předseda předvedl špetku smyslu pro humor. Potlačil pousmání. „Vy tedy tvrdíte, že výpověď svědkyně je v tomto bodě nepravdivá?“ zeptal se.

„Pane předsedo, můžu prohlásit, že tahle dáma je k mání za peníze. Mám na mysli, že je hodně k mání. Nechci bezpodmínečně tvrdit, že jí snad za tu výpověď zainteresovaná strana nabídla peníze. Prosím pana obhájce, aby mě opravil, kdybych snad něco říkal špatně. Tu dámu vystopoval soukromý detektiv obhajoby. Předpokládám, že se páni detektivové ptali každé dámy, se kterou mě viděli, jestli jsem ji už někdy neškrtil. Tahle dáma je jejich jediná kořist. Když už jí uvěříme, že ji někdy nějaký pomatený milovník trochu přiškrtl punčochou, potom zůstává otázkou, jestli ještě doopravdy ví, který to byl. Detektiv se jí třeba zeptal hned po snídani. Ale v noci před tou snídaní jsem ji docela jistě neškrtil. Prý to mělo být při mé návštěvě před rokem. V březnu šedesát osm, tedy přesně čtyři měsíce před smrtí Marion Lefébrové. Lékař například dobře ví, jak lehce si po delší době poplete pacienty a jejich nemoci. Proto si také musí lékař o každém pacientovi vést záznamy. Bylo by nanejvýš působivé, kdyby si svědkyně do mé karty poznamenala onen zážitek se škrcením. Jsem si jist, že – smím-li to tak říci – má rozsáhlou praxi.“

„I když má někdo rozsáhlou praxi,“ pravil Scholz-Landau, „je napolo vydařené uškrcení asi těžko nějakým všedním zážitkem. Mateřská znaménka, mezery v zubech, barvu ponožek si jistě dáma v tomto povolání může po roce plést. Ale ne něco, při čem měla strach o vlastní život!“

Řekl jsem: „Když měla strach o život, proč o rok později zase ochotně přijala moje pozvání?“

Sigrun Feemannová ostře zaječela: „Přece jsem ještě nevěděla, že je to vrah z vilnosti!“

Předseda ji přísně napomenul.

Na závěr jsem řekl: „Detektivové nebo jiní pánové si z pověření obhajoby jistě už před procesem s přítomnou dámou důkladně popovídali. Soud se jistě nedozví, jaký koktejl ze sugescí a hry na otázky a odpovědi jí namíchali. Svědkyně si namlouvá, že jsem vrahem z vilnosti, právě to prozradila. Nevím, co všechno si ještě bude o své minulosti namlouvat. Ale já mohu přísahat, že jsem si v její přítomnosti nedával žádnou injekci a že jsem ji nikdy neškrtil punčochou.“

19

Před Steinbergkirche jsem zastavil na trávě u cesty. „Mohli bychom potkat nějaké lidi, kteří by poznali můj vůz,“ řekl jsem Morawitzovi. „Nikdo nesmí vidět, že mám spolujezdce. Schovejte se dozadu! Vezměte si své zbraně s sebou, jestli máte strach!“

Morawitz to uznal. Vystoupil a schoval se na zadním sedadle. Podíval jsem se na hodinky. Bylo krátce po půl deváté.

Když jsem se zase rozjel, řekl jsem: „Asi za čtvrt hodiny jsme na místě. Počítejme tři čtvrtě hodiny na přípravu, na operaci hodinu a půl. Kolem půlnoci budeme hotovi.“

„Chcete mě operovat hned po příjezdu?“

„Je to nejpříhodnější doba,“ řekl jsem. „Zítra se roznese, že jsem tady. Třeba by se potom mohl zastavit nějaký rybář na sklenici grogu. Když zrovna nezakašlete nebo nekýchnete, nikoho nenapadne, že by v ložnici mohl být někdo schovaný. Dveře jsou zamčené. Závěsy zatažené.“

„A dnes večer se u vás nemůže zastavit nikdo?“

„Dnes večer je riziko nejmenší. Při průjezdu vesnicí může někdo poznat můj vůz. Kdyby mě chtěl přivítat, přijde hned. V půl jedenácté, když začneme s operací, už nikdo nepříjde!“

„A co když někdo bude v domě už teď, před námi? Policie, co čeká na mě? Nebo váš přítel Kristenhusen, který čeká zase na vás? Nebo nějaký jeho najatý vrah?“

„Nemalujte čerta na zeď!“

Moje letní sídlo bylo za jedním osamělým statkem. Pozemek jsem koupil před čtyřmi lety. Začínal za stájemi a dříve to byla zahrada patřící ke statku. Sedlák byl už tehdy starý a nemocný, dobytek prodal a svou půdu už sám neobdělával. Před dvěma lety zemřel. Vdova ještě rok žila v osamělém, pomalu se rozpadajícím domě. Potom onemocněla a odstěhovala se ke svým dětem. Od té doby byl dům prázdný a spolu se stájemi čekal na kupce. Byla to dlouhá zahrada. Mezi mým domem a stájemi leželo dobře sedmdesát metrů a ještě mezi nimi stál

hustý zástup ovocných stromů, který zkrášloval pohled v tu stranu. Žitné pole přede mnou, které v mírném svahu sahalo až k příkrému pobřeží, vzdálenému přibližně dvě stě metrů, patřilo jinému rolníkovi. Úzkou cestu na kraji žitného pole jsme používali, když jsme se v létě chodili koupat.

Zastavil jsem tentokrát už před statkem. Chtěl jsem Morawitzovi hned vysvětlit celou situaci, pro případ, že by byl Erik rychlejší, než jsem počítal.

„Tady je prázdný statek,“ řekl jsem přes rameno. „Ani stáje za ním se už nepoužívají. Všechno je na prodej. Člověk si může půjčit klíče od dědiců, když o tu rozvalinu projeví zájem. Sedmdesát metrů za stájemi je můj letní dům. Na ten odtud není vidět ani ve dne.“

Potom jsem ostrým obloukem zajel až k zamčeným vratům za domem. Uplynulo už hodně pátků, co se naposledy natírala. Ale ve světle reflektorů se ještě zbytky barvy klamně rozzářily doběla.

„Musíme tudy,“ řekl jsem. „Teď vystoupím a odemknu vrata. Pro jistotu schovejte hlavu!“

Prudký poryv větru mi zajel pod plášť a strhl mě o krok stranou. Moc se mi nehodilo, že bylo takové bouřlivé počasí. V domě bylo slyšet příliš mnoho různých zvuků a ten rozhodující nám potom třeba unikne.

S velkým, zarezlým visacím zámekem jsem měl co dělat. Přemýšlel jsem, jestli bych si zítra neměl koupit v obchodě se smíšeným zbožím nový. Zámek, od kterého bych potom měl klíč jenom já a nikdo jiný.

„Vzduch je čistý?“ zažertoval Morawitz, když jsem se vrátil.

„Vypadá to tak,“ zamumlal jsem.

Když jsme projížděli kolem stodoly, řekl jsem: „Tady do té prázdné stodoly vždycky dávám vůz. Ale napřed zajedeme k domu a vyložíme věci.“

Před domem jsem vypnul motor a reflektory.

„Černočerná noc!“ řekl Morawitz.

Zašeptal jsem: „Teď oba společně vystoupíme a spolu půjdeme do domu. Klidně si připravte tu svou bouchačku, jestli to tu na vás působí strašidelně!“

„Chcete mi snad nahnat strach?“ zeptal se Morawitz.

„A je to vůbec možné?“ odpověděl jsem otázkou.

Dům byl dřevěný. Vysvětloval jsem: „Nejdřív vejdemo do předsíně, kterou musíme projít potmě. Okna jsou totiž z barevného skla a nejsou na nich závěsy. Kdyby šel nějaký pozdní chodec přes strniště, mohl by poznat, že nejsem sám. A tomu se musíme vyhnout. Z předsíně vejdemo do úzké chodby,

kde už můžeme rozsvítit. Přesvědčím se, jestli jsou ve všech ostatních místnostech zatažené závěsy.“

Na několik nadechnutí mě přešel strach. Důvěrná vůně starého domu mě naladila sentimentálně. Miloval jsem tu vůni tvrdého dřeva a mořidla.

Ukázal jsem Morawitzovi všechny místnosti. „Jak krásné, dokonce krb,“ posmíval se v obývacím pokoji.

„Není tady jen pro legraci, ale taky skutečně na topení,“ řekl jsem, „jiný zdroj tepla tady nemáme. Ale protože ještě není zima, měl by krb stačit vytopit celý dům.“

V jídelně jsem řekl: „Sem smíte samozřejmě jenom večer, když jsou zatažené závěsy. Přes den zůstanete v ložnici.“

V koupelně si Morawitz v žertu postěžoval: „Jenom sprcha! Máte aspoň druhý záchod, kdybychom museli oba najednou?“

Řekl jsem: „Přišel snad na vás zrovna záchvat šibeničního humoru?“ Potom už mlčel.

Kuchyně byla bez oken, měla jen dvoukřídlé skleněné dveře na terasu. Byly zatažené roletou.

Řekl jsem: „Tady vás tedy budu hned operovat. Je tu trochu tma, ale vzal jsem s sebou dvě dvousetwattové žárovky. Bude lépe, když přes roletu dáme deku, aby ven nepronikalo nápadně moc světla.“

Morawitz napnul deku přes roletu a já jsem zatopil v krbu. Potom jsem vyložil zavazadla z kufru a zavezl jsem vůz do stodoly. Sám. Strach, že by na mne mohl ve stodole čekat Erik, byl dětský. Ani mi nezměkla kolena. Byl jsem prostě jenom trochu dětský. Mohl bych taky nechat vůz před domem. Ale měl jsem všechno přesně naplánované. Nebylo tak docela beze smyslu, že jsem ještě v noci sám dával vůz do stodoly. Taková malá zkouška nervů. Bylo asi moudré vidět Erika schovaného málem za každým rohem. Ale nebezpečnost mého plánu se nedala snížit úplně na nulu. Pokud bych byl zbabělý na nějakou tu cestu do tmy, potom bych nebyl dost silný na to všechno, co jsem si předsevzal. Ještě důležitější bylo, že jsem při té příležitosti vyzkoušel Morawitze. Byl mou nejdůležitější postavou. Bude reagovat tak, jak jsem si myslel? Chtěl jsem to zkusit, a tak jsem předstíral nebezpečí.

Se ztlumenými světly jsem zajel do stodoly. Vystoupil jsem z vozu s baterkou v ruce a prosvítil všechna temná místa. Stodola byla prázdná. Nečítali tam ani Scholz-Landauovi detektivové, ani Erik Kristenhuse. Počítal jsem správně. Až dosud.

Když jsem šel zpátky k domu, zhasl jsem baterku.

Místo zvonku jsme měli přede dveřmi pověšený lodní zvon. Návštěvy zvonily na něj. Ale i prudký závan větru mohl způsobit, že se srdce dotklo zvonu. Před dvěma lety na podzim

jsem se jedné bouřlivé noci často s úlekem budil právě zvoněním. Dnes byla bouře podobná. Zvon se už několikrát rozezněl.

Uchopil jsem lano pod srdcem zvonu a počkal jsem zase na prudký poryv větru. Zazvonil jsem silně, ale krátce. Možná moc krátce na návštěvu, možná moc dlouze na vítr. Pro Morawitze rozhodování mezi jedním a druhým nesmí být snadné.

Počkal jsem asi půl minuty a ve chvíli, kdy se vítr na okamžik utišil, jsem hlučně otevřel dveře.

V předsíni jsem se chvíli zdržel. Potom jsem se tmou prohmatával kupředu. Podlaha vrzala.

Světlo v chodbě jsem zhasl, když jsem odcházel. Byla tam stále tma. Morawitz musel být v kuchyni. Dveře do kuchyně byly zavřené. Klíčovou dírkou neprocházel žádné světlo. Morawitz zhasl, když uslyšel zvon. Až dosud tedy reagoval tak, jak jsem očekával.

Rozsvítil jsem zase lampu v chodbě, pomalu jsem šel ke kuchyňským dveřím, stiskl jsem kliku, pootevřel dveře.

Zavolal jsem do tmavé kuchyně: „Morawitzi? Jste tady? Praskla snad žárovka?“

Postrčil jsem ruku mezerou ve dveřích a zase jsem v kuchyni rozsvítil. Morawitze nebylo vidět. To jsem už věděl, že stojí za dveřmi, pistoli zřejmě připravenou v ruce.

Vešel jsem do kuchyně a nahlédl jsem za dveře. Stál tam, jak jsem si myslel. Teprve když uviděl můj hraný úžas v obličeji, sklonil pistoli.

„Pročpak jste zvonil?“ zeptal se. Lehký chrapot se mu z hlasu vytratil už po dvou slovech a strach v očích už vůbec nebylo poznat.

„Nezvonil jsem,“ řekl jsem. „Bouře cloumá zvonem. Slyšíte? Ted' zase! Nebudete přece všude vidět duchy!“

Zastrčil pistoli a řekl rozmrzele: „Jsem jenom ve střehu. Jestli je váš přítel Kristenhusen opravdu takový blázen, aby vás chtěl zabít, musíme být ve střehu oba.“

Byl jsem se svým testem spokojen.

Morawitz byl rozčilený. Řekl: „Víte, čeho se nejvíc bojím? Že mě vůbec nedokážete připodobnit tomu muži na fotografii! Ze jste, jako mnoho takzvaných génů, jenom velkohubý fušer!“

„Chcete mě popichovat?“ odpověděl jsem.

Ne, nejsem žádný velkohubý fušer. Věřil jsem si, že tu velkou věc dokážu. Když se ode mne ovšem žádal takový výkon, mohl jsem si předem dovolit jednu injekci. Dal jsem si ji tajně v koupelně, když už bylo všechno připravené na operaci.

Od operace uběhly už čtyři týdny. Denně jsem z hostince telefonoval Lise. Dnes jsem jí řekl, že se zítra vrátím do Hamburku.

Dnes v noci budu mít buď štěstí, nebo mě stihne smrt. Do Hamburku se zítra nevrátím.

Čtyři týdny už držím Morawitze v úkrytu, v ložnici a za obvazy. Odbornicky znějícím blábolem jsem mu objasnil, že jeho nový obličej musím natřít mastí a ovázat. Netuší, že je to jenom maska. „Zítra,“ slíbil jsem mu, „už přijde vaše chvíle. Potom už nebudete potřebovat mast, potom může obvaz s konečnou platností dolů. Potom budete, kým jste chtěl být.“

Ve skutečnosti už dnes je tím, kým být má. Už několik dní se jemné jizvy na jeho obličejí dají rozeznat jen při opravdu důkladné prohlídce. Dnes mám příležitost naposledy kriticky prozkoumat své dílo. Mohu být spokojen.

Morawitz chtěl svůj nový obličej vidět v zrcadle. Řekl jsem mu: „Ještě jsem žádnému pacientovi nedovolil, aby se podíval do zrcadla, dokud jsem nebyl úplně hotov. Jsem strašně pověřivý. Jako všichni trochu potrhlí umělci. Potlesk až po posledním tónu!“ Podřídil se mi. Vůbec se mi dařilo si ho víc a víc podmanit. Už pro mne neznamena žádná nebezpečí.

Dnes ráno při nákupu jsem se pořádně vylekal. Ale obchodník se smíšeným zbožím jen tak bodře tlachal a zřejmě si vůbec nevšiml, že jsem se vyděsil.

„Vy máte návštěvu?“ zeptal se.

Návštěvu? Copak se Morawitz prozradil?

„Návštěvu? Jak jste na to přišel?“

„Ale, jen jsem si to myslel. Myslím, že jsem včera večer viděl vašeho známého.“

„Jakého známého?“

„Toho... eh... druhého lékaře z Hamburku. Doktora Kristenhusena.“

„Jste si tím jist?“

Já jsem si byl jistý už v té chvíli, když jsem se na to ptal. Erik je tady. Přijel asi včera večer.

„Myslím, že to byl on,“ řekl obchodník. Byl zvědavý. Určitě četl o našem procesu v novinách.

„Byl sám?“

„Ano, byl sám. Byl na cestě k vám. Buď jak buď jsem si to myslel. Na cestě k Gondesenovu novému statku. Jel jsem vozem. Ustoupil na stranu. Nepoznal mě, myslím. Měl ovšem

klobouk dost hluboko do čela. Přece pršelo. Poznal jsem ho spíš podle pláště a podle chůze“

Erik tady za mnou byl jen párkrát, naposledy skoro před dvěma roky. Obchodník Muus byl dobrý pozorovatel.

„Kolik bylo hodin?“ zeptal jsem se.

„Myslím, že krátce po šesté. Byl jsem u Gondesenů, vezl jsem jim tam pár věcí.“

„No, tak to mě nemohl zastihnout,“ lhal jsem. „Byl jsem včera večer na dlouhé procházce. Vrátil jsem se až kolem deváté. Třeba mi můj přítel nechal zprávu v hostinci.“

Muus Erikovi opatrně říkal „návštěva“. A já jsem právě řekl „můj přítel“. Jestli už teď tak málo četl noviny nebo jestli byl tak omezený nebo jestli mě měl za blázna, který chce vždycky čestně prohrát – prostě řekl: „Máte přece taky radost, že ho osvobodili?“

„Ano, mám radost,“ řekl jsem. „Ostatně chci se s vámi právě rozloučit. Zítra musím zpátky do Hamburku.“

Přehorlivě mě doprovodil ke dveřím. „Bohužel jste neměl nijak zvlášť hezké počasí, pane doktore. Doufám, že jste si přesto odpočinul. Třeba budete mít alespoň dnes štěstí. Ty černé mraky tam vzadu, to nic neznamená. Na shledanou, pane doktore!“

Žijte blaze, pane Muusi!

Zajel jsem k hostinci. Vzal jsem ze svého pouzdra jeden klíč^Byl od mé garáže v Hamburku. Už ho nikdy nebudu potřebovat. Řekl jsem děvčeti za pultem: „Dala byste mému příteli tenhle klíč? On už bude vědět.“

Nechápavě na mne civěla. „Vašemu příteli?“

„Tomu pánovi, co přijel včera!“

„Sem včera nikdo nepřišel,“ řekla.

Mohla být podplacená. Ale ani za hodně peněz by nedovedla takhle lhát. Tady v hostinci Erik nepřespál. Kde se může schovávat?

Nikoho jsem tady v Steinberghaffu nijak moc neznal.

Zajel jsem k mladému Gondesenovi, dědicovi prázdného statku u mého domu. Už několikrát se pokoušel přemluvit mě ke koupi.

Dnes jsem mu nalhal, že bych si to chtěl ještě jednou pořádně promyslet. Zítra odjedu zpátky do Hamburku a prohovořím celý projekt se svým daňovým poradcem. „Především bych v domě byl rád sám. Ne že to někdo jiný celé koupí, nechá strhnout a postaví tam bungalovy k pronajmutí. Pokud by se mezitím přihlásil nějaký zájemce, dejte mi prosím vědět. Třeba bych vám zaplatil víc.“

„Už včera tady byl jeden zájemce,“ usmíval se Gondesen.

Erik! Gondesen ho neznal.
Zeptal jsem se: „Ukázal jste mu dům?“
„Chtěl se tam podívat sám.“
„Líbilo se mu to?“ zeptal jsem se. Chtěl jsem se jen dozvědět, jestli Erik už včera zase vrátil klíče.
„Ano. Projevil velký zájem. Ještě se mi ozve.“
Gondesenova spokojená grimasa byla příliš strnulá, než aby byla pravá. Chtěl mě, domnělého kupce, natahovat na skřípec. Nevěřil, že by Erik měl vážný zájem. Erik tedy pravděpodobně klíče opět vrátil.
Zeptal jsem se: „Mohli byste mi říci, kdo to byl?“
„Ne, ten pán chtěl zůstat neznámý,“ odpověděl Gondesen.
„Mohu si myslet, kdo to byl,“ řekl jsem. „Můj milý přítel doktor Kristenhusen!“
„Co? Ten? Jasně! Ten jeho obličej mi hned připadal nějaký povědomý! Viděl jsem ho přece v novinách! A on chce, abych mu prodal svůj dům? Takovému vrahovi?“
„Vrah nesmíte říkat. Byl osvobozen.“
„Dnes přece osvobodí každého! Hlavně ty nahoře! Dnes už to odnesou vždycky jen ti dole! Mě neosvobodili, když jsem dostal s vozem smyk za deště! Jako kdyby za to mohlo těch mých jedna celá osm promile! Na promile si přece člověk zvykne, s tím už si přece jako starý řidič poradím!“
Vyloudil jsem na obličeji kamarádský úšklebek. Tuhle grimasu jinak používám jako pozdrav, když se ke mně připotácí nějaký opilec. Vždycky se na ně zašklebím a rychle se jím vyhnu na druhou stranu ulice. Takovým lidem se vždycky raději vyhnu. Přemýšlel jsem. Když Erik vrátil klíče, tak se mu přece jen opuštěný statek tak blízko mého domu nezdál jako vhodný úkryt. Ale existovala i jiná možnost. Tu jsem musel prověřit. Zajel jsem zase k hostinci, nechal jsem auto na parkovišti a šel jsem zpátky. Ze zákrytu jsem se přikradl k opuštěnému obytnému domu. Na sever neměl žádná okna.
Nevadilo mi ani, že si umažu kalhoty. Lezl jsem po čtyřech podél zdi k domovním dveřím. Sáhl jsem nahoru na kliku. Když jsem ji stiskl, zavržala. Rychle jsem strčil do dveří. Daly se otevřít.
Teď jsem měl jistotu. Erik za sebou dveře určitě zavřít nezapomněl. Nechal je otevřené, protože se chtěl vrátit.
Teď se schovává v domě. Sedí za jednou ze špinavých záclon a číhá na mne s dalekohledem.
Rychle jsem zavřel dveře a uháněl pryč.
Šel jsem do hostince a zavolał jsem Ilse. Řekl jsem: „Zítra se vrátím do Hamburku.“

Potom jsem jel do svého domu. Tentokrát jsem se příliš bál, než abych dal vůz do stodoly.

Sedl jsem si v obývacím pokoji do houpacího křesla a zvedl jsem dalekohled k očím. Záclony na oknech mě chránily před Erikovým pohledem.

Měl jsem trpělivost. Stále znovu jsem prohlížel jedno okno starého statku za druhým. Nevynechal jsem ani stáje. Ale zaměřil jsem se zvlášť na obě kuchyňská okna obytného domu, která vykukovala vlevo za stodolou. Kdyby se Erik schoval v domě, mohl moji chatu pozorovat jen jedním z obou kuchyňských oken.

Morawitz přišel do pokoje a zeptal se: „Už zas?“ Celou dobu předtím jsem už Erika vyhlížel.

Řekl jsem: „Bojím se, že už je tady.“

Potom jsem Morawitzovi vylíčil, co jsem dnes zažil. Nelhal jsem mu.

Nemusel jsem mu ty čtyři týdny nijak zvlášť lhát. Plán postavený na spoustě lží je špatný. Držet se tak blízko pravdy, jak jen to jde, to bylo moje heslo i při procesu. A tohle mé motto jistě nezpůsobilo, že soud Erika osvobodil.

Na začátku měl Morawitz strach, že mě policie nenechá na pokoji. Tak jsem mu vyprávěl, co jsem udělal v den Erikova osvobození. Vyhledal jsem vrchního komisaře Treskeho a státního návladního Vosse.

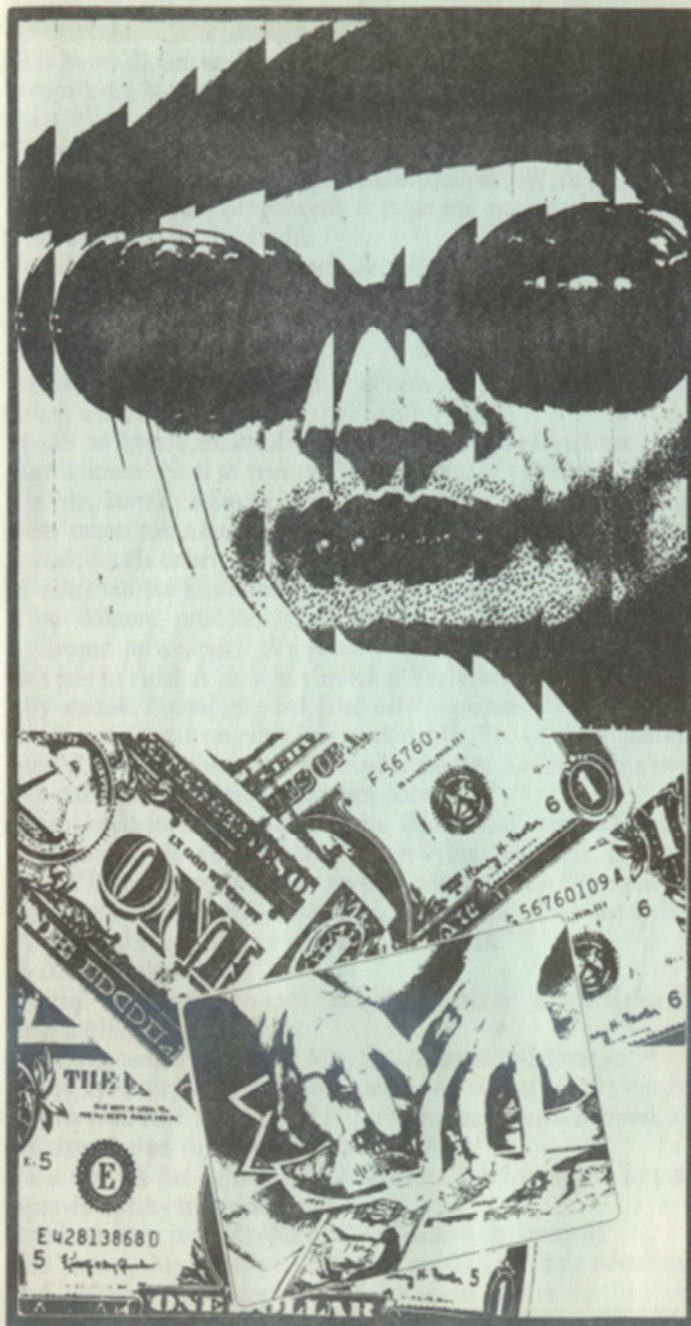
Treskemu jsem řekl: „Hlásím se dobrovolně. Chcete mě teď zatknout a obžalovat z vraždy?“

Treske se kysele zašklebil: „Nepokoušejte se mě naštvat i vy, pane doktore! Není to svinstvo? Pěkný soud to byl, banda idiotů! Ale víte, komu dávám největší vinu? Vossovi! Můj bože, ten by přece musel toho žvanila Scholz-Landaua roztrhat na kusy! Voss je jinak docela dobrý, ale tentokrát podal velice slabý výkon.“

„Zkusíte teď své kriminalistické štěstí na mně?“

„Pane doktore, prosím vás!“ Treske odšrouboval láhev akvavitu a přisunul mi sklenici. „Vy přece víte, že vrah je Kristenhusen. Sám jste to viděl. A já, já to vím taky! Vyslýchal jsem ho. Já jsem starý mazák. Na začátku byl ještě celý popletený, lhal páté přes deváté – s pocitem viny, ale vzdorovitě. To, co říkal potom později, měl domluvené s Scholz-Landauem. Každé jeho slovo bylo cítit tím žvanilem! Na to mám dobrý nos.“

I státní návladní si už položil otázku, kdo zavinil onen osvobozující rozsudek. Na sebe samého při tom ovšem nepřišel.

„Treske!“ řekl. „Vždycky jsem si o něm myslel to nejlepší. Že by mohl být tak nepořádný a nadělat tolik chyb, to bych si nikdy nemyslel. Člověk aspoň vidí, jak se v někom může zmýlit!“

„A co teď budete dělat?“

„Využiji všech právních možností, abych našeho přítele Kristenhusena přece jen dostal.“

„Nechcete tedy teď z vraždy Marion Lefébrové obžalovat mě?“

„To by byl dobrý vtíp! A Scholz-Landau by vás obhajoval! Říkám vám na svou čest: Ani v jedné fázi procesu jsem nepochyboval, že je Kristenhusen vinen. Jsem si tím úplně jist!“

„Já si tím tak jist nejsem,“ řekl Morawitz, když jsem mu to pak vyprávěl. A taký to tak myslel.

Navzájem jsme si nedůvěřovali. Často jsme o tom mluvili. Řekl jsem: „Dovedu si představit, že mě budete chtít odstranit, když všechno dobře dopadne. Nejen proto, abyste ušetřil těch dvě stě čtyřicet šest tisíc marek. Jednoduše toho o vás budu moc vědět, to je rozhodující. Samozřejmě jsem se pojistil. Musím vám to říci, abyste nedělal žádné hlouposti a abych zůstal naživu. Uložil jsem u svého advokáta zapečetěný dopis. Vylíčil jsem v něm všechny podrobnosti našeho společného plánu. Přiložil jsem i fotografii toho muže, jehož obličej vám dám. Kdybych zemřel, předá ten zapečetěný dopis policii.“

Morawitz nemohl dělat nic jiného, než mi věřit. Že to nutně musela být lež, nemohl uhádnout.

Jak moc ale byl ve střehu, toho jsem si musel všimnout už při operaci. Řekl jsem: „Silně krvácíte. Špatně se vám sráží krev. Dám vám injekci, která podporuje srážlivost krve.“

„Do žíly?“ zeptal se. „Vůbec nepřichází v úvahu! Chcete mi píchnout scopolamin a potom mě vyslýchat, kam jsem schoval peníze!“

Připouštím, že špatnou srážlivost krve jsem si vymyslel. Ale dát mu v tuhle chvíli scopolamin by vůbec nezapadalo do mého plánu. Chtěl jsem ovšem vyzkoušet, jestli by si ode mne vůbec nechal dát intravenózní injekci. Moje obavy byly oprávněné. Morawitz dobře věděl, že kusem vaty s chloroformem se chlap složit nedá a že mu do jídla nemůžu tajně namíchat prášky na spaní. Všechny prášky na spaní jsou hořké. Bleskové narkózy se dá dosáhnout jedině intravenózní injekcí. Morawitz byl dobře informován. Škoda.

Musel jsem se poohlédnout po jiné možnosti. Na spánku jsem mu našel slaboučku žilku. Mohl bych ji stlačit dvěma prsty. A docela jemnou jehlou bych ji mohl napíchnout. Proti injekcím pod kůži se nestavěl s nedůvěrou. Věděl, že narkóza a scopolamin se musí stříknout přímo do krve.

Až přijde ta chvíle, řeknu mu: „Ach, tady ta jizva na spánku nedopadla dobře. Musím tam dát kortikoidový obstrík, jinak se vytvoří keloid.“

Až ucítí účinky injekce, už bude pozdě.

Morawitzovi jsem nic neřekl, když jsem odpoledne zpozoroval, jak se za posledním kuchyňským oknem starého statku pohnula špinavá záclona. Dozví se, až se setmí, že se naproti schovává Erik.

Morawitz už pro mne žádné nebezpečí neznamená. Ale bojím se Erika.

Venku se stmívá. Vnucují se mi slova: Stmívá se nade mnou. Stmívá se nade mnou, protože jsem si toho se svým plánem na sebe naložil příliš mnoho. S Erikem bych celou tu věc musel vyřídit jinak. Ale pokušení s Morawitzem bylo příliš silné. Doufám, že všechno dobře dopadne. Ale možná že je Erik opatrnější, než jsem počítal.

Je docela samozřejmé, že mám teď strach. Už to začíná. Nemohu už zpátky. Musím se do toho dát.

Strach je přirozený. Ale je to jenom strach? Není to taky tušení? Nemohu se zbavit pověrčivosti. Kupec Muus mi dnes řekl: „Snad budete mít ještě štěstí. Ty černé mraky tam vzadu, to nic neznamená“.

A z těch černých mraků právě začíná pršet. Déšť mému plánu nijak nevádí. Ale pověrčivě si ho vykládám jako znamení. Jako kdyby mi osud v podobě obchodníka Muuse seslal orákulum! Z těch černých mraků přece jen prší. Přece jen nemám štěstí.

K smíchu!

Postupoval jsem tak důkladně jako ještě nikdy. I proto jsem svůj příběh svěřil papíru. Donutil jsem se znovu prověřit slovo za slovem, myšlenku za myšlenkou.

Ale píši i z jiného důvodu. Musím počítat s tím, že je Erik nablízku, každý večer, že třeba stojí za oknem a naslouchá.

Když uslyší klapot psacího stroje, uvěří, že jsem mu nelhal.

Dokud klope stroj, jsem před ním v bezpečí. Řekl jsem mu totiž, že píši o našem příběhu článek pro jeden dánský časopis.

Morawitzovi jsem to řekl taky. Občas přijde a nahlédne mi přes rameno. Ale nerozumí ani slovo dánsky, proto také píši v dánštině. Aby Morawitz náhodou neobjevil v textu své jméno, přejmenoval jsem ho. Ve skutečnosti se vůbec nejmenuje Morawitz.

Právě teď ke mně zase přišel a dívá se mi přes rameno.

Jsem nervózní jako před každou zkouškou. Mám na to svůj trik. Pokouším se už předem smířit s tím, že to dopadne špatně.

Pokouším se smířit s tím, že tahle slova budou i moje poslední.

(Konec zápisků dr. Herba Berkinga. Přeloženo z dánštiny)

Druhá část

1

Z hamburských novin ze dne 16. října 1969

DR. BERKING NALEZEN MRTEV

Chirurg dr. Herb Berking z Hamburku byl nalezen mrtev v Steinberghaffu v Flensburském fjordu. Mrtvolu našel rybář ve vodě. Podle údajů policie ještě není příčina úmrtí známa. Není ovšem vyloučena násilná smrt.

Dr. Herb Berking byl klíčovou postavou procesu ve věci vraždy fotomodelky Marion Lefébrové. Tvrdil, že obžalovaného internistu dr. Erika Kristenhusena pozoroval při vraždě jeho snoubenky. Soud ovšem měl o jeho výpovědi jisté pochybnosti. Obhajoba předvolala svědky, kteří dr. Berkinga nařkli z narkomanie. Kromě toho byly v jeho výpovědi zjištěny rozpory. Konečně upadl dr. Berking sám do podezření z vraždy.

Před soudem vyjádřil dr. Berking obavu, že se mu jeho dřívější přítel dr. Kristenhusen, bude-li osvobozen, za jeho přitěžující výpověď pomstí. Dr. Berking po procesu z důvodu nervového vyčerpání odjel na dovolenou do své chaty v Steinberghaffu. Tam údajně žil po čtyři týdny zcela sám.

Dr. Kristenhusen je podle informace jeho advokáta Scholz-Landaua toho času na cestách.

Stejného dne přinesl jeden večerník zprávu:

ZÁHADNÁ VRAŽDA DR. BERKINGA

Dr. Herb Berking byl zavražděn: Tuto senzační zprávu vydala policie po předběžném vyšetření mrtvoly plastického chirurga z Hamburku, jež byla nalezena včera na pláži v Steinberghaffu.

Jak bylo oznámeno na tiskové konferenci, smrt dvačtyřicetiletého lékaře nastala zardoušením kravatou.

Stopy v chatě zavražděného nasvědčují tomu, že k činu došlo v obývacím pokoji. Mrtvola byla potom zřejmě přenesena na pláž, starým rybářským člunem odvezena dál od břehu a potopena do vody. Člun měl ale trhlinu a ve vzdálenosti sotva padesát metrů od břehu šel ke dnu. Voda je v tom místě hluboká jen asi osmdesát centimetrů. Pachatel nebo pachatelé potom jednoduše nechali mrtvolu zatíženou kameny v potopeném člunu. A majitel, který chtěl příštího rána zachránit svou loď, která ještě trčela z vody, učinil onen hrůzný nález.

Kravatu, kterou byl čin spáchán, měl mrtvý ještě na krku. Byla koupena ve stejném obchodě, ze kterého pocházela i sporná kravata z procesu vraždy fotomodelky Marion Lefébrové. Ještě se ovšem nedalo zjistit, jestli i tuto kravatu kupoval dr. Kristenhusen.

Dr. Kristenhusen, který byl zproštěn obžaloby z vraždy Marion Lefébrové, se podle údajů policie nezdržuje v Hamburku, nemohl tedy být dosud vyslechnut.

K šířícím se fámám, že byl dr. Kristenhusen v době činu viděn v Steinberghaffu, odmítla policie zaujmout stanovisko. Poukázala na to, že dr. Kristenhusen není v Steinberghaffu příliš znám, v každém případě tam svého někdejšího přítele dr. Berkinga navštívil naposledy před několika lety. Svědecké výpovědi, že byl v posledních dnech v Steinberghaffu, je třeba posuzovat obezřetně.

Skutečně totiž existuje několik svědků, kteří prý dr. Kristenhusena v době před činem v Steinberghaffu viděli. Rolník Hans G. tvrdí: „Doktor Kristenhusen si den před vraždou prohlížel můj statek, který je na prodej.“ Tento opuštěný statek leží na osamělé cestě ve vzdálenosti sotva sto metrů od chaty dr. Berkinga. Rolník Hans G.: „Policie mi ukázala fotografie několika mužů. Byla mezi nimi i fotografie doktora Kristenhusena. Poznal jsem ho naprosto bez pochyby. Doktor Kristenhusen mi vrátil klíče, ale dveře nebyly zamčené! V kuchyni našla policie obal od sušenek a úlomky čokolády. Z kuchyňského okna je na chatu doktora Berkinga vidět!“ Kde je nyní dr. Kristenhusen? Policie připouští, že jej dosud nemohla vyslechnout. Na otázku, jestli je jí známo místo jeho pobytu, odmítá poskytnout jakékoliv informace.

Advokát Scholz-Landau, který dr. Kristenhusena obhajoval v procesu vraždy Marion Lefébrové, odpověděl vyhýbavě: „Dosud neexistuje žádný důkaz, že by byl doktor Kristenhusen na útěku.“ Na otázku, jestli s ním dr. Kristenhusen v posledních dnech navázal spojení, odpověděl Scholz – Landau: „Ještě jsem nebyl pověřen, abych jej v této věci zastupoval.“

Na otázku, jestli by v případě obžaloby z vraždy chtěl opět dr. Kristenhusena obhajovat, odpověděl Scholz-Landau s tajuplným úsměvem: „Proces vraždy Marion Lefébrové nás přece poučil, že je nutno počítat se vším.“

Jeho protivník v uvedeném procesu, státní návladní Voss, komentoval vraždu dr. Berkinga mnohem jasněji: „Jsem si jist, že vyšetřování v případě vraždy dr. Berkinga přinese nový materiál i k případu Marion Lefébrové. Mohu vám prozradit, že jedna svědkyně v souvislosti se zprávou o smrti doktora Berkinga již doznala, že před soudem učinila falešnou výpověď.“

Vdova po zavražděném chirurgovi dr. Berkingovi tvrdí: „Prokurátor mi řekl, že dr. Kristenhusena viděl jeden svědek naposledy v jeho bance. Vyzvedl si tam dvacet tisíc marek. Bylo to ráno po noci, kdy se udála vražda, když se ještě v Hamburku o smrti mého muže nevědělo. Od té doby doktor Kristenhusen zmizel.“

Státní prokuratura a policie dosud nebyli ochotni toto tvrzení potvrdit. Své mlčení zdůvodňují tím, že předčasné zveřejnění výsledků vyšetřování by mohlo narušit další pátrací akce. Pro veřejnost tedy stále zůstává vražda dr. Herba Berkinga úplnou záhadou.

Třetí část

Zápisky dr. Erika Kristenhusena

1

Herba Berkinga jsem poznal, když mi bylo pět let. Hrál jsem si na chodníku s červeným závodním autíčkem. Najednou přede mnou stál cizí chlapec a díval se. Bylo mi to tak nápadné proto, že byl takový tichý a plachý. Díval se na mě beze slova, ale očividně plný touhy, aby si mohl hrát se mnou. Promluvil jsem na něj. Jeho nesmělost rychle zmizela a stal se z něj výborný společník na hraní. Byl to Herb Berking.

Pouštěl jsem své červené závodní auto na chodníku vždycky rovně. Herb mě zlákal k jiné hře. Zavedl mě do blízké postranní uličky, která byla uzavřena kvůli stavebním pracím. Zátaras jsme přelezli. On se tam už vyznal. Byl tam jeden odkrytý kanál. Nahlížel jsem do velké, hluboké jámy a Herb mezitím natáhl motorek mého autíčka. Potom zvolal: „Pozor!“ a pustil autíčko. Kroužilo kolem jámy, těsně na okraji, potom opsalo velký oblouk a zase zajelo těsně k okraji. Chtěl jsem své autíčko zachytit, chtěl jsem ho zachránit. Ale Herb mě zadržel. „Nech ho!“ křikl. „Nespadne tam. Nastavil jsem ho dobře. To přece vidíš.“ Držel mě, dokud se motorek nedotočil. Opravdu ho nastavil dobře. „A teď ty!“ vyzval mě. Neodvážil jsem se, ale nechal jsem ho, aby to udělal ještě jednou. Potřetí už se mi ta podívaná tolik líbila, že jsem to přece jen chtěl taky zkusit. Natáhl jsem své závodní autíčko, nastavil jsem řízení, namířil a pustil jsem ho. Herb křičel nadšením, když vůz ostrým obloukem jen tak tak minul okraj jámy, a oba jsme nadšeně křičeli, když se v druhém kole rychle blížil zase k tomu nebezpečnému místu. Autíčko se překulilo přes okraj, spadlo do hlubiny a bylo pryč. Nešťěstím celý bez sebe jsem do Herba vrazil. Ale on do jámy nespadl, šikovně se na jedné noze vyvážil zpět do rovnováhy, a když jsem do něj chtěl ještě jednou vrazit, tentokrát s rozběhem, uskočil jako toreador stranou. Vletěl bych do jámy, kdyby mě nezachytil.

Pořád se ještě smál, ale slíbil mi, že autíčko z jámy dostane. Ten nápad se mi zpočátku zdál beznadějný, ale on mi uměl dát naději. Hned dal dohromady několik plánů na záchranu, některé na dnes, jiné na příští den, kdy tady zase budou dělníci a budeme jich moci využít, další na příští neděli, kdy by nerušen dělníky mohl sám vlézt do šachty kanálu. Nápady měl

fascinující, zahájení akcí lákavá. Mnoho dní, skoro týdnů, jsme byli zapřísněnými hledači pokladu. Vždycky nám do toho přišly nové důležitější hry, ale nevzdali jsme se vlastně nikdy, protože pokaždé, když nějaký záchranný plán ztroskotal, vymyslel Herb ještě jiný, mnohem lepší. Jenomže pozvolna z té hry ztrácel potěšení.

Herb byl jenom o půl roku starší než já. V naší ulici byl už jenom jeden chlapec v našem věku. Neměl jsem ho rád. Jednou jsme ho Herb a já ztloukli. Potom vždycky utíkal, když viděl, že jdeme. Zůstali jsme sami dva. Stali se z nás Max a Moritz.

O svých osmých nebo devátých narozeninách jsem Herba málem zabil. Měl jsem pozváno ještě šest jiných kamarádů ze třídy na zákusky, pudink a na hraní. V zahradě si mě Herb dobíral po nějaké nicotné hádce. Všechny šest kamarádů ze třídy přetáhl na svou stranu. V zuřivosti jsem zvedl těžký, hranatý žulový kámen a hodil jsem ho Herbovi na hlavu. Byl jsem robustnější stavěný než Herb a měl jsem velkou sílu. Herb zareagoval rychle jako vždy. Strhl hlavu na stranu. Kámen hozený velkou silou by ho jinak trefil rovnou do čela.

V jedenácti letech jsem se zamiloval do dvanáctiletého děvčete. Byla opálená, měla svítivě modré oči a dlouhé černé vlasy. Jmenovala se Mařen Fiedlerová. Byla to první láska, na kterou si vzpomínám.

Jednou jsme si hráli všichni tři: Maren, Herb a já. Zápolil jsem s Maren o míč. Na začátku to byla legrace a napoprvé jsem zřejmě opravdu sáhl po míči. Nakonec jsem jí taky ten míč vytrhl. Nechtěl jsem, aby si všimla, že se mi zápolení líbilo. Míč bych jí nejraději daroval. Přemýšlel jsem, jestli bych jí neměl dát jiný dárek. V noci v posteli jsem si představoval, jak ji zachraňuji z rukou katů.

Příští den jsme se zase s Maren sešli. Seděla na vysoké zdi a klátila nohama. Taky jsme vylezli na zeď a sedli jsme si vedle ní. Úplně jsem přetékal nadšením, škádlil jsem Maren, škádlil jsem Herba. Herb, který byl jinak velice výřečný, se projevoval jenom málo. Asi se zase styděl. Zčervenal v obličeji. Najednou řekl Maren: „Koho z nás dvou máš radši?“ Odpověděla: „Jasně že tebe. Všichni tě přece mají radši.“ Strčil jsem do Herba, až pozadu sletěl z té zdi. Zůstal ležet jako mrtvý. Můj otec byl lékař. Hlavou mi projel výraz „zlomený vaz“. V panice jsem seskočil ze zdi a zatřásl jsem Herbem. Nedostal jsem ze sebe ani slovo. Potom jsem viděl, že mrtvého jenom hraje. Pomalu vstal a řekl: „Zbláznil ses?“ Potom mi dal facku. Maren mu řekla: „Pojď! Nech toho hlupáka, ať si hraje sám!“

A šli spolu pryč. Tajně jsem je sledoval. Viděl jsem, jak Herb u stánku koupil dvě láhve limonády. Pohrával jsem si s

myšlenkou, že bych mohl zaběhnout do ordinace svého otce, vzít nějaký jed a nasypat jim ho do limonády. Oběma.

Večer jsem se v posteli modlil: „Pane bože, udělej, aby mě Maren milovala! A promiň mi, že jsem Herba shodil ze zdi.“ Za jed jsem o odpuštění neprosil. Nemyslel jsem to vážně.

Dívky měly Herba rády. Ale zpočátku nedokázal tohle své štěstí pořádně využít, protože byl moc nesmělý. Já jsem se ostýchal méně a měl jsem mnoho let větší úspěchy, například v tanečních. Přesto jsem často žárlil. Příliš často se mě mé přítelkyně vyptávaly na Herba.

Na gymnáziu mě hodně předčil v prospěchu. Třidu co třídu byl pořád lepší, v posledních ročnících podával oslnivé výkony, ale nikdy se z něho nestal vzorný student. Období posedlé píle střídal s týdny přezíravé lenosti a tvrdohlavého záškoláctví. Učitelé mu trpěli skoro všechno, i jeho drzý jazyk. Myslím, že v Herbovi tušili geniální nadání.

Zůstali jsme spolu i po maturitě. Oba jsme studovali medicínu, spolu krok za krokem. Po státní zkoušce nás oba přijali jako asistenty ve všeobecné nemocnici v Barmbecku.

Oženil se mladý. Musel se ženit, protože s ním Ilsa čekala dítě. Nevím, jak dlouho dokázal být věrný, pokud vůbec nebyl absolutně nevěrný. Jeho úspěchy u žen ho omámily až potom, co se oženil s Ilsou. „Ilsa mě tomu teprve přivedla na chuť,“ řekl mi jednou. Ještě se dovedl červenat, když si něco začal s nějakou ženou. Přiznával, že se mu třesou ruce, když se pokouší o první intimní doteky. Ale už s tím pak nikdy nepřestal. A věřím mu, že málokdy sáhl do prázdna.

Co se týkalo mé ženy, nemusel jsem žárlit. Nikdy Herba nevzrušovala. Oplácel jsem mu to lhotejností k jeho ženě. Ale taková převrácená žárlivost by alespoň nebyla tak nudná. Neoženil jsem se zrovna s nejlepší ženou. Byl jsem rozumný.

Příliš rozumný.

Když jsme se jako lékaři specializovali, naše cesty se rozdvajily. Herb se stal chirurgem a stále víc a víc se zabýval plastickou chirurgií, já jsem se stal internistou a ponořil jsem se do kardiologie.

V roce 1965 se Herb osamostatnil jako plastický chirurg. O půl roku později jsem se usadil jako internista.

V roce 1967 jsme si spolu koupili velký pozemek v Poppenbüttelu. Domy, které jsme si vedle sebe postavili, si byly podobné. Moje žena trvala na tom, abychom vysadili živý plot. Přála si, aby mezi námi byla hranice.

13. května, tedy v sobotu před svatodušními svátky, ráno krátce před osmou zavolala jedna moje pacientka, celá rozrušená. Paní Asbahrové bylo šedesát sedm let. Trpěla obezitou, cukrovkou, vysokým krevním tlakem a srdeční slabostí – tak zněl záznam v mé kartotéce. Promrhávala tučné dědictví, protože její zvěčnělý Hermann byl neplodný pouze jako manžel. K majetku paní Asbahrové patřily kromě jiného tři obchody s potravinami a tři činžáky v ulici proslulého jména. Domy byly tak přepychové, že v jednom z nich sama obývala přízemí. A s tím souvisel její telefonát. „Nade mnou leží jedna z mých podnájemnic v posteli v bezvědomí!“ sípěla paní Asbahrová. „Otrávila se!“

Bydlel jsem blízko a docela slušně jsem se svým autem zasprintoval. Paní Asbahrová mě přijala přede dveřmi, poněkud namodralá nedostatkem kyslíku a rozčilením. „První dveře vlevo!“ volala za mnou, protože po schodech za mnou tak rychle nemohla.

První dveře vlevo byly zavřené. Ale stál před nimi nějaký muž. A ten mi hned řekl, že jsem tu správně: „Vy jste doktor? No konečně! Spěchám!“ Měl klíč. Otevřel mi dveře a zase je za mnou zavřel.

Nábytek v apartmá nebyl cenný, ale vkusný. Na posteli ležela mladá žena v pyžamu se skotským vzorem. Obličej měla červený, dech slabý. Zatřásl jsem s ní. Nereagovala.

„To svinstvo si vzala v noci, asi tak okolo druhé hodiny,“ řekl ten muž. Ukázal na stůl. Ležely tam vedle prázdné sklenice dvě krabičky. Coritrat a valium. Obě balení byla prázdná. „Odkud to má?“

„Předepsal jí to její doktor, předpokládám.“

„Ale jeden ten lék je na srdce. Má něco se srdcem?“

„Co já vím!“

„Jste manžel?“

„Bože chraň! Chtěl jsem si vlastně jenom vzít své přezůvky. Ty jsem ještě u ní zapomněl. Dostanu totiž vždycky oky rýmu, když mám mokré nohy. Že jste vy doktoři pořád ještě nevynašli nějaký pořádný lék na rýmu?“

Někdo zaklepal na dveře. Paní Asbahrová zvládla schody a dožadovala se vstupu. „Žije ještě?“ zasípěla.

„Samozřejmě!“ uklidnil ji ten muž. „Neděje se nic tak hrozného! Konečně nejsem u něčeho takového poprvé. A ona taky ne.“ Puls měla rychlý a slabý. Zvedl jsem jí víčka. Zorničky měla rozšířené. Zasténala a pohnula hlavou. Zatřásl jsem s ní a volal: „Haló! Haló, otevřete oči! Haló, jak se jmenujete?“

Pohnula rty, ale jenom zasténala.

„Jmenuje se Marion,“ řekl ten muž.

„Slečna Lefébrová,“ dodala paní Asbahrová.

„A už se předtím někdy chtěla otrávit?“ zeptal jsem se.

„Pokud nelhala,“ odpověděl ten muž. „Řekla mi, že už to několikrát zkusila. Než jsem ji znal.“

„Přece jste právě řekl, že ani vy nejste u něčeho takového poprvé?“

„Ale ne s ní! S každou jenom jednou, to je moje zásada! Dobrý bože, už hezkých pár panenek se pokoušelo na mě udělat dojem opatrným pokusem o sebevraždu. Zatím se ještě žádná nepřepočítala v dávce. Na kontě ještě nemám žádný smrtelný případ.“

Zběžně jsem si toho kavalíra prohlédl. Velký, milý chlapík, ani ne čtyřicet let, svižně oblečený, báječně oholený. Dělal docela sympatický dojem, jenom kdyby tak nevadila ta jeho brutální brada.

Otevřel jsem lékařský kufřík a vyndal z něj přístroj na měření tlaku a stetoskop. „Počkali byste prosím vás venku, já ji zatím vyšetřím!“ poprosil jsem paní Asbahrovou a kavalíra.

„No, to se tedy hned rozloučím,“ řekl, „mám vlastně moc naspěch. V půl deváté mám schůzku! Ale ze slušnosti jsem chtěl počkat, dokud nepřijde lékař. Takže ahoj! Veselé svátky!“

Volal jsem za ním: „Ještě jeden dotaz!“

Dal si načas, než se otočil a přišoural se ke mně. Zeptal jsem se ho: „Odkudpak víte, že si ty prášky vzala kolem druhé?“

„Protože krátce před druhou jsem ji opustil.“

„A našel jste ji dnes ráno?“

„Ano, náhodou. Mám tady od toho bytu ještě jeden klíč. Koneckonců jí pořád ještě platím nájem. Ještě na celý červen. To jsem jí slíbil, když jsem odcházel.“

Nechal jsem ho jít.

Chtěla se otrávit prášky na srdce. Musel jsem se dozvědět, jestli s ním něco má. Rozepnul jsem jí pyžamo a poslechl si srdce. Druhá srdeční ozva byla rozštěpená a mezi ozvy byl slabý šelest. Mohla mít chlopenní vadu, ale nebyl jsem si jist.

Měla telefon. Objednal jsem sanitku a ohlásil jsem ji na klinice. Opět jsem uslyšel klíč v zámku. Kavalír se ještě jednou vrátil.

„S prominutím!“ řekl. „Ale nakonec jsem přece jen zapomněl to nejdůležitější. Svoje prezůvky! Přišel jsem přece jenom kvůli tomu!“

Vyndal je ze skříně. Potom přece jen ještě jednou přistoupil k posteli. Pohled na rozloučenou. „Husička!“ řekl. Znělo to opravdu něžně.

A svěřil se mi: „Na mou čest: Takovou hezkou ženu jsem ještě vůbec nikdy neměl. Ale někde má o kolečko míň. A na to jsem opatrný!“

Najednou něco objevil pod jejím polštářem. Červený cípek. Sálh po něm a vytáhl jej. „Moje kravata!“ řekl. „To se podívejme! Potvůrka...“

3

27. června 1967 jsem dostal dopis z psychiatrické kliniky. Zněl:

Vážený kolego!

Srdečný dík za to, že jste na nás odkázal svou pacientku paní Marion Lefébrouvou, naroz. v Linci 23. 3. 43, v naší péči byla od 13. 3. 67 do 17. 3. 67.

Diagnóza:

Pokus o sebevraždu s použitím valia a coritratu v konfliktní situaci.

Neurotická osobnost.

K anamnéze:

Otec pacientky byl bohatý obchodník s uměleckými předměty, vlastnil prý několik domů, mimo jiné zámek v Rakousku. Údajně velmi dynamický, náladový, ve svém vztahu k pacientce střídavě něžný otec a neobvykle brutální vychovatel. Silný alkoholik. Sklony k náhlému impulzivnímu jednání. Matka byla údajně měkká, slabá, nanejvýš citlivá, introvertní. Životní postoj neenergetický, pasivní. Alan želá, který s ní v opilosti často velmi zle nakládal, nenáviděla a všemu svou lásku soustředila na dceru. V roce 1937 údajně zahynula při autonehodě, kterou v opilosti způsobil její manžel.

Pacientka, tehdy čtrnáctiletá, velmi hlula ke své matce a ve svém otci, kterého při nehodě přivodil jen lehké zranění, viděla vraha. Dva dny po smrti matky se pokusila otce v noci ve spánku uškrtnout kravatou. Otec ji potom poslal k psychiatrovi. Psychiatr, který byl údajně o mnoho let později trestán za zneužívání nezletilých patientek, tělesně předčasně vyspělou pacientku znásilnil; škrtil ji kravatou a tím ji přinutil, aby mu byla po vůli. Otec jí to nechtěl věřit a nutil ji, aby k psychiatrovi chodila dále. V zoufalství si v sebevražedném úmyslu pustila plyn. Protože se však její otec náhodou předčasně vrátil domů, pokus o sebevraždu ztroskotat. Odeslána do nervového sanatoria, kde rovněž nikdo nechtěl věřit jejímu vyprávění o zmíněném psychiatrovi. Po propuštění opět svěřena do péče uvedeného psychiatra, který ji i nadále zneužíval. Otec se znovu oženil a o svou dceru se údajně staral již jen finančně. V osmnácti letech se provdala za francouzského reklamního fotografa. Z důvodů manželské nevěry z jeho strany se pokusila o sebevraždu prášky na spaní, její muž se s ní potom rozvedl. Po rozvodu prý skočila do Seiny, ale opět byla zachráněna. Pracovala jako fotomodelka, střídala partnery, po

roztržkách s milenci došlo ještě ke dvěma pokusům o sebevraždu prášky na spaní. Posledního čtvrt roku měla v Hamburku poměr s ženatým reklamním fotografem, který se kvůli ní chtěl rozvést, potom však v noci na 13. května vztah náhle ukončil. Poté podnikla pacientka celkem šestý pokus o sebevraždu.

Nález:

24letá pacientka leptosomní konstituce, při příjmu v bezvědomí, s reakcí na bolestivé podněty. Dech slabý, puls lmatný. Jinak žádné tělesné zvláštnosti.

Status psychicus (po úplném návratu vědomí):

Časově, místně a ve vztahu k sobě plná orientace, paměť a anamnestická schopnost velmi dobrá, vysoká soustředěnost. Sled myšlenek ovládá. Inteligence nadprůměrná, inteligenční kvocient 124. Nálada nikoliv depresivní, spíše hravě lhostejná. Volní schopnost se jeví slabá, nezaznamenány žádné nápadné volní impulzy. Pohyby, mimika, písmo a řeč bez zvláštních příznaků. Jako své primární charakteristiky pacientka uvádí citlivost, plachost, introverzi. Často bývá velmi smutná a svou občasnou veselost cítí jako povrchní. Sklon k impulzivnímu jednání. Ve vztahu k mužům silně ambivalentní pocity, zčásti citově chladná, zčásti impulzivní. Připouští masochistické sklony, které vysvětluje oním prvotním zážitkem s výše zmíněným psychiatrem. Její první tři pokusy o sebevraždu byly myšleny vážně, naposledy si ovšem vlastně nepřála smrt, chtěla prostě „někam odejít“. Popírá možnost recidivy a odmítá dobrovolnou stacionární péči. Její líčení se s několika výhradami jeví jako věrohodné.

Shrnutí:

Otrava valiem a coritratem v konfliktní situaci, neurotická osobnost. Příjmý sebevražedný úmysl zřejmě neexistoval. Psychózu, zvláště endogenní depresi, je možno považovat za vyloučenou. Po odeznění příznaků otravy již nebyly pozorovány suicidální úmysly. Bezprostřední nebezpečí recidivy podle našeho názoru nehrozí, vezmeme-li však v úvahu minulost, je dlouhodobá prognóza pochybná. Pro soudní nařízení ochranné léčby na uzavřeném oddělení nebyl dostatek důvodů, terapeutický efekt by byl nanejvýš pochybný. Dobré vyhlídky by měla důkladná psychoanalýza, mohla by ovšem narazit na praktické obtíže. Doporučujeme převedení do péče psychiatra. Medikamentózně by se mohla osvědčit sedativa, např. valium 3x 10 mg.

Sprátselským pozdravem

Soukr. doc. dr. Schultz primář dr. Buchheim ošetř. lékař.

23. června 1967

4

Asi za čtyři týdny nato mi v noci kolem druhé hodiny zazvonil doma telefon. Neznámý, sympaticky znějící ženský

hlas mi oznámil, že volá v zájmu paní Asbahrové. Paní Asbahrová prý má těžký srdeční záchvat, bojí se, že se udusí. Slíbil jsem, že hned přijdu, a rychle jsem na sebe naházal šaty. Když jsem zazvonil u paní Asbahrové, z domácího telefonu se ozval opět ten sympatický hlas: „Haló? Vy jste ten doktor?“

„Ano, jsem doktor Kristenhusen.“ Zazněl bzučák a já mohl otevřít domovní dveře. V bytě paní Asbahrové mě přijala mladá žena. Několikrát jsem musel přeradit, než mi to zapálilo: vyzývavě krásná, silně nalíčená – fotomodelka! Podnájemnice paní Asbahrové? Jasně! Byla to Marion Lefébrová, kterou jsem před osmi týdny našel o poschodí výš v bezvědomí ležet v posteli. Tenkrát nenalíčenou, se zarudlým obličejem, slabým dechem, rozčuchanými vlasy, se zavřenýma očima. Teď byla pečlivě a se vkusem nalíčená, na sobě měla stříbřitě modrý kalhotový kostým, a od té doby, co se naposled česala, ještě neuplynula celá noc. A hlavně měla otevřené oči, velké, lesklé, velice živé oči. A mohla mluvit.

Paní Asbahrová měla otok plic. Léky na srdce jí zase jednou došly, nechala to tak víc než týden. Marion ji přidržovala, když jsem jí poslouchal plíce. Uklidňovala a utěšovala paní Asbahrovou a já připravoval injekční stříkačky. Píchl jsem jí strophanthin, lasix a isoptin. Potom jsem zavolal sanitku a dal jsem paní Asbahrovou převést do nemocnice. Ještě zasípěla: „Na soukromé oddělení!“ „Ano, samozřejmě,“ řekl jsem, „už jsem všechno projednal s kolegou, co má v nemocnici službu.“

Vrátil jsem se do jejího bytu, abych si vzal lékařskou brašnu. Marion tam ležela natažená na pohovce, oči zavřené, lapala po dechu. Nahmatal jsem jí tep. Byl rychlý a slabý, jako tenkrát. Ale v obličeji byla bledá, to líčení nezakrylo.

„Co se děje?“ zeptal jsem se. „Přišlo to náhle? Bolí vás něco?“

Zamumlala: „Ne, ne. Promiňte! Bude to hned zase v pořádku. Musím si jen na chvilku lehnout. Asi mě to příliš rozčílilo.“

„Máte taky něco se srdcem?“

„Ano, ale nic vážného.“

„Chlopenní vadu?“

„Můj lékař říká, že to jsou poruchy krevního oběhu.“

„Byla jste už někdy u kardiologa?“

„Ne. A ani to není potřeba. Myslím, že je to už dobré.“ Chtěla se posadit, ale já jsem ji zatlačil zpátky na pohovku. „Zůstaňte v klidu ležet!“ řekl jsem. „Měla jste jako dítě kloubový revmatismus?“ Napřed mlčela, jako by mi nechtěla odpovédět. Potom s údivem v hlase řekla: „Ano. V jedenácti letech.“

„Když má dítě kloubový revmatismus, často se mu i zanítí srdeční chlopeč,“ vysvětlil jsem jí. „Myslím, že máte nějakou

malou chlopenní vadu. Ozvy nemáte docela čisté. Poslechl jsem si totiž vaše srdce, než jsem vás tenkrát poslal na kliniku.“

„Ach, to jste byl vy? Tak tedy díky!“ Zase se chtěla posadit. Jemně jsem ji zatlačil zpět. Ještě pořád jsem ji držel za zápěstí. „Ještě nemáte oběh v pořádku,“ řekl jsem. „Zůstaňte ležet! Poslechněte lékaře!“

Řekla: „Tohle je ale pohovka paní Asbahrové! Bylo by mi to méně trapné, kdybych na zklidnění svého ctěného krevního oběhu čekala ve své posteli.“

„Tak já vás nahoru odnesu!“

Dovolila mi, abych ji nesl, z bytu paní Asbahrové a po schodech nahoru. Před jejími dveřmi mě síly opustily. Svezla se mi z náruče a postavila se. Nechala mi ruce kolem krku. Zasmála se a řekla: „Jste legrační!“

Po tom výkonu jsem sotva popadal dech a v jejím bytě jsem se svalil na první židli. Nabídla mi whisky. S díky jsem přijal. Když už jsem měl zase dostatek vzduchu v plicích, řekl jsem: „Měla byste zajít k srdečnímu specialistovi!“

„Jste vy srdeční specialista?“

„Ano. Pokud mohu být pro jednu neskromný.“

„Jsem se svým lékařem v podstatě spokojená.“

„Je to alespoň neurolog?“

„Není specialista vůbec na nic. To se mi na něm tak líbí.“

„Na klinice vám přece doporučili, abyste šla k nějakému psychiatrovi!“

„Odkud to víte? Vyptával jste se na mě?“

„Jako doporučující lékař jsem dostal dopis, ve kterém je o vás všechno. Tak se to dělá.“

Odvrátila se. Přistoupil jsem k oknu a otevřel je. Zhluboka se nadechla.

Řekl jsem: „Kompletní psychoanalýza je ovšem velice drahá. Možná že pro vás příliš drahá. Ale kdo vám zrovna teď platí nájem?“

Nepohnula se. Ještě jednou se nadechla. Teprve potom mi odpověděla. Potichu. „Vůbec nejste tak legrační, jak jsem si předtím myslela,“ řekla. „Teď už určitě musíte jít. Mám vám zavolat taxík? Nebo si myslíte, že ještě můžete řídit?“

Řekl jsem: „Z toho dopisu vím, že potřebujete pomoc. Ode mě jako od lékaře by to byla zanedbaná péče, kdybych se o vás nepostaral.“

„Musíte se o mě starat dnes v noci? Copak jste ten dopis dostal taky teprve dnes v noci?“

„Dobrá, mám na svědomí takové čtyři týdny zanedbané péče. Když někoho poznáte napůl otráveného v bezvědomí a potom za pár týdnů dostanete písemný popis toho, jak je na tom se

zdravím duševním, to je jen půlka toho všeho. Když pak ale tu osobu zničehonic uvidíte v životní velikosti, složí se z toho celek. Že je ta dotyčná čirou náhodou ohromně krásná žena, to sice celou věc zatraceně komplikuje, ale v zásadě to nic nemění.“

„V zásadě tisícere díky!“ řekla. Potom šla k telefonu a objednala taxi.

„Whisky ale ještě dopiji,“ řekl jsem. „Vždycky piji až do dna.“ Svým vozem jsem dojel jenom za první křižovatkou. Potom jsem ho odstavil, šel jsem zpátky a počkal na taxík, který mi objednala. Opravdu jsem nebyl schopný řídit. Ale nemohla za to ta jedna sklenka whisky. Byl jsem opilý Marion Lefébrovou. Nechal jsem se dovézt do ordinace a našel jsem si ten dopis o ní. Ještě jednou jsem si ho pořádně přečetl. Rozhodl jsem se, že budu tím rytířem, který zachrání Marion Lefébrovou.

Trvalo to týden, než poznala, že nepovolím. Ale trvalo čtyři týdny, než se stala mou milenkou.

5

Za ta léta manželství moje žárlivost na Herba Berkinga usnula. A jenom ospale zamžourala, když jsem Marion s Herbem seznámil, a zase tvrdě spala, když jsem se 18. července 1968 vrátil z konference v Bad Nauheimu.

Byl jsem unavený, protože do postele jsem se dostal pozdě a vyrazil jsem brzy. Šel jsem včerejšího večera byl levný, měl jsem lehkou kocovinu. A průvanem za jízdy se mi zhoršila senná rýma. Obvyklá lopota na dálnici mě tentokrát silně vyčerpala. Domů jsem dorazil v 12.25. Toužil jsem po Marion. Zapískal jsem náš tří tónový signál, když jsem otvíral bránu pro auto. Ale v okně se neukázala.

V domě jsem zase zapískal naše tři tóny. Nedostal jsem odpověď. Potom jsem otevřeným oknem zaslechl slabé šplouchání v bazénu. Vyšel jsem ven. Marion se právě ponořila a plavala pod vodou napříč bazénem. Byla nahá. Postavil jsem se tak, že se musela vynořit přede mnou. Prskala vodu a sotva popadala dech. Držela se okraje bazénu. Lehl jsem si na břicho, přitáhl jsem si její mokrou hlavu a políbil jsem ji. Když jsem při polibku otevřel oči, viděl jsem, že se na mne dívá. Tak jsem ji neznal. Jinak vždycky při líbání pevně zavírala oči, a otvírala je teprve potom, když jsem ji pohladil.

Zeptal jsem se: „Stalo se něco?“

Odrážela se zase od okraje bazénu, plavala v krátkém oblouku a řekla k obloze: „Byl jsi pryč. To se stalo.“

„Neslyšelas mě přicházet?“

„Ne. Byla jsem pod vodou. Trénovala jsem potápění.“
 „Přišel jsem ale už před několika minutami. Dvakrát jsem pískal.“
 „Celou dobu jsem trénovala potápění. Už to docela umím. Dívej se!“ Zase se potopila a plavala pod vodou až ke kraji bazénu. Plavala špatným směrem, nebo jsem já ležel na špatné straně. Vynořila se zase naproti, dělily nás čtyři metry vody.
 Vstal jsem a zamračeně jsem řekl: „Jsou snad nějaké potíže kolem rozvodu?“
 Řekla něco jen tak pro sebe, že jsem si její slova mohl složit jenom jako hádanku. „Ne. Je to něco jiného.“ Potom se zase potopila, zničehonic ale vystrčila hlavu z vody, jako by se topila, spustila se k okraji bazénu; tam se úplně vyčerpaná a bez dechu zachytila. Viděl jsem její obličej z profilu. Tiskla se ke kachlíčkům. Oči teď měla zavřené.
 Už jsem šel k ní. Ale potom jsem z ulice uslyšel zapískání. Herbovo zapískání. Zvedl jsem její koupací plášť a vydal jsem se kolem bazénu za ní. „Máme návštěvu,“ řekl jsem. „Tady máš svůj koupací plášť. Pojď, pomůžu ti!“
 Otevřela oči, ale na mne se nepodívala. Řekla: „Ano, hned! Ještě chvíli! Polož prosím tě ten plášť na židli!“
 Udělal jsem to a pak jsem ji nechal o samotě a šel jsem přivítat Herba.
 Něco tady přece jenom nehraje? strchoval jsem se. A když jsem viděl, jak se Herb radostně šklebí za těmi nejtmavšími slunečními brýlemi, uhodl jsem pravdu.
 „No, jaké bylo školení? Dozvěděl ses něco nového?“
 „Myslím, že se to vyplatilo,“ řekl jsem suchými rty. „Sem tam jsem se něčemu přiučil.“
 Když jsme zahýbali za roh, vylezla Marion z bazénu nahá. Herb se zadíval jinam a breptal o horku a o žízni. Za tmavými brýlemi se cítil v bezpečí. Ale já jsem viděl, jak šilhá a očima visí na Marionině nahém těle. „Jé, Marion je tady!“ zvolal, když si Marion konečně oblékla koupací plášť.
 Přivezli jsme zahradní bar a sedli jsme si do lehátek.
 V zoufalství jsem do sebe obrátil sklenici. Ještě jsem ale nebyl úplně zoufalý. Ještě jsem doufal, že nedošlo k nejhoršímu. Nezapamatoval jsem si nebo jsem neslyšel, co všechno jsme Herb, Marion a já napovídali. Herb šel pryč. „Hned se zase vrátím!“ řekl. „Určitě ti to pomůže!“ Co? Mluvili jsme o mé senné rýmě. S námahou jsem se rozpomněl.
 Když byl pryč, řekl jsem Marion: „Mělas mi to říci.“
 „Co?“
 „Že je Herb neodolatelný.“

Oči jsem měl zavřené. Nějaký pták cvrlikal nade mnou ve větvích. Takový klid to byl tam vzadu v kulisách. Ale dějem tu byl Marionin dech, hluboký a rychlý. Konečně řekla: „Ne. Není neodolatelný. Je bláznivý. A já jsem ještě bláznivější.“

„Našla jsi u něho uspokojení?“

Slyšel jsem, jak se napila, tři čtyři velké doušky. Potom její sklenka tiše cinkla o zahradní stolek. „Nehledám už žádné uspokojení,“ řekla. „Snad duševní zkázu.“

„Tu můžeš mít,“ řekl jsem. Oči jsem měl pořád ještě zavřené. „Teď budu dvě hodiny spát. Až se probudím, už tu nebudeš. Pokud budeš, to tě taky třeba ze zlosti zabiju. Samozřejmě si s sebou můžeš vzít všechno, co ti patří. Jenom co ti opravdu patří. Máš ještě tolik rozumu, abys to dokázala rozlišit?“ Neodpověděla. Herb se vrátil zpátky. Otevřel jsem oči. Přinesl nějaký lék.

„Nejlépe bude, když si vezmeš hned dvě tabletky,“ řekl.

„Copak to je?“ zeptal jsem se. „Cyankáli?“

„Chemicky je to něco jiného,“ řekl Herb. „Ale účinkuje to stejně dobře.“ Vesele se zasmál. V tom smích rozpoznal nejistotu jen někdo, kdo na to čekal a kdo ho znal tak dobře jako já.

Vzal jsem mu balíček z ruky. „Ach tak,“ řekl jsem. Byl to nějaký nový prostředek proti senné rýmě. Jasně, předtím jsme mluvili o mé senné rýmě. Spolkl jsem dvě tabletky. Třeba mi tu rýmu trochu zmírní. Třeba po nich budu dost ospalý, abych se mohl v posteli na dvě na tři hodiny ponořit do prázdna. Unavený a rozlámaný jsem byl tak jako tak. To asi tlumilo moje rozčilení. I koňak v drinku už působil. Ale klid ke spánku takhle přece jenom ještě nenajdu.

Herb vyprávěl originálně, vtipně, jako v transu. Nemyslím, že by v tu chvíli cítil, co se za jeho krátké nepřítomnosti událo mezi mnou a Marion. Zabarikádoval jsem se docela dobře za svou únavu z cesty, horka a senné rýmy. Marion působila vesele a uvolněně. Byla tak dobrá herečka? Proč mě taky tak vesele a uvolněně nevíkala, když byla tak dobrá herečka? Chtěla snad, abych na všechno přišel? Herb jí určitě zakázal, aby mi cokoliv řekla.

Až moc se mě bál.

Bál se mě. Rozpomněl jsem se, jak jsem ho před třiceti lety kvůli jedné dvanáctileté spolužačce srazil pozadu ze zdi. Zase mě napadlo, že jsem tenkrát myslel na jed v^o otcově ordinaci. Tenkrát jsem si s tou myšlenkou jen tak hrál. Žádné úvahy, žádné pokušení.

Ulízl jsem ze sklenice. Dokázal bych to dnes udělat doopravdy? Zabil bych Marion a Herba? Absurdní, pomyslel jsem si.

Nejsem přece vrah! Nikdy nedokážu úmyslně udělat to nejhorší, vychvaloval jsem se.
Ale pomstít jsem se chtěl.

6

Když mě vrchní komisař Treske vyslýchal poprvé, vůbec jsem si zpočátku neuvědomoval, že je to výslech. Tak šikovně hrál přátelské pocity a soucitnou zdrženlivost. Vypadalo to, že chce rychle a jen formálně vyřídit nepříjemnou každodenní práci – povinnost vyšetřit tragickou nehodu.

„Pane doktore, říkáte jste, že paní Lefébrová měla srdeční vadu. Člověk se srdeční vadou je jistě zvlášť v nebezpečí, že dostane při plavání srdeční záchvat?“

„Ano, ano,“ řekl jsem s ulehčením, „také jsem ji varoval, aby tolik neplavala. Zakázal jsem jí hlavně potápění, protože jsem jednou byl svědkem, jak při něm najednou začala lapat po dechu. Málem se mi utopila před očima. Bohužel měla sklony zahrávat si se zdravím.“

„Ano, já vím, pane doktore. Víím, že se už několikrát pokoušela vzít si život. Třeba toho dne úmyslně nedbala vašeho varování?“

„Myslíte na sebevraždu? Vyplynulo snad z obdukcce nějaké podezření v tom směru?“

„Přesný výsledek obdukcce ještě nemáme k dispozici. Prohlédl jste vlastně důkladně mrtvolu? Promiňte tu otázku!“

„Ne. Ihned jsem se odvrátil. Bylo to odporné. Ležela přece tři dny ve vodě. Na první pohled bylo zřejmé, že se už tady nedá pomoci. Obličej měla pod vodou.“

„Když jste ji viděl naposledy, neměl jste dojem, že by se mohla znovu pokusit o sebevraždu?“

„Ne.“

„A byla by měla nějaký důvod?“

Schoval jsem nos do kapesníku. Senná rýma mi zas zesílila.

„Nic, o čem bych věděl,“ řekl jsem. „Nepohádali jste se tedy?“

„Pohádat se? Ne, to vůbec ne. Měl jsem ovšem trochu špatnou náladu. Měl jsem za sebou několik hodin namáhavé jízdy autem, sužovala mě rýma. Zřejmě jsem k ní zrovna v tu dobu nebyl nijak zvlášť milý.“

„Ohlásil jste vlastně vůbec, že ji pohřešujete?“

„Ne, předpokládal jsem, že odcestovala. Říkala, že by si chtěla zajet za přítelkyní.“

„Chtěla vás tedy opustit?“

„Ne, chtěla jen na pár dní navštívit přítelkyni.“

„Řekla vám, jestli se u té přítelkyně ohlásila?“

„Ne. A taky si nemyslím, že se ohlásila. Měla ráda překvapivé návštěvy.“

„Stávalo se to často, že vás na několik dní nechala o samotě?“

„Často zrovna ne. Je docela možné, že to bylo poprvé. Ale napadalo ji to často! Jenom to ještě nikdy opravdu neudělala.“

„Nedohodli jste se, že si budete telefonovat?“

„Ne, o tom jsme nemluvili. Vždyť chtěla odjet jen na tři dny. V neděli večer se chtěla vrátit.“

„A nebylo vám nápadné, že tu zůstaly všechny její šaty a kufry?“

„Nevšiml jsem si toho. Vůbec jsem nebyl v jejím pokoji.“

„Tyhle dny bylo hodně horko. Ale vy jste svůj bazén nepoužíval?“

„Ne, necítil jsem se dobře. Skoro nikdy se nekoupu, když mám rýmu.“

„A nemělo to ještě nějaký jiný důvod, že jste se necítil dobře?“

„Ano, to ano. Chyběla mi. Moc jsem ji miloval. Moc jsem ty dny pracoval a možná jsem taky hodně pil.“

„Ano, chápu,“ mumlal Treske. Potom vstal a přátelsky mi podal ruku. „Odpusťte, že jsem vás tolik zdržel! Na shledanou, pane doktore!“

O dva dny později se na pozdrav usmíval pořád ještě tak zdvořile. „Prosím posaďte se, pane doktore!“ řekl. „Mám pro vás novinu. Velkou novinu. Prakticky máme všechny důkazy, které potřebujeme. Paní Lefébrovou jste musel zabít vy. Já bych na vašem místě učinil doznání. Bylo by to nejlepší.“

Málem jsme se do sebe pustili pěstmi. Teď už nebyl vůbec přátelský. Když zavolal své lidi a chtěl mě začít tvrdě vyslýchat, prohlásil jsem, že nebudu odpovídat, dokud si nepromluví se svým advokátem.

Treske mě už nepustil. Předvedl mi své důkazy. Neřekl jsem k tomu ani slovo. Prohlásil jsem, že chci nejdřív mluvit se svým advokátem. A to bylo opravdu to nejlepší.

7

„Báječné!“ řekl Scholz-Landau. „Báječné! Věřím vám každé slovo!“ Potom uhasil svou desátou cigaretu.

„Co soudíte o mé situaci?“ zeptal jsem se.

„Je příznivá!“ řekl. „Příznivá! Jenom když mě necháte jednat!“

Zřejmě jsem měl nastražit uši. S nápadnými okolky si zapálil jedenáctou cigaretu. Jako by mi chtěl dát čas, abych pochopil. A když zhasínal sirku, skutečně na mne mrkl pravým okem. Ale

bylo také možné, že se mu do něho jenom dostal kouř. Dělal to hrozně šikovně.

„Když vás nechám jednat?“ zeptal jsem se. „A co chcete dělat?“

„Samozřejmě vás obhajovat. K tomu si musím vytvořit příznivou pozici. Náhoda si s vámi zle zahrála. Zdání mluví proti vám. Zdání ovšem klame. Ale kolik lidí se chytí na klamné zdání? Musíme tomu zdání malíčko pomoci.“

„Jak to myslíte?“

„V centru pozornosti stojí výpověď vašeho dlouholetého přítele doktora Berkinga. Tvrdí, že viděl, jak jste zabil paní Lefébrovou.“

„Lže!“

„Jistě, lže. Proč? Protože ji zabil sám a musí policii dodat jiného pachatele. Dobrá. On ji tedy zabil. Pokud to nebyl on, mohl jste to být jedině vy. Komu se dá věřit? Otázka bude znít, kdo z vás měl lepší motiv, aby ji zabil?“

„Dobrá, já bych motiv měl. Ale...“

„Žádné dobrá! Ale kdo vůbec říká, že jste měl motiv? Vy sám jste přece policii ujistil, že mezi vámi a Marion Lefébrovou k žádným svárům nedošlo.“

„To jsem říkal, když jsem ještě nevěděl, že byla zavražděna. Musíte přece chápat, že jsem to považoval za sebevraždu. Už se o ni pokusila šestkrát. A já jsem ji vyhnal z domu. Nejprirozenější tedy bylo, že jsem myslel na sebevraždu!“

„Proč jste to nevysvětlil policii?“

„Protože jsem nechtěl, aby si na mě všichni ukazovali prstem a říkali: „To on ji dohnal k smrti!“

„Vysvětlil jste to tak i panu Treskemu? Tvrdil jste, že jste u prvního výsledku lhal, protože jste si myslel, že je to sebevražda?“

„Ne. Vyprávěl jsem vám přece, jak to bylo. Treske mě chtěl vzít útokem, tak jsem odmítl odpovídat a žádal jsem o rozhovor s vámi.“

„Ano, a kdopak může tvrdit, že jste měl motiv? Od vás se něco takového koneckonců čekat nedá!“

„Mám snad tvrdit, že jsem si vůbec nevšiml, co se za mé nepřítomnosti odehrálo mezi Marion a Herbem?“

„A kdo říká, že se něco odehrálo?“

„Marion to prakticky připustila!“

„Marion už dnes nemůže nic připouštět.“

„Ale Herb to bude dobře vědět!“

„Přečetli vám přece jeho výpověď. Je v ní snad něco o nějaké noci, co prožil v milování s Marion Lefébrovou?“

„No dobrá, tohle on nepřipustí. Dnes mu to už ani nikdo nemůže dokázat.“

„Právě! A ani on sám! Buď jak buď jste vy mohli tvrdit, že vám Marion Lefébrová připadala trochu přepadlá. Ale vy jste přece byl úplně vyčerpaný! To má člověk potom sklony k halucinacím! Člověk si potom špatně vyloží i pár nevinných slovíček! Já si vůbec nedovedu představit, že by mezi Marion Lefébrovou a doktorem Berkingem mohl být nějaký milostný vztah. Potom by přece nemusel použít násilí!“

„Násilí! V tomhle smyslu to samozřejmě žádné násilí nebylo. Jsem si jist, že to bylo přesně tak, jak to údajně pozoroval přes plot. Jenomže ten muž jsem vůbec nebyl já, ale on. Mám za to, že si předtím něco píchl. Vypadal tak uspokojeně, když jsem od nich dvou odcházel! Třeba byl pod drogami! Možná že byl úplně mimo sebe. Určitě ho vydražďovala. Já sám jsem to nezažil, ale ona určitě byla v něčem dost divná. Konečně je to všechno v té lékařské zprávě, kterou jsem o ní dostal. Připouštěla u sebe masochistické sklony. Pokoušela se uškrtit svého otce kravatou. A ten psychiatr, který ji znásilnil jako mladou dívku, ji donutil, aby mu byla po vůli, tím, že ji škrtil kravatou. Prvotní zážitek! Ano, psychiatři to nazývají prvotním zážitkem!“

Scholz-Landau zamáčkl cigaretu v popelníku a zasmál se z plných plic. Jako nějaká diva, když se chce předvádět. „Báječně!“ posmíval se. „Soudu už teď zbývá, jen aby vás předvolal jako znalce v oboru psychiatrie. To by ovšem s ohledem na soudní jednací řád mohlo způsobit jisté obtíže, protože kromě toho plníte ještě funkci obžalovaného!“

„Věříte mi vlastně vůbec?“

„Vaši historku považuji za naprosto použitelnou. Ale některá místa bych podal jinak. Někáká ta básnická licence s ohledem na vkus publika, pokud chcete. Myslím, že ve skutečnosti to bylo takhle: Doktor Berking, velký svůdce, našel zalíbení i v Marion Lefébrové. Vůbec nedokáže pochopit, že jí nezměknou kolena, jakmile se na ni podívá. To ho vzrušuje dvojnásob. Když je několik dní doma sama, je už dotěrný. Ale ona ho vyhodí. Potom se vy vrátíte z lékařského kongresu. Ze starého přátelství vás přijde přivítat, při tom náhodou pozoruje, jak Marion Lefébrová vylézá z bazény, v té své nahotě krásná jako obrázek. Už to nevydrží. Pod nějakou záminkou odchází, aby si nějaký ten požitek způsobil alespoň drogou. Když se pod záminkou, že vám přináší prostředek proti senné rýmě, vrátí zpět, zavolají vás náhodou k jednomu pacientovi. Doktor Berking zůstane s Marion sám. Alkohol a drogy jej připravily o všechny zábrany. Je znovu dotěrný. Ona se brání. A on se rozzuří.“

„Nesmysl! Tak to přece vůbec nemohlo být!“

„Jste vždycky takhle nechápavý? Nebo vůbec nechcete chápat? Vy vůbec nechcete, abyste byl osvobozen? Aby doktor Berking pykal za smrt vaší snoubenky?“

„Co vy vlastně chcete? Aby mě osvobodili? Nebo se pomstít Herbu Berkingovi? Já o tom vím. Vyprávěl mi o vaší ženě. Právě proto jsem to považoval za mazaný nápad vzít si vás jako obhájce.“

„Vy chytráku!“ zasípal Scholz-Landau. Vyskočil a oddusál o té své holi k oknu. „Škoda že nejsem dost mazaný, aby mi to všechno došlo. Vůbec nechápu, o čem to tady celou dobu mluvíte. To jsem se ve vás tak spletl? Nebo jste přece jenom se mnou zajedno?“

„Vcelku jsem už s vámi zajedno“

Přikulhal ke mně. Přistoupil ke mně tak blízko, že mi ostatky jeho jedenácti cigaret vpadly přímo do obličeje. „A to se vším všudy!“ poručil ostře. „Je zlé, když se obžalovaný zamotá do rozporů, když musí přiznat: „Na začátku jsem lhal. Je zlé, když má obžalovaný motiv, který všichni chápou. Bylo by zlé, když by naproti tomu hlavní svědek obžaloby měl jen takový motiv, který by chápal pouze psychiatr.“

„Dobrá,“ řekl jsem potichu.

8

Když jsem se po osvobozujícím rozsudku zeptal, jestli teď zatknou Herba Berkinga, Scholz-Landau se smál: „To je teda velikášský nápad! Jen si to představte: Treske ho zatkne, Voss ho obžaluje a já ho budu obhajovat!“

„Vy byste ho přece neobhajoval?“

„Nerad. Nerad, protože jsem do tohoto případu investoval nějaké ty city. Kdybych dokázal na všechno zapomenout a posuzovat celý případ čistě z právníckého hlediska, to bych se potom o tu obhajobu přímo rval. Kvůli trofeji! Tak jistý osvobozujícím rozsudkem si člověk může být málokdy. Co se mu dá dokázat? Nic!“

„Když nejsem vrah já, musí to být Herb Berking. To je logická úvaha.“

„Omyl! Pokud nejste vrah vy, potom Berking nemluvil před soudem pravdu. Tohle to je logická úvaha. Jediná, která tu přichází v úvahu. Potom už zabloudíme jen do pravděpodobností. Nemluvil pravdu pravděpodobně proto, že je vrah. A stále s předpokladem, že vrahem nejste vy!“

„Ještě jednu otázku: Jste opravdu přesvědčený, že nejsem vrah?“

„Takhle se ptáte člověka, který vás obhajoval? To je přinejmenším nezdvořilé. Chci vám odpovědět zdvořile: Samozřejmě jsem o vaší nevině přesvědčen byl.“

„Máte ještě kromě té zdvořilé i poctivou odpověď?“

„Na takhle nezdvořilou otázku už vůbec neodpovím. Jenom vám dám radu: Buďte zdvořilejší. Poděkujte každému, kdo má z vašeho osvobození radost, a neptejte se ho, jestli přece jenom docela maličko nepochybuje o vaší nevině. Jinak už sestra ve vaší ordinaci brzy nebude moci říkat: Další prosím! Bude muset zavolat: Poslední prosím!“

„Nevěříte přece, že bych teď myslel na svou čekárnu?“

Scholz-Landau se na mne zahleděl. Potom řekl s předstíranou prostoduchostí: „Ano, vy teď samozřejmě máte plnou hlavu všeho možného.“

Vstal a vydal se ke dveřím. Svěžím krokem. Dveře už byly pootevřené, když nahlas řekl: „Doktor Berking už trest dostal.“ Potichu jsem odpověděl: „Od vás. Ode mne ještě ne. A můj bude o hodně horší.“

Zdánlivě duchem nepřítomen se mi Scholz-Landau zahleděl do obličeje. „Jak to myslíte?“ zeptal se. „Ano, myslím, že máte pravdu. Počasí se nám zhorší. Cítím to v té noze, kterou nemám. Legrační, že?“

9

První dobrý nápad mi poskytl sen. Zdálo se mi, že jsem vytáhl zásuvku a našel jsem fotografie. Bylo to ve sklepe Herbova domu. Zařídil si tam laboratoř, ve které si sám vyvolával filmy a zvětšoval fotografie.

Našel jsem snímky Marion. Potom fotky Marion s Herbem. Potom Herba samotného. Herba s kravatou. Zvětšeniny: Herbův krk s kravatou.

Zaslechl jsem Herbovy kroky na schodech do sklepa. Nastrkal jsem si fotky do kapes a chtěl jsem zhasnout. Ale vypínač nefungoval. Světlo zůstalo rozsvícené. Schoval jsem se za dveře. Dveře se otvíraly pomalu. Špička Herbovy levé boty se vsunula do sklepa, strnula. Slyšel jsem ho oddychovat. Sotva popadal dech.

Potom křikl: „Kde jsi? Vylez! Skoncuju to!“ Nepohnul jsem se. Vstoupil do sklepa. V ruce měl pistoli. Neviděl, že jsem za dveřmi. Stál jsem mu za zády u zdi. Křikl: „Schoval ses do skříně?“ Vypálil tři rány; vyrazily tři otvory do slabého dřeva skřínových dveří.

Neměl jsem žádnou zbraň. Uvolnil jsem si na krku kravatu, pomalu jsem ji vytáhl z límce.
Přehodil jsem mu ji kolem krku jako oprátku. Křičel.
Vytrhl jsem se ze spaní, jako by mě jeho křik probudil. Rozsvítil jsem. Bylo krátce před druhou. Spal jsem teprve hodinu.
Vypil jsem sklenici vody, co jsem měl u postele, a zase jsem zhasl.
Když jsem znovu rozsvítil, pořád ještě nebylo ani půl třetí. Moje myšlenky poskočily dál než hodiny. Ten sen, řekl jsem si, měl něco do sebe. Nejlépe bude, když ho hned uvedu ve skutek. Tři hodiny v noci je příhodná doba.
Oblékl jsem se. Dokonale. Oblékání jsem nikdy nezanedbával. Kravatu jsem nezapomněl, ani když mě volali k pacientovi v noci. Když jsem si ji vázal, usmíval jsem se na sebe do zrcadla. Existuje nálada, v jaké se člověk může smát a nemusí mít vůbec radost.
Vzal jsem si kapesní svítilnu a páčidlo.
Věděl jsem, že můj soused Herb Berking ještě nikam neodcestoval. Pozoroval jsem ho. Světlo v jeho pokoji zhaslo krátce po dvanácté. Pravděpodobně si předtím vzal silný prášek na spaní a zamkl dveře.
Muselo se přes prádelnu a kotelnu. Za garáží vedly schody dolů do prádelny. Rozbil jsem skleněnou tabulku ve dveřích. Zevnitř byl ve dveřích klíč. Dostat se k Herbu Berkingovi do domu bylo snadné. Nebyl z těch, co si dělají starosti s lupiči.
Dveře z prádelny do kotelny byly jenom zaklapnuté. Další dveře ovšem byly zamčené. Na druhé straně byla zasunutá petlice. Mezi dveřmi a stěnou byla mezera, do které jsem mohl nasadit páčidlo. Dveře se nevylomily úplně nezvučně, ale tak velký hluk zase nenadělaly.
Za nimi vedly schody nahoru. Byla to ta místnost se schody a se spoustou příhrad plných konzerv, sklenic a lahví. Ale pod schody byly ještě jedny zamčené dveře. Za nimi byla místnost bez oken, tam končil sklep, tam byla Herbova temná komora. Namířil jsem kapesní svítilnu na zámek. Měl jsem štěstí. Byl v něm klíč.
Odemkl jsem a sáhl po vypínači. Rozsvítila se červená žárovka. Musel jsem přejít napříč místností až ke stolu, abych mohl rozsvítil zářivku.
Skříň se slabými dřevěnými dveřmi, jak jsem ji zažil ve snu, tady nebyla. Byla tu ale kovová skříň s uzamykatelnými příhrádkami. Nevěděl jsem, jestli ji Herb zamykal. Zkusil jsem to. Šest příhrádek se dalo otevřít, jedna nejvýš nahoře vlevo byla zavřená.

Nejdřív jsem spěšně prohrabal těch pět. Potom jsem páčidlem vylomil šestou.

Vytáhl jsem ji a obsah jsem vysypal na podlahu. Nebyly tam žádné kopie ani zvětšeniny. V sáčkích byly jen negativy. Několik jsem jich vyndal a prohlédl si je proti světlu. Zřejmě to byly snímky pacientek a pacientů: před operací, bezprostředně po ní, s ještě rozeznatelnými jizvami, a o několik týdnů později, po definitivním zkrásnění.

Nahoře ve dveřích do sklepa se otočil klíč. Neslyšel jsem předtím žádné kroky. V domě měl Herb všude silné, měkké koberce.

Slyšel jsem, jak se dveře otvírají. Potom se ozval Herbův hlas: „Haló? Je tam někdo?“

Dveře do temné komory jsem nechal otevřené. Musel seshora vidět světlo.

Potichu jsem se narovnal a schoval jsem se za dveře. Jako ve snu. Velice pomalu šel po schodech dolů. A velice nahlas. Kroky duněly na každém schodu. Dupal a po každém kroku se zastavil. Za předpokladu, že nemá pistoli, bych ještě stačil utéci. Ale neztratil jsem nervy. Vyčkával jsem za dveřmi.

Byl teď dole, kousek ode dveří. Křikl: „Haló! Je tu někdo? Vylezte!“

Potom se dveře pohnuly. Natáhl ruku, aby mohl pootevřít. Zvedl jsem páčidlo.

Neslyšel jsem, jak dýchá. Nelapal po dechu. Bylo to jinak než ve snu.

Dveře se pomalu přivíraly. Zdálo se, že je chce zavřít. Postoupil jsem o krok kupředu. Nesměl jsem se tu nechat zavřít.

Ale najednou dveře zase vyrazily proti mně. Prudce mě srazil zpět. Silou sedmdesáti pěti kil, s rozběhem. Herb uhodl, kde stojím. Chtěl mě dveřmi jak nějakou obrovskou plácačkou na mouchy rozdrtit o zeď.

Měl jsem štěstí, že jsem zvedl páčidlo. Zapřelo se mezi dveře a zeď.

Herb v prudkém pohybu uklouzl a vletěl do místnosti. Zpola pozadu upadl na zem a zlomil přitom africký šíp, který držel v ruce. Byl to šíp, který měl pověšený ve svém pokoji. Dárek ode mne. Na cestě do Afriky před třemi lety si ho Gerda nechala vnutit.

Kdybych měl trochu méně štěstí, byl by mě provrtal mým vlastním dárkem. Variace na téma hnát věc na ostří nože. Takový byl Herb.

Jako vždy reagoval rychle.

Přikopl jsem dveře. Vykročil jsem k němu, páčidlo zvednuté. Vrhл pohled na zlomený šíp. Kousek se špicí byl žalostně malý.

Nechal ho ležet. Vyskočil a jedním skokem byl u stolu. Vytrhl z jedné lahve skleněnou zátku a napřáhl ruku. Ale ještě nehodil. „Kyselina!“ sípěl. „Hodím ti tu láhev do obličeje, jestli se ke mně přiblížíš ještě o krok!“

„Co to může být za kyselinu!“ řekl jsem. „A i kdyby to byla bůhvíjak nebezpečná kyselina a i kdybys mě trefil, i kdybych z toho na místě oslepl – nemáš žádnou šanci uniknout. Jen hoď! Budu se smát poslední. Na to nepotřebuju oči. Mohl bych dokonce zahodit i to páčidlo!“

Pomalu jsem se k němu blížil. Napřáhl ruku. Ale hodit se neodvážil. Nahlas křičel: „Ilso! Ilono! Je to Erik! Chce mě zabít! Pomoc!“

Slyšel jsem Ilonu křičet v pokoji. Někdo utíkal naboso po schodech dolů. Ilona.

Nechal jsem páčidlo klesnout. Slyšel jsem zvuk otevíraných dveří. Ilona vykřikla: „Nech ho na pokoji!“ Vrhla se na mne a pokoušela se mi páčidlo vytrhnout. Rychle jsem povolil. Přenechal jsem jí tu tyč.

Ukázal jsem na zlomený šíp na zemi a řekl jsem: „Chtěl mě probodnout! Šípem, který jsem mu kdysi dal. Tak jako kravatou, kterou jsem mu dal, uškrtil Marion!“

„V překrucování pravdy ses toho od Scholz-Landaua naučil dost!“ posmíval se Herb. „Ilona přece viděla, že jsi mě chtěl zabít! Jak jsem prorokoval před soudem! Nebyl to špatný nápad: hrát lupiče, dělat takový hluk, abychom se probudili. Myslel sis, že se před ženou a dcerou musím ukázat jako chlap a jít se podívat. A víš, že v domě nemáme jinou zbraň než tenhle směšný křehký šíp, který jsi mi sám kdysi dal. Ten pro tebe neznamená žádné nebezpečí, když stojíš se zvednutým páčidlem za dveřmi a číháš na mne. Kdybych tě nepřelstil, byl bych už mrtvý.“

A ty bys utekl. Neznámý lupič, kterého jsem přistihl, mě zabil – to by Scholz-Landau, pokud by z toho byl případ, už těm slabomyslným hlavám od soudu namluvil.“

„Nesmysl!“ řekl jsem. „Hledal jsem jen fotografie. O svých narozeninách jsi fotografoval. Na některých fotkách musí být stolek s dárky. Musí se dát poznat, jaká kravata tam leží!“

„Scholz-Landauův prolhaný učedník! Fotografie kravaty, fantastické! K čemu by ti byly! Osvobozující rozsudek už máš. Co můžeš už teď chtít jiného než pomstu?“

Řekl jsem: „Miloval jsem Marion jako žádnou jinou ženu. Ty ji máš na svědomí, a z toho nevyklouzneš!“ Ilona šla k Herbovi. Vzal jí páčidlo.

Řekl jsem mu: „Jen si to páčidlo nech! Nos ho pořád s sebou jako zbraň! Abys na mě pořád myslel! Mysli na mě pořád! Až už nebudeš moci!“
A šel jsem pryč.

10

Byl jsem už zase v posteli, když někdo zazvonil dole u dveří. Na budíku byly tři hodiny dvacet dvě minuty. V županu jsem šel otevřít. Venku stál Herb.
„Jsem vítán?“ zeptal se a vstoupil dovnitř.
„Hledáš svého vraha?“ řekl jsem.
Šel přede mnou do obývacího pokoje. Rozsvítil, roztáhl záclony a vytáhl žaluzie. „Tak,“ řekl, „teď na nás Ilša a Ilona vidí.“
„Co to má znamenat, takhle v noci?“ zeptal jsem se.
„Ty jsi přece začal strašit první!“ odpověděl. „Já teď jenom využívám příležitost. Ilša a Ilona se pořád ještě třesou. Sedí teď naproti a dívají se na nás, jak jsem jim přikázal. Dávají tedy na mě pozor. A přece nikdo neslyší, co si povídáme. Takové podmínky se jen tak hned zas nevytvoří!“
„Ty jsi ale génius,“ posmíval jsem se.
Řekl: „Chceš se mnou skoncovat. Jak dobře mě vlastně znáš? Už několikrát jsem si myslel, že jsem u konce. A taky to konec byl. Ale dokázal jsem ho překročit. Dokázal jsem existovat dál. A taky tady budu dál i teď!“
„Co vůbec chceš?“
„Chci se ti přiznat: Jsem u konce. Mám celkem asi milión marek dluhů. Všechny možnosti, jak bych své věřitele mohl vodit za nos, jsem už vyčerpал. Už kliniku neudržím. Jsem tedy u konce i jako plastický chirurg. A mám taky strach z tebe. Jsem u konce i s nervy.“
„A myslíš si, že se dostaneš i přes tohle?“
„Mám geniální nápad.“
„A o tom mi teď chceš vyprávět? Zrovna mně? Snad si nemyslíš, že ti ještě jednou naletím na ty tvoje geniální nápady?“
„Pakt mezi nepřáteli je přece smysluplnější než pakt mezi přáteli. Chci si s tebou promluvit, protože se doopravdy bojím, že bys mě mohl zabít ještě před čtrnáctým říjnem.“
„Proč před čtrnáctým říjnem?“
„Potom by to už nešlo. Potom už totiž nebudu existovat. Sebevražda.“
„Přece si nemyslíš, že ti na to naletím?“

Herb se zasmál. „Ty ne. Tobě jsem to přece prozradil. Něco ti nabídnou. Udělám to pod podmínkou, že mě do čtrnáctého října necháš na pokoji.“

„Na žádné tvoje podmínky nepřistoupím.“

„Nabízím ti písemné doznání! Napíšeš ho do dopisu na rozloučenou. V neděli odjedu do Steinberghaffu, úplně sám. Potřebuji totiž klid k práci. K psaní! Prodal jsem se jednomu časopisu. Za ohromný honorář odhalím, jak to bylo ve skutečnosti. Co jsem před soudem zatajil! Jak se Marion stala mou milenkou! A jak jsi ji za trest uškrtil mou kravatou.“

„To má být výhrůžka?“

„Ne, vážně to tak napíšu. V hrubých rysech jsem to už lidem od toho časopisu vykládal. Myslím, že za čtyři týdny budu s tím vyprávěním hotov, jestli budu v klidu sám v Steinberghaffu. Úplně to ovšem nedokončím. Poslední list papíru vytrhnu ze stroje, text přeruším uprostřed věty. Rukou pod to napíšu: ‚Lži, lži, lži! Už nemohu dál. Jsem narkoman. Stále znovu jsem bral drogy a stále znovu jsem toho litoval. Narazil jsem přitom na zářící barvy. Zákon světla: Když už je podklad tenký a průhledný, barvy se rozzáří. Ale zbytek hmoty neudrží celý ten těžký, pořádný, rozkročený svět. Barva je dobrá pro převlek, v kterém to člověk může táhnout dál. Vydrží ještě několik velkých scén. Člověk sotva ucítí, když slabá vlákna povolí. A první velkou trhlinu ve své podstatě může zakrýt obrátným záhybem. Mě to roztrhlo právě čtrnáctého července 1968. Zabil jsem Marion Lefébrovou. Bylo to tak, jak jsem vyličil před soudem. Ale já jsem to neviděl. Udělal jsem to sám. Byl jsem nacpaný jedem, zdánlivě ještě plný síly, ale v podstatě mě hnala už jen setrvačnost. Nebylo kolem mě černo, ani v té nejhorší chvíli. Ještě jsem viděl cestu, která vedla zpět. Ale v ostrém světle omámení jsem si myslel, že je už pozdě. Pozdě pro mě, pro Marion, pro život. Zmámený tímhle poznáním jsem už trhlíně nezamezil. Když bylo po všem, zůstal jsem tady. Dost na to, abych utekl a dál hrál divadlo. O to, co mi zůstalo, jsem bojoval. Až po svou mez. Až dosud. Poslední, co udělám, bude, že vyjedu na vodu a utopím se.“

Řekl jsem: „Ať už to chceš doopravdy napsat, nebo ne, v přeneseném smyslu je to tvůj rukopis. A nezbásnil jsi to tady jen tak spatra. Formulace jsou důkladné. Jaký podraz máš opravdu za lubem?“

„Lidé najdou tenhle dopis na rozloučenou. Opravdu vyjedu na vodu a už se nevrátím. Většina lidí si bude myslet, že jsem mrtev. Někdo bude pochybovat. Že jsem opravdu ještě naživu, budeš vědět jen ty. Pokud odhlédneš ode mne a od mých nových přátel.“

„Věřím ti ty dluhy a o tvé narkomanii jsem tak jako tak přesvědčen. Že si vymyslíš plán dělat mrtvého a zmizet beze stop, je ti podobné. Dovedu si dokonce představit, že jsi už dospěl tak daleko, že bys byl schopen takový plán i uskutečnit. A k tomu tě žene nakonec i strach přede mnou. A zrovna mě chceš zasvětit do svého podvodu?“

„Už jsem ti vysvětlil, proč ti to říkám. Mohu zmizet až čtrnáctého října. A do té doby chci být před tebou v bezpečí. Naaranžuji nordickou dobrovolnou smrt, vykoupení ve vlnách. O pravdivosti mého dopisu na rozloučenou nebude pochyb. Nech mě do té doby na pokoji. Nabízím ti za to něco, co bys jinak nikdy nedostal: své doznání.“

„Víš dobře, že se s tvým doznáním nespokojím. Přisahal jsem si, že budeš pykat.“

„Obojího dosáhnout nemůžeš. Nanejvýš jedno nebo druhé. Máš možnost volby. Třeba by se ti podařilo mě vyřídít před čtrnáctým říjnem. Ale s největší pravděpodobností bys tak vyřídil i sebe. A jsi si opravdu jistý, že bych tě nedokázal v sebeobraně zabít?“

„Jsi si jistý, že bych přece jen nemohl dosáhnout obojího? Když si počkám na tvoje doznání a pak se vydám po stopě údajně utonulého Herba Berkinga? Budu tě pronásledovat až na kraj světa!“

„Jen tak plácáš románové fráze z minulého století. Až na kraj světa? Jsou přece jen ještě končiny, kde bys mě sotva našel! Pokus se přelstít lidi od tajné služby, kteří mě budou chránit! Co se mě týká, pod ochranou jisté tajné služby se budu cítit v bezpečí. Rozhodně před tebou.“

„Pod ochranou tajné služby?“

„Ano – jistá špionážní služba projevila velký zájem o můj způsob plastické chirurgie. Už před dvěma roky. A tenkrát jsem už měl hodně dluhů. A závislost na drogách. Tak jsem se trochu zapletl do špionážního kolotoče. Operoval jsem několik významných nositelů státního tajemství. A dostal jsem k tomu něco na způsob scopolaminu, něco, co se dá velice snadno přimíchat do narkózy. Když se lidé probouzejí z narkózy, jsou tak trochu upovídaní.“

„Ty jsi vždycky byl až po krk ve fantastických nápadech!“ posmíval jsem se.

Herb se usmál. Vypadal opravdu jako v rozpacích. „Ano,“ řekl, „v tom je moje síla. Čtrnáctého října opravdu vyjedu na vodu. A tam na mě bude čekat loď. Víš, že jsem plastickou chirurgií posedlý. Ale jenom to hloupé zkrášlování mě nudí. Chci víc. A umím ještě víc. Dostanu všechny možnosti.“

Řekl jsem: „Předpokládejme, že bych ti všechno uvěřil a přistoupil bych na tvou nabídku. Nechám tě do čtrnáctého října na pokoji a budu čekat, že bezprostředně předtím, než zmizíš, napíšeš dopis na rozloučenou s doznáním. Mohl bys mě beze všeho napálit a napsat dopis bez doznání! Jakou mi dáš záruku?“

„Své čestné slovo,“ řekl Herb, „v nečestných záležitostech jsem vždycky čestný.“

11

Po Herbově návštěvě jsem znejistěl. Rád bych si byl řekl, že chtěl právě to. Právě to a nic jiného než to. Ale nemohl jsem si to tak zjednodušovat. Tak jednoduchý protivník zase Herb nebyl.

Byl to člověk se spoustou nápadů a ty dovedl fantasticky rozvinout. Ale nebyl to žádný fantastický lhář. Lhal nerad, jen když si to přísně rozvážil, potom ovšem velmi rafinovaně. Dokázal tak šikovně překroutit pravdu, že z ní pak byla těžko prohlédnutelná lež. Lhal pravdou. Lež jen tak z fantazie se mu zdála příliš riskantní.

Bylo pro mne velkou hádankou, proč mi tentokrát vyprávěl tak nevěrohodnou historku. Že se zapletl s nějakou špionážní službou, vyslýchal v narkóze politiky a chtěl se teď beze stopy ztratit v soukolí jakési tajné služby, to znělo jako nějaký nejasný podvod. Nic ho nemohlo zbavit strachu, že mu tu historku nespolknu. I kdyby to byla pravda, musel počítat s tím, že to celé budu považovat za výmysl.

Mohla to být pravda? Mnohé vypadalo příliš pravdivě, než aby si to mohl vymyslet. Když líčil svou závislost na drogách, připadalo mi, že jeho exhibicionistické vzrušení přímo cítím. Rozzářené barvy. Trhání. Poznání v ostrém světle opojení. Poznání, že je už pozdě.

Je to s ním už tak zlé, že nedokáže přemýšlet o riziku, jenom o naději? Potom by jistě hledal naději v nějakém fantastickém kousku. V nějakém fantastickém činu. Ne v nějaké fantastické lži.

Zná mě tak dobře, že dokáže předem odhadnout moje myšlenky? Chce, abych jeho nabídku považoval za podvod, abych ale věřil, že má opravdu nějaký velký plán?

K něčemu mě chce svést. K čemu? Abych ho do čtrnáctého října nechal na pokoji? Nebylo pravděpodobnější, že chce pravý opak? Že mi chtěl na mou pomstu vymezit tuhle lhůtu? Mohl být ve střehu, mít se přede mnou na pozoru. Ale ne nadlouho, k tomu mu chybí dobré nervy a dech. Může si myslet, že v

různých fintách a technice má nade mnou vrch, ale ve vytrvalosti se se mnou nemůže měřit. Strach ze mne ho pomalu rozhodl. Musí hledat nějaké rychlé rozhodnutí.

Chce odjet sám do Steinberghaffu. V tuhle roční dobu to tam je velice osamělé. Ideální podmínky pro setkání ve dvou. Pro setkání myši se špekem. Tedy past.

V sobotu jsem ho pozoroval, jak si dává kufr do auta. Uložil do zavazadlového prostoru i svůj psací stroj. V 19 hodin odjel. Zavolať jsem jeho ženě a předstíral jsem, že s ním chci mluvit. Řekla mi, že právě odjel na několik týdnů do Steinberghaffu, vrátit se chce 15. října.

Byla to obtížná hádanka. Věřil jsem, že první část úlohy jsem vyřešil dobře, když ho na sebe nechám marně čekat. 14. října ovšem budu muset být někde blízko. Budu ho muset pozorovat, co udělá, až lhůta uplyne. Považoval jsem za možné, že na ten den opravdu něco plánuje. Musí počítat s tím, že mu do pasti nevběhnu. Potom bude muset podniknout něco jiného. Předstírat sebevraždu a zmizet, takový nápad se k němu hodil. Vzpomínal jsem si, že si už jako dítě pohrával s podobnými myšlenkami. Tušil jsem, že nyní vymyslel něco úplně nového. Pokoušel jsem se to uhádnout. Přemýšlel jsem ve dne v noci. Úplně mě to vyčerpal.

29. září jsem ztratil nervy. Jel jsem domů, bylo asi 19.10 hodin. Na semaforu naskočila červená a zarazila mě. Jen na třicet sekund, kdybych těch třicet sekund byl schopen čekat. Červená pro směr přímo, zelená pro odbočení vpravo. A na ukazateli vpravo: Neumünster-Flensburg. Silnice na sever, k Baltskému moři, k Herbovi. Ohlédl jsem se, jízdní pruh za mnou byl volný. Popojel jsem o kousek zpátky, přešel jsem bílou čáru a zahrnul doprava. Cestou jsem se pokoušel přemluvit sám sebe, abych otočil vůz. Ale nepodařilo se mi to. Hnala mě nejistota. Určitě si Herb nevymyslel nic jiného, než že mě jako v sebeobraně nějakým trikem přelstí? Nedalo se mnohem spíše věřit, že si maloval nějaké velkolepé řešení? „Mám geniální nápad,“ řekl. Na to mě jistě chtěl nachytat. Ale byla to opravdu jen lest? Trumfoval snad károvou sedmičkou? Nedovedl jsem si představit, že by se Herb do téhle hry na život a na smrt pustil s takovou nízkou kartou. Pravděpodobně měl hodně dobrý list. Musel jsem se pokusit nahlédnout mu do karet. Hrát s ním poker až do 14. října by mohla být chyba.

Bylo už 21.50, když jsem projížděl Steinbergkirche. Odbočku do Steinberghaffu jsem přešel a zahrnul jsem teprve u příjezdu do Ohrfeldhaffu doleva. Dalo se dojet až ke kamenitému břehu. Vůz jsem nechal stát ještě před kamením a podél vody jsem šel do Steinberghaffu. Chtěl jsem se k Herbovi připlížit od vody a

ne od toho prázdného statku, odkud mě pravděpodobně čekal. Byl jsem opatrný. Nešel jsem po malém schodišti, které bylo vytesáno do svahu. Protáhl jsem se nahoru podél křoví po jílovité stráni.

Herbův dům tam stál jako lucerna. Okna obývacího pokoje svítila. V ostatních oknech byla tma.

Připlížil jsem se k domu. Bylo bezvětrí a tma. Nechtěl jsem, aby mě zasáhlo světlo obývacího pokoje, protože jsem měl příliš světlou bundu a kalhoty. Udělal jsem oblouk a blížil jsem se k východní straně domu. Tam byla okna ložnice.

Přiblížil jsem se k domu asi na třicet metrů, když jsem zaslechl nějaký šramot. Rachotil psací stroj.

Herb tedy seděl v obývacím pokoji a psal na stroji! Psal skutečně „vyprávění“ pro časopis?

Jedno jsem si přece jen ověřil: Herbova „nabídka“ se neskládala jenom ze samých lží. Jako vždy žongloval s pravdou. Klapotu psacího stroje jsem nedokázal dát jiný smysl, než že opravdu píše článek pro časopis.

Dodal jsem si odvahy a přikradl jsem se k oknům do obývacího pokoje. Nebyla tam žádná škvíra mezi závěsy, kterou bych mohl nahlédnout do pokoje, a látka byla tak silná, že propouštěla jen rozptýlené světlo. Stíny na závěsu se nehýbaly. Úhozy psacího stroje byly nepravidelné. Byly mezi nimi i několikaminutové pauzy. Herb přemýšlel, hledal slova. Neseděl jenom u psacího stroje a neřukal, aby mě oklamal. To, co jsem slyšel, bylo opravdové. Zbývající pochybnosti jsem pustil z hlavy. Přiložil jsem ucho na okenní tabulku. Doufal jsem, že zaslechnu, jak dýchá, nebo že zachytím nějaká slova v samomluvě. Ale slyšel jsem jenom psací stroj.

Odplížil jsem se od obývacího pokoje a obešel jsem celý dům. Nemusel jsem mít strach, že by Herb číhal za některým z temných oken. Dokud slyším psací stroj, sedí v obývacím pokoji a píše.

Zjistil jsem, že závěsy jsou zatažené i v ostatních místnostech. Uvažoval jsem, co bych tak ještě mohl podniknout, a bezmyšlenkovitě jsem zkoušel, jestli jsou všechna okna zavřená. Tak jsem došel až k oknu do ložnice. Už jsem moc nedával pozor. Jinak bych si toho určitě všiml, ale opřel jsem se dlaněmi do otevřeného okna. Strnul jsem. A teprve teď jsem uviděl úzkou skulinu. Okno ložnice bylo opravdu otevřené.

Vzpomínal jsem si, že ložnice je malá. Na noc bylo potřeba trochu pootevřít okno. Ale pokud se věci mají tak, jak já jsem to viděl, je otevřené okno hrubou chybou. Pomyslel jsem si, že se mnou Herb určitě nepočítá. Možná v prvních dnech, ale teď už ne. Musí být přesvědčen o tom, že jsem přijal jeho nabídku.

Možná je o tom tak přesvědčen proto, že mě neobelhal. Opravdu tady píše článek pro časopis. 14. října opravdu napíše dopis na rozloučenou a bude předstírat, že je mrtev. Možná, že souhlasí i ta historka s tajnou službou, pomyslel jsem si. V té historce, řekl jsem si, je přece jen něco geniálního.

Opatrně, jedním prstem jsem strčil do okna. Pohnulo se nehlučně. A uvnitř jsem stále slyšel Herba, jak píše na psacím stroji. pomyslel jsem si: Vůbec nic neriskuji, když tam tím oknem vlezu. Herb je v obývacím pokoji, to přece slyším. Dokud slyším psací stroj, je v obývacím pokoji a nemůže mě nijak ohrozit.

Předklonil jsem se a vyklouzl jsem z bot.

Potom jsem zaslechl kroky. Kroky v domě, možná v obývacím pokoji, ale třeba taky v chodbě nebo v kuchyni. Teprve při čtvrtém nebo pátém kroku jsem pochopil, co tu nehraje: psací stroj rachotil dál. Herb přece nemohl zároveň psát na stroji a zároveň chodit po domě!

Sebral jsem boty a pelášil jsem pryč od domu.

To je tedy ten Herbův trik, pomyslel jsem si. Měl jsem okamžitě pochopit, že otevřené okno je past! Uvnitř v obývacím pokoji běží magnetofon s rachotem psacího stroje. A ve tmě v ložnici, hned za otevřeným oknem, číhá Herb se smrtící zbraní. Měl jsem štěstí, že náhodou zrovna v tuhle chvíli ze své pozorovatelný odešel. Třeba si chtěl zapálit cigaretu, nebo si dával injekci.

Myšlenka, že jsem málem naletěl na Herbův trik, mi pěkně pocuchala nervy. Nechal jsem všeho a jel jsem zpět do Hamburku.

12

I já jsem si vymyslel trik. Koupil jsem poplašnou pistoli, která se od pravé pistole dala rozeznat až při střelbě. S touhle pistolí jsem měl dost velkou naději, že dosáhnu svého cíle. Herb zdvihne ruce, vzdá se, nechá se se zvednutýma rukama postavit obličejem ke zdi. Kdyby to neklaplo, nebude nikdo moci říkat, že jsem chtěl Herba zavraždit poplašnou pistolí. Když jsem 13. října kolem poledne znovu vyrazil do Steinberghaffu, vzal jsem si s sebou jinak už jen infradalekohled a trochu proviantu. Dorazil jsem tak kolem 17. hodiny. Jel jsem volkswagenem, protože v porschi bych byl příliš nápadný.

Dobře jsem vůz schoval na jedné odlehlé louce za křovím. Potkal jsem nějakou starou ženu, které jsem se zeptal na cestu. Vyptal jsem se na rolníka, který prodával opuštěný statek po

svých zemřelých rodičích. „Gondesen?“ zeptala se. „Ano, Gondesen!“ řekl jsem. Herb to jméno kdysi několikrát vyslovil, ale nemohl jsem si na ně vzpomenout.

Stará žena mi popsala cestu velmi dobře.

Zastihl jsem mladého Gondesena doma. Přivítal mě nepřívětivě. Vyrušil jsem ho od televize. Když jsem prohlásil, že se zajímám o ten starý statek, byl najednou přístupnější. Pozval mě do obývacího pokoje. Mohl jsem se tam dívat na televizi, dokud nenašel klíče. Jestlipak mám tenhle televizní seriál taky tak rád, zeptal se mě. „Můžete se klidně dívat do konce!“ S díky jsem odmítl. „Mám naspěch,“ řekl jsem. Jestlipak mě musí doprovodit, zeptal se nerozhodně. „Nebo si ten dům chcete raději prohlédnout v klidu sám?“ S tím jsem souhlasil, a on mi dal klíče.

Měl jsem štěstí. Nemusím tedy večer rozbít žádnou okenní tabulku, abych se v tom starém domě schoval. Stačí nechat dveře otevřené.

Herb mě ze své chaty nemohl zahlédnout. Musel jsem se ale schovat před jedním starým naftovým mercedesem. Řidič mi připadal povědomý. Asi obchodník se smíšeným zbožím, ale nebyl jsem si jist. Byly to už dva roky, co jsem tady naposledy Herba navštívil.

Nikdo se tu neochomýtal, nikdo mě nemohl vidět, když jsem odemykal dveře domu starých Gondesenů.

V kuchyni jsem si našel výhodné místo. Měl jsem odtud volný výhled na Herbovu chatu. Byla ke mně obrácena jižní okna obývacího pokoje a okno jídelny. Zvedl jsem dalekohled k očím a vyhlížel jsem. Záclony byly zatažené, závěsy ještě ne. Ale ještě nebylo nikde rozsvíceno.

V obývacím pokoji jsem našel starý ušák. Dovlekl jsem ho do kuchyně a přistavil jsem si ho k oknu. Potom jsem zase vyrazil na cestu. Domovní dveře jsem za sebou nezamkl.

Vrátil jsem se k mladému Gondesenovi. Televizní seriál už skončil. Pozval mě k reklamnímu vysílání. A chtěl mi nalít brandy. Řekl jsem mu, že jsem čekal daleko víc, rád bych z obývacího pokoje výhled na vodu, to je pro mě hlavní. „Těžko můžu změnit krajinu!“ řekl. „To ode mě nemůžete chtít!“ Rozzlobeně nalil koňak jen do jedné sklenky. Přesto jsem zdvořile řekl, že mi alkohol nedělá dobře. „Myslel jsem si to,“ řekl lhostejně a prázdnou sklenku a láhev zase schoval. Řezané brandy toho nejlevnějšího druhu. Svou plnou sklenku zatím odložil k oknu. Chtěl si užívat, teprve až budu pryč. Dlouho čekat nemusel.

Vrátil jsem se k autu a jel jsem pryč – až do Geltingu, potom zpátky několika vesnicemi nalevo od silnice. Tak jsem se vrátil

zpět ke svému úkrytu na louce, znova jsem odstavil auto a šel jsem k opuštěnému statku. Bylo 13. října a 21 hodin pryč. Budu muset čekat tak čtyřicet hodin, nanejvýš šestatřicet, pomyslel jsem si.

Kapesní svítilnu jsem si s sebou nevzal. Ani jsem neškrtl sirkou. Prošátral jsem se tmou až k ušáku do kuchyně.

V Herbově domě se zase svítilo v obývacím pokoji. Závěsy byly zatažené. Jednou jsem na několik vteřin zahlédl stín na závěsu. Pět minut před půlnocí zhasl světlo. Na okno do ložnice jsem neviděl, ale musel bych si všimnout odlesku napravo od domu, kdyby v ložnici rozsvítil.

Usnul jsem – nořil jsem se do neskutečného polosvěta snových příběhů. Kontakt se skutečností jsem ztrácel vždycky jen na chvíli, potom jsem ale usnul úplně. Kolem páté hodiny mě dočista probudilo chladno. Měl jsem kabát podšitý kožešinou, ale na tuhle říjnovou noc nebyl dost teplý. Přecházel jsem po kuchyni a zahříval jsem se pohybem.

Herb spal dlouho. Bylo už skoro půl desáté, když roztáhl závěsy. Viděl jsem jej nezřetelně přes záclonu. Potom roztáhl i záclony a otevřel okno, aby vyvětral. V dalekohledu jsem ho měl docela blízko. Podíval se na mne. Ano, díval se sem k starému domu, na kuchyni, na okno, za kterým jsem stál. Instinktivně jsem poodstoupil. Potom jsem si řekl, že mě přes záclony a špinavé sklo nemohl vidět.

O půl hodiny později vyšel z domu. Nasedl do auta; stálo na volném prostranství před domem. Před dvěma roky, když jsem tady u něj byl na návštěvě, nikdy nenechával auto přes noc venku, vždycky zajížděl do staré stodoly.

Namířil jsem na auto dalekohled. Kolébalo se ke mně, potom zmizelo za stodolou. Přesl jsem z kuchyně do obývacího pokoje, z něhož jsem měl výhled na silnici. Herb zahrnul doprava. Jel do vesnice.

Zase jsem si sedl do ušáku a přemýšlel jsem. Hleděl jsem víc do prázdna než na Erikův dům. Bez užitku minula čtvrt hodina, spíš ještě víc. Potom teprve mě to uhodilo do očí: okno obývacího pokoje bylo pořád otevřené. Herb je zapomněl zavřít. V první chvíli jsem si byl jist, že je to od Herba opravdu jen přehlédnutí. Na první popud jsem se málem rozběhl do jeho domu, vlezl do něho oknem a schoval se v některé místnosti.

V koupelně, ještě lépe než v ložnici. Že jsem zaváhal, mělo svůj důvod hlavně v tom, že jsem vzal v úvahu čas. Herb je pryč už více než čtvrt hodiny. Každou minutu se může vrátit, třeba zrovna v tu pravou chvíli, aby mě ještě zahlédl, jak lezu oknem do ložnice. Sotva bych byl zaváhal, kdybych si toho otevřeného okna všiml hned.

Jak jsem tak počítal čas, dostavily se i jiné pochybnosti. Není to přece jen past? Neleží někde dobře schovaný na číhané a nepozoruje dalekohledem svůj dům? Dnes je čtrnáctého října, den, jehož datum mi udal. Pokud se mě vůbec bojí, musí se mnou počítat právě dnes.

Vypil jsem půl litru mléka a snědl tabulku čokolády. Dlouho jsem o tom uvažoval. Zdálo se mi chytřejší počkat. Ale zároveň mě všechno pokoušelo, abych se toho přece jen odvážil. A třeba jen proto, abych Herba vyzval na souboj.

Chytrost by asi prohrála, kdyby se k ní nepřidružila zvědavost. Údajně chtěl dnes Herb předstírat sebevraždu a prchnout do zahraničí. Co má za lubem doopravdy? Kdybych zasáhl příliš brzy, třeba bych se to nikdy nedozvěděl.

Kolem jedenácté hodiny se mi zdálo, že jsem zaslechl vrznout kliku u domovních dveří. Spěšně jsem se rozhlížel po nějakém úkrytu. To bude mladý Gondesen, pomyslel jsem si. Nebo Herb. Případně oba. Tak rychle jsem žádný úkryt nenašel.

Ale šramot se už neozýval. Žádné kroky v domě, žádné hlasy. Musel jsem se mýlit.

Kolem půl dvanácté jsem uslyšel, jak se blíží nějaký automobil. Byl to Herbův vůz. Zajel až před chatu. Herb vystoupil a zůstal stát. Vypadalo to, že se ustaraně rozhlíží po obloze, po tmavých mračnách na západě.

Zmizel v domě a za několik minut poté jsem ho zase zahlédl v okně. Zdálo se, že chce jen zavřít okno, ale v dalekohledu jsem zřetelně viděl, že zase švihl pohledem k starému domu. Jeho obličej mi připadal bledší, rozčilenější a tvrdší než před dvěma hodinami. Zavřel okno a zatáhl záclony.

Dům jsem už nespustil z očí. Odpoledne, kolem čtvrté hodiny, si slunce prorazilo cestu mezi mračky. Když se rozzářilo, rozeznal jsem za jižním oknem chaty Herbovu siluetu. Světlo padalo do místnosti západním oknem, víc světla, než dokázaly pohltit okenní tabulky a záclony jižního okna.

Zvedl jsem dalekohled k očím. Rozpoznal jsem, že Herb sedí na židli, ruce v klíně. Zdálo se, že v nich drží nějaký tmavý předmět. Nejdříve jsem myslel, že je to pistole. Měl jsem velice tmavý a neostrý obraz, vadila mi záclona na kuchyňském okně, kterou jsem měl před dalekohledem. Levačkou jsem ji odhrnul. Opravdu jsem teď viděl o něco lépe. Herb právě ten tmavý předmět držel oběma rukama nahoře, u očí. Byl to dalekohled. Pátravě se díval někam ke mně. Rychle jsem kuchyňskou záclonu zase spustil. Doufal jsem, že si ničeho nevšiml.

Počítá tedy se mnou. Sedí v obýváku a vyhlíží mě dalekohledem. Ví, o co mi jde. Pronásledoval jsem ho, a budu ho pronásledovat dál, ať už má za lubem co chce.

Když se setmělo, zatáhl závěsy a rozsvítil v obývacím pokoji a v jídelně. Podle odlesku vlevo od domu jsem poznal, že i v ložnici se rozsvítilo světlo a svítilo několik minut.

Přesně v 10 hodin večer – jako by to bylo domluvené znamení – se na východní straně vedle domovních dveří rozsvítila lucerna. Dveře se otevřely, Herb vyšel se dvěma kufrů z domu a zamířil k vozu. Uložil oba kufrů do zavazadlového prostoru, otevřel dveře a spustil motor. Ještě jednou vešel do domu, zhasl všechna světla, i lucernu u vchodu. Potom nastoupil do vozu a odjel.

Pozoroval jsem Herba, jak si v Hamburku balil věci. Dva kufrů a psací stroj. Ty dva kufrů si zase odvážel. Ale psací stroj jsem tentokrát nezahlédl. Mohl ho nechat v domě, spolu s rukopisem. A na stejném stole třeba leží dopis na rozloučenou, jak mi to slíbil. „Zabil jsem Marion Lefébrovou. Bylo to tak, jak jsem vyličil před soudem. Ale nedíval jsem se na to. Udělal jsem to sám.“

Rozhodl jsem se, že vniknu do prázdného domu a zjednám si jasno. Počítal jsem ještě s možností, že Herb psací stroj jenom zapomněl a že se třeba vrátí, jestli ho to napadne včas. Proto jsem asi půl hodiny počkal. Potom jsem vyšel ze svého úkrytu ve starém statku a vydal se k Herbově chatě.

Pršelo, obloha byla hustě zatažená, ale noc nebyla černá. Mračna se válela po nebi v chuchvalcích napitých deštěm a mezi nimi pronikalo matné měsíční světlo.

Obešel jsem celý dům jednou kolem dokola. Všechna okna byla zavřená. Šel jsem k domovním dveřím, stiskl jsem kliku a ohmatal klíčovou dírkou. Dveře zamkl a klíč v zámku nenechal. Musel jsem vymáčknout okenní tabulku, abych se dostal do domu. Vybral jsem si ložnici.

Navlékl jsem si rukavice, abych nezanechal otisky prstů. Sklo jsem rozbil kamenem, protáhl jsem ruku otvorem a otevřel okno. Herb už je určitě hodně daleko a v okolí není žádný soused, který by mě mohl vidět nebo slyšet. Byl jsem o tom přesvědčen, a tak jsem si myslel, že mě nemůže prozradit ani hluk, ani světlo. Počítal jsem ovšem s tím, že Herb vyšrouboval pojistky. Jenom na zkoušku jsem stiskl vypínač. Lampa v ložnici se rozsvítila.

Trhl jsem sebou, když jsem uviděl knihu na nočním stolku. „Niels Lyhne“ od J. P. Jacobsena. Před dvěma lety, když jsem tady byl na návštěvě, mi dal tuhle knihu na čtení. S jemným soucitem ovšem zalitoval, že si ji nemohu přečíst v originále, právě u J. P. Jacobsena může člověk všechny ty jemné nuance

ocenit jen v dánštině. Herb žil až do svých pěti let v Tondernu a dánštinu nikdy nezapomněl. Proč proboha, myslel jsem si, čte teď „Nielse Lyhna“ v německém překladu?!

Z ložnice jsem chodbou přešel do obývacího pokoje. I tam jsem rozsvítil.

Na stole stál psací stroj. Byl v něm ještě papír. Text byl dánský. V první chvíli jsem byl zklamán. Potom jsem zase zadoufal, doufal jsem, že – kvůli jakýmsi jemným nuancím – napsal dopis na rozloučenou dánsky.

Ale znovu jsem se rozpomněl na to, co říkal. Že poslední list papíru z psacího stroje vytáhne a doznání připíše pod text rukou. Tady neudělal rukou ani jedinou čárku. Jako dopis na rozloučenou a jako doznání to pro mne nemělo nejmenší cenu. Dánsky rozumím jen několik slov. Ale pokusil jsem se text číst, překládat, uhádnout smysl. Poslední větu jsem pochopil. Jsem si jist, že jsem jí porozuměl beze zbytku: „Pokusím se vyrovnat s tím, že tohle budou má poslední slova.“

Zvláštní.

Zaslechl jsem nepatrný šramot a strnul jsem. Obrátil jsem jenom pohled. Napravo se vcházelo skleněnými dveřmi do jídelny. Jedno křídlo dveří bylo otevřené. Šramot přicházel, jak se mi zdálo, z jídelny. Byl jenom nepatrný, asi slabé zasténání podlahy. Podlaha může vrzat i sama od sebe.

Úlek pominul. Šel jsem ke dveřím, abych se úplně uklidnil. Vtom jsem to uviděl, a vyděsil jsem se. Otevřené křídlo skleněných dveří působilo jako zrcadlo. Světlo lampy z obývacího pokoje padalo dveřmi do jídelny, a osvětlené obrysy se slabě zrcadlily v šikmém skle dveří. Nevšiml bych si toho, kdyby se to nepohnulo. Ale teď jsem se na to díval, teď jsem to viděl zřetelně. Pořád ještě se to pohybovalo, nehlučně se to sunulo vpřed do slabě opalizujícího světla.

Ruka s pistolí.

Myšlenky se mi rozeběhly. Je to past. Herb odjel jenom naoko. Nechal někde stát auto a připlížil se zpátky do domu. Věděl, že přijdu. Čeká tady na mne s pistolí a všichni mu budou nuceni věřit, že mě zastřelil v sebeobraně. Protože já jsem vníkl násilím do jeho domu, já mám rukavice. Mám s sebou dokonce i pistolí. Sice jenom poplašnou. Ale to on nemohl vědět, když střílel – bude tvrdit.

Pořád mě ještě neměl na dostřel. Mohla by to být moje záchrana, pokud budu dost rychlý. Dost rychlý na útěku. Jinou šanci už nemám.

Prudce jsem se otočil, proletěl jsem chodbou, ložnicí k oknu, vyskočil jsem ven a divokými, dlouhými skoky jsem pádlil do tmy. Neběžel jsem zpátky do starého statku. Tam bych byl

ztracen. Běžel jsem dolů na pobřeží. Svalil jsem se do křoví a nehýbal jsem se. Naslouchal jsem. Neslyšel jsem žádné kroky. Opatrně jsem zvedl hlavu a podíval jsem se zpátky. Světla v Herbově chatě zhasla.

14

Nezůstal jsem ležet z nějaké slabosti. I když třeba je to slabost, když se někdo nedovede vzdát.

Čekal jsem. Po slabé půlhodině jsem o několik stovek metrů dál zaslechl naskočit automobilový motor. Herb tedy odstavil auto jenom pár set metrů odtud, tak jak jsem si to myslel. Domníval jsem se, že vím, co se děje: odplížil se z domu k autu. Prchá přede mnou do Hamburku.

Ale mýlil jsem se. Jel zpátky. Viděl jsem reflektory, jak se blíží silnici za opuštěným statkem. Potom vůz zahnul na úzkou polní cestu a kolébal se k chatě. Zastavil před jižním průčelím, které jsem ze svého místa neviděl. Světlo reflektorů pohaslo. Potom se rozsvítila okna obývacího pokoje. Herb byl opět v domě. Zdálo se mi, že jsem zaslechl jeho hlas; mluvil sám k sobě. Už začíná ztrácet rozum, zadoufal jsem. Možná už je tak na dně, že se zoufale pokouší opakovat tu nevydařenou lest. Nebo si jenom chce vzít psací stroj a ještě nějaké důležité věci. To by za několik minut zase odjel.

Ale minula více než hodina. Slabě ke mně dolehly nějaké zvuky z chaty. Jednou jsem ho zaslechl sténat, jako kdyby si způsobil nějakou velkou bolest. Potom se zdálo, že vrazil do stolu, převrhla se židle.

Bylo už půl jedné, když jsem ho uslyšel u auta. Víko kufru zaklaplo. O chvíli později zhaslo v domě světlo, naskočil motor, za jižním průčelím se rozzářila světla reflektorů. Slyšel jsem, jak se vůz obrací, potom jsem ho zase viděl vyjíždět. Jel pryč.

Hned jsem vyskočil a běžel jsem k domu. Když jsem k němu doběhl, ještě jsem slyšel motor, a světlo reflektorů se pohybovalo v holých křovinách podél silnice. Pokud opravdu doufal, že se mu snad podaří zopakovat dřívější lest, dorazí do cíle jako druhý.

Vnikl jsem dovnitř opět oknem ložnice, ale tentokrát jsem už nerozsvěcel.

Byla taková tma, že jsem vůbec nic neviděl. Došátral jsem se do obývacího pokoje. Našel jsem stůl, co na něm byl psací stroj, stál nakřivo, Herb do něho tedy opravdu vrazil. Když jsem šel kolem, narazil jsem nohou do převržené židle. Přejel jsem rukama po svrchní desce. Psací stroj tam ještě stál, ale už v něm

nebyl papír. Došátral jsem se do malé předsíňky ke krabicím s pojistkami. Musel jsem si sundat rukavice, abych měl v prstech jemnější hmat. Žádná z pojistek nebyla vypnutá. Sáhl jsem po klice domovních dveří. Nebyly zamčené, daly se otevřít. Všechno bylo, jako by se měl hned vrátit. A právě to mě zarazilo. Za chvíli jsem si uvědomil, že bych tady na něj čekal marně.

Pořád ještě byl o nějakou tu myšlenku přede mnou. Ale byla mezi nimi mezera čím dál menší. Doháněl jsem ho.

Přemýšlel jsem rychleji: Proč mě chce nalákat, abych tady na něj čekal? Nechtěl si přece ze mne jenom tropit žerty. A náskok nepotřebuje, když se do auta dostal první. Já bych musel teprve běžet ke svému vozu, a kromě toho mám pod kapotou o 126 koní méně. K čemu tedy může potřebovat ten čas, po který mě tady chce zdržet? Aby mohl zmizet! Co když je na tom jeho podvodu geniální právě to, že je nakonec přece jen pravdivý? Co když chce Herb opravdu doveslovat k nějaké cizí lodi? Dole, na Steinberghaffské pláži, je pár rybářských člunů. Autem může zajet až těsně ke břehu.

Vyšel jsem z domu a běžel jsem zase dolů na pobřeží. Neviděl jsem žádnou loď, ale viditelnost na vodě byla špatná.

Běžel jsem podle vody k Steinberghaffské pláži. Byl jsem už docela blízko, když jsem zakopl o velký kámen a vyčerpáním jsem ztratil rovnováhu. Byl jsem tak udýchaný, že jsem si sáhl ke krku a trhnutím uvolnil uzel kravaty.

Teprve když jsem zase dokázal zatajit dech, uslyšel jsem to. Rytmické záběry vesel. Propátral jsem pohledem vodní hladinu a objevil jsem člun. Byl od břehu už asi třicet metrů.

Měl jsem tedy pravdu, jenže jsem přišel pozdě.

Skoro bych se už býval vzdal. Potom jsem zjistil, že na břehu jsou ještě dva další čluny a třetí že se kolébá u malého kotviště na vodě. Mohu se pustit za Herbem.

Zvedl jsem se a spěchal k úvazišti. Měl jsem štěstí. V člunu ležela dvě vesla.

Když jsem už tahal za lano, uvědomil jsem si, že záběry vesel na vodě utichly. Znovu jsem se rozhlédl a zjistil jsem něco podivného. Člun zmizel. Musel se potopit. Někáký muž se jen po kolena ve vodě brodil k pláži.

Schoval jsem se.

Ten člověk – musel to být Herb – mířil přímo k úvazišti. Zřejmě to byl jeho orientační bod i cíl. Herb teď potřeboval nový člun.

Mám to ale štěstí, pomyslel jsem si.

Vytáhl jsem poplašnou pistoli a v člunu jsem se připravil ke skoku.

Šplouchavé kroky ve vodě byly pomalé a nepravidelné, zdálo se, že jsou blízko vyčerpání. V těsné blízkosti minuly člun. Minuly!

Zvedl jsem opatrně hlavu. Byl ode mne nanejvýš tři metry. Viděl jsem ho šikmo zezadu, ale skoro z profilu. Vůbec to nebyl Herb. Byl to nějaký muž v baskické čapce a s niklovanými brýlemi. Noční rybář nebo pašerák, pomyslel jsem si, rozhodně ne Herb.

V zoufalství jsem zase schoval hlavu. Počkal jsem, až se kroky vzdálily na sto metrů nebo ještě víc. Potom jsem vylezl z člunu. Znaveně jsem klopýtal po pláži. Mířil jsem k siluetě hostince. Odtud jsem znal cestu ke svému autu.

Dole před hostincem se rozsvítilo slabé světlo. Otevřely se dveře od auta. Poznal jsem, že to je velké BMW. Herbův vůz. A člověk, který do něho nastupoval, byl ten muž v baskické čapce a niklovaných brýlích.

Poznání přišlo jako úder, a taky bolelo jako políček: Přece je to Herb! Já idiot jsem se nechal oklamat maškarádou s baskickou čapkou a niklovanými brýlemi!

Dal jsem se do běhu, i když jsem neměl žádnou šanci. Bylo to skoro sto metrů, a už zazněl startér.

Ale motor nenaskočil. Pět vteřin ticho, potom se zase ozval startér. A už jenom šedesát nebo padesát metrů. Motor zase nenaskočil.

Blížil jsem se v předklonu, pomaleji. Herb mě nesmí upozorovat, musím se k autu připlížit zezadu, otevřít dveře za jeho zády a zavrtat mu pistoli mezi lopatky.

Zase zazněl startér, motor krátce naskočil, ale hned zase zhasl. A zase startér, a potom motor mohutně zaduněl, všech šest válců. A šance je v tahu!

Reflektory se rozzářily, vůz se rozjel pozpátku, otočil se, vyrazil pryč. Přestal jsem utíkat a díval jsem se za koncovými světly a za osvětlenou poznávací značkou. Nemýlil jsem se, byla to Herbova značka.

Projelo mi hlavou, že bych se mohl vzdát. Byl jako ztracená moucha v zimě, nemohl uniknout prvnímu úderu, mohl jsem ho rozmáčknout. Vzdát se? Ne.

Byl jsem přesvědčen, že mě Herb na té pláži objevil, když vylezl z potopeného člunu. Nedovedl jsem si jinak vysvětlit, proč si nevzal druhý člun. Zřejmě měl opravdu tam venku na vodě nějakou schůzku. Dlouho jsem napjatě hleděl na vodu a hledal jsem nějakou cizí loď, na kterou jsem už pevně věřil. Ale v té tmě na vodě nebyly vidět žádné obrysy.

Musí přece dát Herbovi nějaké světelné znamení, pomyslel jsem si. Čekal jsem marně. Jistotu mi to ještě žádnou nedalo.

Představoval jsem si, že Herb nastoupil o několik kilometrů dál do jiného člunu a zase vyjel na vodu. Možná existoval nějaký způsob, jak najít cestu i bez světelného znamení. Ale kdyby potom ta loď odjížděla, musel bych slyšet motory.

Chtěl jsem mít jistotu. Počkal jsem až do svítání. Dvacet minut před sedmou už bylo dost světla. Nebylo pochyb, že je hladina prázdná až k dánskému pobřeží. Cizí loď byla tedy výmysl. Rozhodl jsem se, že pojedou zpět do Hamburku.

Byl jsem vyčerpaný a byla mi zima. Únava se dostavila, teprve až se auto vyhrálo. Kousek před Rendburgem jsem vylekaně dupl na brzdy, protože jsem před sebou uviděl nákladní auto. Úlek mě zase probudil. Nic přede mnou nebylo. Musel jsem na okamžik usnout.

Měl jsem sen a ten zažehl jiskru. Vyvinul se z ní můj nejlepší nápad.

Všechno do sebe zapadalo: Herb vyjel s člunem na vodu. Ale nikde až k dánskému pobřeží není žádná loď. Může tedy mít namířeno jen k dánskému pobřeží. A tam na něj určitě čeká nějaký přítel. Herb měl v Dánsku přátele. Přinejmenším o jednom jsem věděl, o Ove Berber-Nyborgovi, jakémisi obskurním plastickém chirurgovi z Kodaně. Herb se jednou zmínil, že Berber-Nyborg nesmí několik let vykonávat lékařskou praxi. Kvůli tomu, že seděl v kriminále, vzpomněl jsem si. Herb mi vyprávěl i to, za co ho odsoudili. Zapomněl jsem, co to bylo. Ale když jsem soustředěně vzpomínal, zase jsem si vzpomněl. Berber-Nyborg dělal potíže už jako mladý lékař. Často vesele popíjel s německými okupanty a to vzbudilo u jeho krajanů pohoršení. Po válce prý válečným zločincům, co utíkali před spravedlností, pomáhal plastickými operacemi k novým obličejům. Herb prohlašoval Berber-Nyborga za génia na scestí. Na poli plastické chirurgie si ho cenil jako v podstatě

sobě rovného, což byla nejvyšší pochvala, jaké byl schopen. Před čtyřmi lety měl Herb těžkou automobilovou nehodu. Přední sklo mu pořezalo obličej, polámal si nějaké kosti. Ty se zahojily dobře, ale v obličejí mu zůstalo několik ošklivých jizev. Jel za Berber-Nyborgem do Kodaně a nechal si vrátit někdejší krásu. Herb potom vtipkoval, že teď konečně může i on říkat, že má „ostře řezaný“ obličej. Berber-Nyborg dokázal jizvy z Herbova obličejě odstranit skoro beze stop, aniž nějak změnil jeho charakteristické rysy. Berber-Nyborg, pochopil jsem, byl pro Herba ideální útočiště. Génus na scestí. Génus, pokud šlo o to, dopomoci někomu k novému obličejí. Zkažený spolky s mocnými toho nejhoršího druhu. Už jednou pomáhal lidem, kteří prchali před trestem. Možná si těmi operacemi rozšířil obzor i jinak: co má člověk s novým obličejem dělat dál, jak si dá dohromady nové jméno, nový pas, novou existenci. Chtěl jsem jet do Kodaně a vypátrat Herba. Byl jsem si svou věcí jist: Herb chtěl předstírat, že jsem ho zavraždil a že jsem jeho mrtvolu potopil do fjordu. Ve skutečnosti teď byl na cestě k Berber-Nyborgovi. Bud' dovedl k dánskému pobřeží v jiném člunu, nebo prostě přejel hranice ve svém voze. V deset hodin jsem byl zase v Hamburku. Zavola jsem pod falešným jménem a změněným hlasem do Herbova bytu a na jeho kliniku. Odpověď byla stejná: „Je ještě v Steinberghaffu.“ Zajel jsem do banky a vyzvedl jsem dvacet tisíc marek. Kdyby k tomu mělo dojít, nesměly mi chybět peníze na úplatky. Potom jsem odjel na letiště. Chtěl jsem co nejrychleji do Kodaně.

16

Ten den byla středa. Do Kodaně jsem dorazil až pozdě odpoledne.

V telefonním seznamu jsem si našel Berber-Nyborgovo číslo a adresu. Dal jsem se tam odvézt taxíkem.

Řidič taxíku jel velmi dlouho až do ulice, ve které stály jedna za druhou obrovské, staré, nádherné vily. Zastavil a ukázal mi zlatou tabulku. Tabulku doktora Ove Berber-Nyborga. Visela na pravém kamenném sloupu velké brány, jejíž zrezivělá tepaná křídla byla dokořán. Vypadala, jako by se už nedala zavírat, a zrovna tak asi už nesvítily špinavé plynové lucerny, umístěné vpravo a vlevo na bráně.

Vila v pozadí vypadala ještě docela hezky a jen zpola tak zašlá. Byl to už skoro malý zámeček, dílko z pálené cihly s cimbuřím, věžičkami a chrličí. Pastva pro dětské oči a pro romantiky. Brodil jsem se napadaným podzimním listím k domu. Za

jedním oknem jsem viděl někoho, kdo mě při tom sledoval. Někoho s bledým obličejem a v noční košili. Zřejmě nějaký nudící se pacient.

Dveře v průčelí nebyly zavřené. Po malém schodišti jsem se dostal do potemnělé haly. Bylo to tam cítit jako v nemocnici, co mi v ní operovali slepé střevo, když mi bylo dvanáct.

Pro neočekávané návštěvy tady očividně měli jenom zvonek. Objevil jsem jej na jednom sloupu uprostřed haly. Nevšímal jsem si ho a šel jsem ke schodišti.

Ale někdo mě už přece jen slyšel. Zezadu na mne nějaký ženský hlas něco dánsky zavolal. Otočil jsem se. Blížilo se ke mně stvoření, které měl návštěvník zřejmě napůl mít za něco jako zdravotní sestru.

Měla do výšky natupírovanou hlavu v blond tónu jak z polosvěta a eroticky pohupovala boky a hrudníkem. Vzbuzovala soucit svou podzimní omšelostí jako všechno *tady*.

Řekl jsem: „Haló, konečně jsem tady. Je mi líto, že přicházím tak pozdě. Čekali jste mě jistě mnohem, mnohem dřív. Jsem Borman. Martin Borman.“

Rozuměla německy. Řekla: „Copak hledáte prosím?“

„Doktora Berber-Nyborga. Mám s ním schůzku.“

„Bohužel tady není. Třeba byste mohl přijít zítra znovu? Ale bude lépe, když napřed zatelefonujete.“

„Je už přece dost pozdě,“ řekl jsem, „musí tady být každou chvíli. Počkám na něj v jeho pracovně.“ Vyšel jsem o pár schodů výš.

„Má pracovnu tady dole,“ řekla. Zase jsem se k ní otočil. Vynořila se druhá figura, muž s postavou těžkého atleta v bílém plášti. Byl by dobrým představitelem ošetřovatele v blázinci v nějakém kritickém filmu o „doupatech padoucha v bílých pláštích“. Zrovna se chystal na tichých podešvích přikrást se ke mně ze zadu. Teď se nerozhodně zastavil a mnul si pracky.

Řekl jsem: „S vaším šéfem musím mluvit ještě dnes. Bezpodmínečně!“

Také rozuměl německy. Ukázal na malou lavici potaženou kůží v hale. „Můžete čekat taky tady, prosím!“ řekl.

Nabyl jsem dojmu, že tady Berber-Nyborg opravdu není. Posadil jsem se na tu lavičku a čekal jsem.

Za slabou hodinu jsem venku uslyšel přijíždět vůz. Blondátá sestra vyšla ze své místnosti a řekla: „To bude on!“

Nepřišel hlavním vchodem. Musel mít soukromý vchod a soukromou cestu do pracovny. Blondýna zase zmizela ve své místnosti. Zavřela za sebou. Napadlo mě, že mu chce zatelefonovat do pracovny.

O několik minut později jsem zaslechl dveře – vzadu, kde se chodba stáčela. A potom ke mně chodbou připlul dr. Berber-Nyborg. Jako školák jsem si představoval, že se tak pohybuji řečtí bohové. Vzrušující sestra vyšla z místnosti a uháněla mu naproti. Ohlásila mě velice nahlas a německy: „Čeká tady na vás pan Martin Borman. Chce s vámi ještě dnes bezpodmínečně mluvit.“

Vstal jsem. Berber-Nyborg ke mně přistoupil a odhalil v úsměvu zlaté korunky. Řekl: „Martin Borman? To jste ale musel být u ďábelsky dobrého plastického chirurga.“

„Nechal jsem se nedávno operovat od Herba Berkinga v Hamburku,“ řekl jsem.

Hleděl na mne s nepřítomným úsměvem. „Smím vás poprosit, abyste šel se mnou do pracovny?“ řekl po chvíli.

Pracovna působila studeně a ponuře. Přetékala horami knih a lékařskými drobnůstkami. Obrázek lékaře z vášně. Berber-Nyborg mi nabídl křeslo z černé kůže. Zasunul si cigaretu do dlouhé stříbrné špičky a s elegantní zručností kouzelnického mistra vyčaroval ze zapalovače plamínek. Hluboko vdechl kouř a potom vyfoukl kroužek. „Vy jste přece Herbův přítel,“ řekl, „Erik Kristenhusen, ne?“

„Odkud to víte?“

„Poznal jsem vás podle fotografií, které mi Herb kdysi ukazoval. A potom jsem v novinách sledoval váš proces. Byly tam přece i vaše fotografie. Posílá vás ke mně Herb?“

Posměšně jsem se usmál. „Musíte přece vědět, že už nejsme přátelé.“

„Myslel jsem si to!“ řekl. Vstal a šel ke gramofonu. „Mám rád hudební kulisu,“ prohlásil. Měl rád Richarda Wagnera v střední hlasitosti.

„Vím, že je Herb u vás,“ řekl jsem.

„Omyl. Můžete prohledat dům odshora dolů.“

„Tak potom třeba u vás doma, v bytě.“

„Tohle tady je můj domov a můj byt. Jsem vdovec. Znova!“
Usmál se pohřebně.

„Nepřišel jsem sem z legrace,“ řekl jsem. „Pokud Herba nenajdu sám, jsem ochoten učinit vám výhodnou nabídku. Koupím od vás Herba Berkinga.“

Berber-Nyborg se mi podíval do očí, ale jeho pohled po mně jakoby ochabě sklouzl. Celou dobu, co jsme tady seděli, se neklidně rozhlížel po pokoji, jako duchem nepřítomen, ale rozhodně ne bezděčně. Bylo to, jako by se tady se vším loučil. Neradostně loučil. Nebo měl prostě bolesti? „Máte rád Wagnera?“ zeptal se.

„Ne,“ řekl jsem. „Herb ostatně také ne. Sníží to cenu?“

„Co ode mne chcete koupit,“ zeptal se nyní. „Mám pro vás Herba zabít?“

„Ne, to nemusíte,“ řekl jsem. „Nebudete muset udělat nic, co by vás přivedlo do konfliktu s trestním zákonem vaší země. Když to šikovně navléknete.“

„A copak mám šikovně navléknout?“

„Budete ho operovat, jak si bude přát. A potom mě k němu pustíte do pokoje.“

„Ve svém domě nehodlám trpět vraždu.“

„Chci jenom, aby se sesypal a přiznal. Přisahal jsem si, že ho budu pronásledovat tak dlouho, až už nebude s to ničemu odolávat. Co se týká odvážných plánů a všelijakých triků, to Herb dokáže všechno možné. Ale dlouho nevydrží. A když po operaci najednou vkročím do pokoje a poblahopřeju mu k jeho novému obličej, pak už se nejspíš sesype.“

Berber-Nyborg vstal. Postavil se jako herec k monologu. Měl v sobě hodně z herce, už svým vychrtlým vikinským vzezřením. A vztyčil svou jako by neprávem zestárlou postavu, zahájil zdoluhavý, ale krátkodechý repertoár perspektiv přežilé velikosti. „A jaký mi nabízíte jídášský groš?“

„Deset tisíc marek.“

„Když mi Herb nabídne víc?“

„Nemůže mít víc.“

Potom se zase zdálo, jako by Berber-Nyborg naslouchal Wagnerovi. Najednou řekl: „Možná přijde zítra. Kde vás mohu zastihnout?“

„Bydlím v hotelu Evropa. Ale dám vás sledovat detektivy. Herb mi neujde. Chci od vás koupit jenom efekt. Chci překvapit Herba čerstvě po operaci. S novým obličejem pro mě má mnohem větší cenu než se starým.“

Berber-Nyborg mě diskrétním gestem vyzval k odchodu. „Třeba o mě zítra uslyšíte,“ řekl.

17

Nenajal jsem si žádné soukromé detektivy. Chtěl jsem číhat sám. Přecházel jsem ulicí před domem sem a tam. Světla v Berber-Nyborgově podzimmím sídle zhasla brzy. Ve 22.20 už nebyla z ulice vidět žádná osvětlená okna. Rezavá brána zůstala otevřená. Ještě jednou jsem jí prošel a plížil jsem se okolo domu. Neobjevil jsem žádné světlo.

Mohl to být i podraz. Třeba zhasli světla proto, aby mě přiměli k odchodu. Přistoupil jsem na hru. Odcházel jsem alej směrem k městu. Chtěl jsem je oklamat. Za půl hodiny jsem byl zase

zpátky a ještě jednou jsem se proplížil kolem Berber-Nyborgova domu. Byla tam tma a ticho.

Ted' už jsem opravdu odcházel. Šel jsem k telefonní budce a objednal jsem si taxi. Dal jsem se odvézt do hotelu Evropa.

Příštího rána v osm hodin jsem tam byl zase. Procházel jsem se alej podél Berber-Nyborgova domu. Stačilo mi deset stromů. Desetkrát, dvacetkrát, snad stokrát. Neměl jsem s sebou nic jiného než sáček sucharů a svou poplašnou pistoli.

Přišlo a zase odešlo několik lidí, nikdo mi nepřipadal podezřelý. Kolem poledne vyšel z domu ten ošetřovatel s postavou netrévaného těžkého atleta. Šel rovnou ke mně a postavil se mi do cesty.

„Jste doktor Kristenhusen? Mám vás odvést k doktoru Berber-Nyborgovi, prosím!“

„Půjdu i bez násilí,“ řekl jsem.

Pro všechny případy se zašklebil.

Potom mě odvedl k Berber-Nyborgovi. Nezaklepal. Otevřel dveře a strčil mě do místnosti. Sám vešel za mnou a zavřel dveře. Bylo to tak zřejmě domluveno, protože Berber-Nyborg mu souhlasně pokynul.

Dr. Ove Berber-Nyborg byl dnes někdo úplně jiný než včera odpoledne. Stál vzpřímený u psacího stolu s rozloženými novinami jako vojevůdce nad štábní mapou. V obličeji měl tvrdý a rozhodný výraz, slova odměřoval úsečně a ostrým tónem.

„Vy hlídáte můj dům?“

„Jsem tady na procházce. Vy přece víte, proč.“

„Jste vrah! Vydám vás policii!“

„Dánská policie mě přece nezatkně proto, že se procházím před vaším domem!“

„Myslíte si, že jsem analfabet? Nebo jste sám analfabet? Nečtete noviny?“

„V Dánsku ne. Dánsky umím málo.“

„Tohle jsou německé noviny. Noviny z Hamburku! Dnešní vydání!“

Otočil noviny ke mně a energickým poklepem mě přivolal ke stolu.

Titulek jsem přečetl ještě dřív, než jsem se vrhl ke stolu:

DR. BERKING NALEZEN MRTEV

Text tištěný drobným písmem jsem chápal, jen když jsem ho četl docela pomalu. A docela pomalu jsem se obrátil, ošetřovatele za sebou jsem odsunul stranou a šel jsem ke dveřím. Vůbec mi nebylo divné, že mě ošetřovatel nezadržel a že Berber-Nyborg nesáhl po telefonu, aby mě vydal policii. Nechali mě jít. Třeba bylo domluveno i tohle.

Nepotřeboval jsem moc času, abych pro to všechno našel vysvětlení. Herb byl zavražděn. Kdo to mohl udělat? Ten muž s baskickou čapkou, co vylezl z vody! Nebyl to Herb v přestrojení, ale jeho vrah! Kdo je ten člověk? Komplic, který mu měl pomáhat při útěku. Možná profesionální zločinec. To pak ovšem ta ruka s pistolí, co se předevtěrem zrcadlila v skleněných dveřích, patřila jemu. To byl Herbův plán: On sám vyjde z domu. Spočítal si, že 14. října budu někde blízko a budu ho pozorovat. Proto mi vyprávěl o tom svém plánu s předstíranou sebevraždou a s dopisem na rozloučenou s doznáním. Čekal, že si budu myslet, že je dům prázdný, vlezu tam a budu se chtít přesvědčit o tom, jestli tam je ten dopis.

Na tomhle vysvětlení nebylo nic pokrouceného. Hrálo to. Z tohoto myšlenkového kruhu jsem se už nedostal. Připadalo mi, že to vůbec nemohlo být jinak.

Jak se později ukázalo, mýlil jsem se. Když pominu tenhle omyl, který byl jádrem Herbova plánu, nebyla v mých úvahách jinak žádná chyba.

29. září bych byl spadl do pasti, kdybych se dal oklamat klapotem psacího stroje a vlezl pootevřeným oknem do ložnice. Člověk, jehož kroky jsem právě včas zaslechl, byl zločinec, kterého hledala policie pro loupež a vraždu a kterému Herb plastickou operací změnil obličej. Ten člověk nevěděl, že na mne Herb nastražil past, ale kdybych ho v domě objevil, byl by si všechno jistě rychle a bez skrupulí spočítal a zastřelil by mě. Ani on nemohl potřebovat žádné svědky svého plánu. S tímhle po zuby ozbrojeným a stále ke střelbě připraveným zločincem v domě si Herb mohl právě v samotě své chaty přede mnou být jistý. Morawitz, jak mu Herb ve svých zápiscích říkal – ve skutečnosti se jmenoval Moritz Pirot –, by mu byl nejspíš taky pomohl odstranit mou mrtvolu. Děravý člun by si nevzali nešťastnou náhodou. Právě na takových jemnůstkách si Herb dával záležet. A i kdyby se přesto moje mrtvola našla, spolková kriminální ústředna by mého vraha vypátrala.

O jaké kulky šlo, to bylo známé od přepadu transportu s penězi, při kterém Moritz Pirot, alias August Morawitz, zastřelil tři lidi. Hodně záhad kolem mé smrti by nebylo možno vyjasnit, ale kulky v mém těle by za vraha označily beze stopy zmizelého Morawitze alias Pirot. Herb by se už neměl čeho bát, policie by ho jako mého vraha nepronásledovala.

Tenhle plán Herb ve svých zápiscích nepopsal. Ale z mnoha náznaků se dá vyvodit, že se takovými myšlenkami zabýval. 14. října potřeboval jenom drobnou záminku pro Morawitze, aby mohl na půl hodiny odejít z domu. Udělal to, jak jsem pozoroval a měl pozorovat, v 10 hodin večer. Morawitz se

samozřejmě nemohl zdráhat, když Herb při odchodu zhasl světlo. To zřejmě patřilo ještě k jejich společnému plánu: když Herb odcházel z domu, muselo být světlo zhasnuté, aby si nikdo nemyslel, že by v domě mohl někdo být.

Když se potom za půl hodiny vrátil, byl asi zklamán, že jsem sice do domu vlezl, jak s tím počítal, že ale jeho plán potom nakonec přece jen ztroskotal. Nezhroutil se a nevzdal. Protože tenhle malý, nevydařený plán měl s jeho velkým kouskem co do činění jen málo.

Když jsem všeho nechal a vzdal jsem to, 16. října odpoledne v Kodani, nemohl jsem tohle všechno ještě vědět. Myslel jsem si: Herba zabil jeho komplic. Ten muž s baskickou čapkou. O tom nemůže být pochyb. Přesto jsem měl jednu pochybnost: Je možné, že ten plán s komplicem byl Herbův velký nápad? Nenapadlo ho nic lepšího?

Bál jsem se, že mě zatknou a obžalují z vraždy Herba. Rozsudku jsem se tak moc nebál. Ani jsem se nestaral o to, že skutečného vraha policie sotva najde. Měl jsem strach, že bych se už nikdy asi nedozvěděl, co vlastně měl Herb v plánu. Svou svobodu jsem měl už od osvobození před soudem. A já nechtěl pouhopouhý trest a pomstu. Chtěl jsem ho přelstít. Jeho zdánlivě nešťastná smrt nebyla žádným řešením.

18

Bylo ještě jedno řešení. Kdybych sledoval stopy s trochu větší fantazií, nedal bych se oklamat těmi hříčkami, nebyl bych potom tak strnul ohromením a nenechal bych si vyrvat zbraně z rukou.

Stalo se to na letišti v Kodani odpoledne 16. října. Chtěl jsem letět zpátky do Hamburku.

Malé překvapení jsem zažil už na cestě k letišti. Řidič mého taxíku s nadávkami předjel pomalu se valící prastarý mercedes Sportroadster, pěknou raritku, typ 540 K, rok výroby 1938. Se zájmem jsem si ten vůz prohlížel. V Dánsku nejsou stará auta takovou zvláštností jako v Německu, ale tenhle parádní kousek z dob rozpuku Německa byl pro mne jako pro znalce aut lahůdkou.

Za volantem vozu jsem poznal dr. Ove Berber-Nyborga.

Tahle náhoda nebyla zas tak náhodná, jak se mi tenkrát zdálo. Protože Berber-Nyborg byl na cestě k letišti zrovna tak jako já. To jsem se ovšem dozvěděl až později. Můj řidič byl o tolik rychlejší než Berber-Nyborg, že jsme u dalšího semaforu nechali

veterána za sebou a ztratili jsme ho z očí. Netušil jsem, že by tenhle malý zážitek mohl něco znamenat.

Asi o dvacet minut později jsem v letištní hale zašel na toaletu. Tentokrát to byla opravdová náhoda: viděl jsem nějakého muže vcházet do jedné z kabinek. Když zavíral dveře, uviděl jsem mezerou ve dveřích krátce jeho obličej. Byl to asi vůbec nějaký reflex, že jsem se na toho muže podíval. Reflex, vyvolaný baskickou čapkou. Ten muž měl také brýle, s niklovanou obroučkou. A i když jsem zahlédl jenom kousek jeho obličeje, a jenom na chvíli, měl jsem dojem, že jsem poznal člověka z předvčerejší noci. Herbova vraha.

Chtěl jsem na něj počkat před toaletami. Ale dával si pořádně načas. Abych nebyl nápadný, vešel jsem nakonec do vedlejší kabinky. Když jsem potom uslyšel zámek odvedle, otevřel jsem i já dveře. Měl jsem potíže se zámkem, mechanismus se zasekl. Ztratil jsem několik vteřin. Když jsem se konečně dostal ven, byl ten člověk už ve dveřích. Viděl jsem ho už jen zezadu.

Ale doháněl jsem ho. Musel jsem běžet, protože dost spěchal. Dneska si myslím, že i on mě na toaletě poznal.

Šel nenápadně, ale svižně k východu z haly. Ale dohnal jsem ho ještě přede dveřmi.

Měl s sebou kufr. Počítal jsem ale s tím, že má po ruce připravenou nabitou zbraň. Malá chyba ve výpočtu s velkými následky.

V běhu jsem otevřel kufřík a vyndal jsem z něj svou poplašnou pistoli. Schoval jsem ji jen napůl do kapsy u pláště. Předehnal jsem muže v baskické čapce a postavil jsem se mu do cesty.

Byl jsem připraven vytáhnout pistoli. Býval bych ji schoval úplně do kapsy jen tehdy, kdyby se všechno ukázalo jako omyl, kdybych před sebou uviděl úplně cizí obličej. Reflex pro tenhle první případ fungoval, protože to nebyl žádný úplně cizí obličej. Vytáhl jsem pistoli a hrozivě jsem ji zdvihl. Byl to jediný popud, který ve mne v té chvíli fungoval. Všechno ostatní bylo ochromené. A když jsem konečně všechno pochopil a zase jsem mohl jednat, už mi ten muž v baskické čapce pistoli vyrval z ruky a namířil ji na mne.

Nebyl to Herbův vrah. Byl to Herb sám.

Mířil na mě pistolí a ustoupil zpět. Šel jsem k němu.

„Zůstaň stát, nebo střelím!“ zasyčel. Zakřičel jsem: „Zadržte ho! Je to nebezpečný vrah!“ Odpovědí byl ženský jekot. Halu zachvátila panika.

Herb pořád ještě ustupoval pozpátku, pistoli namířenou na mne, a já šel za ním. Zpozořoval jsem za ním ozbrojeného policistu, který vytáhl zbraň.

Dělal jsem větší kroky než Herb, doháněl jsem ho. Nevystřelil na mne. Najednou se otočil a chtěl utéci. Když jsme ještě oba sportovali, byl lepší běžec.

Policista na něj namířil svou pistolí a něco na něj dánsky volal. Herb byl jako vždycky nejrychlejší. Vystřelil dvakrát, než se policista vůbec dostal k prvnímu výstřelu. Policista by byl naprosto bez šance, mít Herb opravdovou pistolí. Oba pochopili příliš pozdě, že je to jen poplašná pistole. Herb to pochopil po čtvrtém výstřelu, protože pistolí zahodil. Policista mezitím už dvakrát vystřelil. Hrál fair play. Nestřílel dál, když Herb zahodil zbraň. Ale oběma kulkami zasáhl cíl.

Priskočil jsem zezadu k Herbovi a objal jsem ho. Sesul se mi v náruči. Položil jsem ho opatrně na podlahu a křičel jsem, aby zavolali sanitku. Ruce jsem měl od krve.

19

Záhada se teď dá snadno rozluštit.

Herb Augustu Morawitzovi alias Moritzi Pirotovi dal geniální plastickou operací svůj vlastní obličej. Překvapil Morawitze injekcí do žíly na spánku – vydával ten vpich za místní umrtvení kvůli poslední korektuře. Do žíly vstříkl narkózu, potom použil scopolamin. Dalo se to rekonstruovat, protože Herb ukryl ampulky do kufru, aby nebyly nalezeny poblíž místa činu.

Scopolamin opravdu účinkoval, protože se u Herba našly skoro všechny peníze, více než milión marek. Kde měl Morawitz peníze schované, není možné zjistit. Pravděpodobně byl úkryt tak jeden den jízdy od Steinberghaffu, protože jinak by Herb nemohl 16. října dorazit do Kodaně, kde mu měl Berber-Nyborg udělat nový obličej.

Herb uškrtil Morawitze kravatou, kterou ode mne dostal před šesti lety k narozeninám. Chtěl, aby se mrtvola našla, proto sám prorazil díru do čunu.

S živým člověkem by se mu jistě nepodařilo lidi oklamat. Morawitz by jinak mluvil, jinak by chodil, měl by jinou mimiku. Ale s mrtvolou se mu to podařilo tak perfektně, že ani jeho žena, ani Ilona neměly žádné pochybnosti.

Herbovy zápisky jsem si mohl přečíst, teprve až byly přeloženy do němčiny. Jeho vlastní slova mi dala řešení, které jsem hledal. Nemyslím, že by třeba i na jediném místě napsal něco lživého. Vyhnul se ovšem nejdůležitějším bodům. Tak například nepopsal, jak zabil Marion. Ale věřím, že v přiznání, které mně slíbil a kterým mě chtěl oklamat, vyjádřil pravdu: „Byl jsem

plný jedu, zdánlivě ještě plný sil, ale jednal jsem vlastně už jen ze setrvačnosti. Nebylo kolem mě úplně černo, ani v tom nejhorším okamžiku. Cestu zpátky jsem ještě viděl. Ale v ostrém světle omámení se mi zdálo, že je už pozdě. Příliš pozdě pro Marion, pro mě, pro život. Omámený tímhle poznáním jsem všemu nechal volný průběh.“

Herb zemřel 16. října v Kodani cestou do nemocnice.